

Tıp
Fakültesi

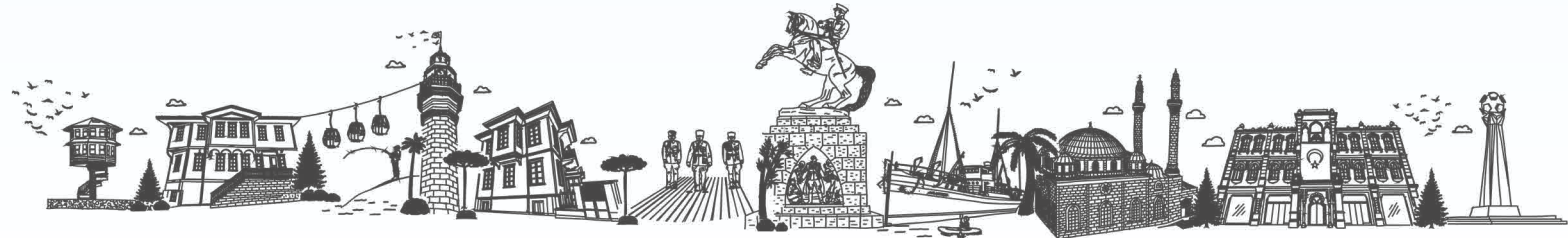
5.

SAMSUN
**KARADENİZ
AİLE HEKİMLİĞİ
KONGRESİ**

16-19 MAYIS 2026

www.kahg.org

BİLDİRİ KİTABI

Kongre Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Erdinç Yavuz (Samsun)- Başkan
Doç. Dr. Nur Şimşek Yurt (Samsun)- Kongre Sekreteri
Prof. Dr. Turan Set (Trabzon)
Prof. Dr. Özgür Enginyurt (Ordu)
Prof. Dr. Bektaş Murat Yalçın (Samsun)
Prof. Dr. Derya İren Akbıyık (Çorum)
Prof. Dr. Cüneyt Ardıç (Rize)
Prof. Dr. Onur Öztürk (Amasya)
Prof. Dr. Mahcube Çubukçu (Samsun)
Doç. Dr. Bahadır Yazıcıoğlu (Samsun)
Doç. Dr. Nagihan Yıldız Çeltek (Tokat)
Doç. Dr. Muhammet Ali Oruç (Samsun)
Doç. Dr. Arzu Ayraller (Giresun)
Dr. Öğr. Üyesi Eda Türe (Samsun)
Uzm. Dr. Uğur Kaya (Erzurum)
Uzm. Dr. Oğuzhan Danacı (Samsun)

5. Karadeniz Aile Hekimliği Kongresi (16-17-18-19 Mayıs 2026) Bilimsel Programı

16 Mayıs 2026 Cumartesi	KURS: Evde Sağlıkta Yara Kursu	Kurs Başkanı	Eğiticiler
	09:30-12:00/13:00-16:30	Prof. Dr. Erdiñç Yavuz	Prof. Dr. Erdiñç Yavuz Prof. Dr. Hüseyin Can Prof. Dr. Mahcube Çubukçu Doç. Nur Şimşek Yurt
17 Mayıs 2026 Pazar	Konu	Konuşmacı	Oturum Başkanları
09:00-09:15	<i>Kayıt</i>		
09:15-09:30	<i>Açılış Töreni ve Açılış Konuşmaları</i>	Prof. Dr. Erdiñç Yavuz (Samsun Üniversitesi Tıp Fak. Aile Hekimliği ABD Başkanı) Prof. Dr. Seçil Arıca (Sağlık Bilimleri Üniversitesi-TAHUD) Uzm. Dr. Mustafa Uras (Samsun İl Sağlık Müdürü) Prof. Dr. Doğukan Özdemir (Samsun Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanı) Prof. Dr. Mahmut Aydın (Samsun Üniversitesi Rektörü)	
09:30-10:15	<i>Açılış Paneli: "Yapay Zekâ Çağında Aile Hekimi Olmak"</i>	Prof. Dr. Neziñ Dağdeviren	Prof. Dr. Bektaş Murat Yalçın
10:15-10:30	<i>Kahve Molası</i>		
10:30-11:30	<i>"2025 Türk Hipertansiyon Uzlaşı Raporu Işığında Güncel Hipertansiyon Yönetimi"</i>	Prof. Dr. Mustafa Arıcı	Prof. Dr. Neziñ Dağdeviren
11:30-12:15	<i>"Aile Hekimliğinde Güncel Astım Yönetimi"</i>	Prof. Dr. Kurtuluş Aksu	Prof. Dr. Onur Öztürk
12:15-13:15	<i>Öğle yemeği</i>		
13:15-14:15	<i>"Erişkin Aşılama Güncel Durum" "Çocukluk Çağı Aşılarında Güncel Durum" "Rutin Dışı Çocukluk Çağı Aşılarında Güncel Durum"</i>	Prof. Dr. Seçil Arıca Doç. Dr. Bahadır Yazıcıoğlu Dr. Öğr. Üyesi Eda Türe	Prof. Dr. Mahcube Çubukçu
14:15-15:00	<i>"Evde Sağlık Hastalarında Malnutrisyon" "YAŞAM Hastalarında Malnutrisyon" "Palyatif Servis Hastalarında Malnutrisyon"</i>	Prof. Dr. Erdiñç Yavuz Doç. Dr. Nur Şimşek Yurt Prof. Dr. Mahcube Çubukçu	Prof. Dr. Turan Set
15:00-15:15	<i>Kahve Molası</i>		
15:15-15:45	<i>"GLP-1 Agonistleri, anti-obeziye mi, anti-di-yabetik mi?"</i>	Doç. Dr. Ayşe Kevser Demir	Prof. Dr. Erdiñç Yavuz
15:45-16:15	<i>Akılcı İlaç Kullanımı</i>	Doç. Dr. Tuğba Yılmaz	Doç. Dr. Yılmaz Sezgin
16:15-18:00	<i>Sözel Bildiri Oturumu-1</i>		Prof. Dr. Onur Öztürk, Dr. Öğr. Üyesi Fethi Sada Zekey
16:15-18:00	<i>Sözel Bildiri Oturumu-2: ONLINE</i>		Doç. Dr. Bahadır Yazıcıoğlu, Dr. Öğr. Üyesi Seda Özcan

5.

SAMSUN
KARADENİZ
AİLE HEKİMLİĞİ
KONGRESİ

16-19 MAYIS 2026

www.kahg.org

18 Mayıs 2026 Pazartesi	Konu	Konuşmacı	Oturum Başkanları
09:00-09:15	Kayıt		
09:15-10:00	"Önlerken Neyi Önlemeli? Aile Hekimliğinde Kanıtı Dayalı Koruma Uygulamaları"	Prof. Serdar Öztora	Prof. Dr. Cüneyt Ardıç
10:00-10:30	"Akademik Çalışmalarda Yapay Zekâ (AI) Uygulamalarının Kullanımı"	Doç. Dr. Melike Mercan Başpınar	Prof. Dr. Hilal Özkaya
10:30-10:45	Kahve molası		
10:45-11:15	"Birinci Basamakta Yaşam Tarzı Tıbbı: Gerçekçi mi, Ütopi mi?"	Doç. Dr. Nagihan Yıldız Çeltek	Doç. Dr. Bahadır Yazıcıoğlu
11:15-12:30	"Kanıtlar Eşliğinde Sağlıklı Beslenme, Besin Takviyeleri, Vitamin ve Mineraller Çocukluk Çağında Erişkin Yaş Grubunda Geriatrik Yaş Grubunda"	Doç. Dr. Hümeysra Aslaner Doç. Dr. Sibel Tunç Karaman Doç. Dr. Elif Altunbaş Ateş	Doç. Dr. Nur Şimşek Yurt
12:30-13:30	Öğle yemeği		
13:30-14:00	"Kırmızı Göz: Konjunktivitlere Yaklaşım"	Dr. Öğr. Üyesi Emre Aydın	Prof. Dr. Doğukan Özdemir
14:00-14:30	"Birinci Basamakta Düzenlenen Sağlık Raporlarında Güncel Durum"	Doç. Dr. Murat Altuntaş	Doç. Dr. Muhammet Ali Oruç
14:30-14:45	Kahve Molası		
14:45-15:15	"Kadim Medeniyetimizde Hekimlik Sanatı ve Aile Hekimliği"	Doç. Dr. Tarık Eren Yılmaz	Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Özcan
15:15-16:00	Asistan Oturumu: "Otizm, Tarama, Tanı ve Tedavi"	Dr. Sedanur Demir Ak	Dr. Eren Durukan
16:00-18:00	Sözel Bildiri Oturumu-3		Prof. Dr. Hilal Özkaya, Dr. Öğr. Üyesi Volkan Atasoy

5. KARADENİZ AİLE HEKİMLİĞİ KONGRESİ BİLDİRİ PROGRAMI

Sözel Sunum Oturumu 1 17.5.2026 16:15-18:00 ŞEHİT ÖMER HALİSDEMİR SALONU (ÜST SALON)	
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Onur Öztürk, Dr. Öğr. Üyesi Fethi Sada Zekey	
SS-0087	<u>Bir Eğitim Aile Sağlığı Merkezine Başvuran Bireylerin Dijital Sağlık Okuryazarlığı ile Siberkondri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi</u> Yiğit Kırıcı, Gülseren Pamuk, Serap Öksüz, Esra Meltem Koç
SS-0090	<u>Aile Hekimliğinde Suni Gözyaşı Tedavisine Dirençli Kuru Göz Hastalarında Alt Tiplerin ve Klinik Özelliklerin Değerlendirilmesi</u> Emre Aydın, Çiğdem Deniz Genç, Şaban Kılıç
SS-0095	<u>Birinci Basamakta Diyabetik Retinopati Risk Öngörüsü: Sistemik Biyobelirteçlerin Kanıtsal Analizi</u> Şaban Kılıç, Yusuf Yıldız, Emre Aydın
SS-0096	<u>Yapay Zekâ Destekli Tele-Sağlık: Küresel Eğilimlerin ve Klinik Uygulamaların 10 Yıllık Bibliyometrik ve Sistematik Analizi</u> Melike Mercan Başpınar, İbrahim Sarbay, Mustafa Çalık, Okcan Basat
SS-0097	<u>Uzun Süreli Steroid Kullanımına Bağlı Gelişen İatrojenik Cushing Sendromu: Olgu sunumu</u> Cüneyt Ardıç, Yeşim Ece Avcı
SS-0100	<u>Gebelerde Grip Aşısı Yaptırma Oranları ve Etkileyen Faktörler</u> Ömer Faruk Emiroğlu, Cüneyt Ardıç, Usame Metin, Rami Albid, Burcu Aygün Biber, Halim Korkmaz, Ayşe Yazan Arslan, Asuman Okur
SS-0104	<u>Hereditör Renal Tübüler Hastalıklarda Büyüme ve Böbrek Fonksiyonlarının Uzun Dönem Sonuçları: Tek Merkez Deneyimi</u> Adem Yasin Köksoy
SS-0116	<u>Hemodiyaliz ve Periton Diyalizi Hastalarında Maskeli Hipertansiyon</u> Merve Şener Kaya, Demet Yavuz, Mehmet Derya Demirağ, Cumhuriyet Kaya, Nihal Aydemir
SS-0119	<u>Birinci Basamak Pediatrik Görme Taraması: Uluslararası Kılavuzların Karşılaştırmalı Analizi, GAP Değerlendirmesi ve Türkiye İçin Kanıta Dayalı Politika Önerileri</u> Muhiddin Fatih Bodur, Yusuf Yıldız
SS-0121	<u>Yapay Zekâ Kullanımının Psikoz Spektrumu Bireylerde Psikotik Deneyimlerle İlişkisi ve Etik Riskler</u> Nagihan Yıldız Çeltek, Ali Haydar Zülfüoğulları
SS-0127	<u>Türkiye’de Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Yöntemlerine Yönelik Toplum İlgisi Düzeyinin Zaman İçindeki Değişimi: Google Trends Analizi</u> Ahmet Abdülkadir Öksüz, Ceyhan Yurtsever
SS-0135	<u>Seksen Yaş ve Üzeri Bireylerde Geriatrik Depresyon Ölçeği Puanlarının Klinik ve Biyokimyasal Parametrelerle İlişkisi</u> Hümeyra Aslaner, Nazlı Gül Yalçınkaya, Hatice Atay Akçadağ, Ali Ramazan Benli
SS-0150	<u>18-65 Yaş Bireylerde Fiziksel Aktivite Düzeyinin Mental İyi Oluş Üzerindeki Etkisi</u> Serdar Yeşilkaya, Mahcube Çubukçu

Sözel Sunum Oturumu 2 (ONLINE) 17.5.2026 16:15-18:00 ÇEVİRİMİÇİ	
Oturum Başkanı: Doç. Dr. Bahadır Yazıcıoğlu, Dr. Öğr. Üyesi Seda Özcan	
SS-0082	FOMO ve Phubbing ile İlgili Tıpta Uzmanlık Tezlerinin Sistemik İncelemesi Zeyneb İrem Yüksel Salduz
SS-0083	Sirkadiyen Ritimle İlgili Tıpta Uzmanlık Tezlerinin Sistemik İncelemesi Zeyneb İrem Yüksel Salduz
SS-0091	Pandemi Sürecinde Aşı Reddi ve Güvenlik Kaygısının Dijital Yansıması: Türkiye’de Google Arama Trendlerinin Zamansal ve Bölgesel Analizi Beytullah Nariçi, Hamit Sırrı Keten, Hatice Tuba Akbayram
SS-0092	Farkındalık Kampanyaları Tarama Davranışını Kalıcılaştırıyor mu? Türkiye’de Kanser Taramaları İçin Google Trends Olay-Etki Analizi Beytullah Nariçi, Hamit Sırrı Keten, Hatice Tuba Akbayram
SS-0094	Fizik Muayenede İnceleme Tanısal Değeri: Gastrointestinal Kanama Olgusu Hatice Aksu, Kübra Uyar Zekey, Fethi Sada Zekey
SS-0103	Kronik Hastalarda Optimal Evde Sağlık Ziyareti Sıklığının Tahmini: Tahmine Dayalı Modelleme Kullanılarak Yapılan Retrospektif Kohort Çalışması Nurgül Balcı, Abdüllatif Faslı, Erhan Şimşek, İlkey Güler, Nur Aktaş Tokdoğan
SS-0112	80 Yaş ve Üzeri Erişkinlerde Kognitif İşlev ve Mobilite Arasındaki İlişki: Bir Birinci Basamak Temelli Çalışma Handan Duman
SS-0114	Bir Tıp Fakültesi Öğrencilerinde Sosyal Medya Bağımlılığı ile Sosyal Görünüş Kaygısı ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi Tansu İrem Güçlü, Serap Öksüz, Gülseren Pamuk
SS-0117	Göçmen Kadınlarda Aile Planlaması Yöntem Kullanımı ve İlişkili Faktörler Kübra Güner Karaca
SS-0118	Gebede Kaşınıtı: Masum mu, Riskli mi? Bir Olgu Sunumu Kübra Güner Karaca
SS-0132	65 Yaş ve Üzeri Bireylerde İşitme Yetersizliğinin Düşme Ve Denge Bozuklukları Üzerine Etkisinin Değerlendirilmesi Pelin Çomak, Gülseren Pamuk, Serap Öksüz, Esra Meltem Koç, Başak Yalçın
SS-0146	Çocuklarda Yabani Ot (Ragweed) Polen Duyarlılığı: Sıklık, Klinik Özellikler ve Eşlik Eden Aeroalerjenler – Tek Merkez Deneyimi Sibel Kaplan Sarıkavak
SS-0147	Genç Yetişkinlerde Sağlık Anksiyetesinin Yordayıcıları Olarak Sağlık Okuryazarlığı ve Başa Çıkma Stratejileri: Üniversite Temelli Bir Ruh Sağlığı Çalışması Nurten Elkin, Talat Sarıkavak
SS-0149	Alt Üriner Sistem Semptomları Değerlendirmesinde IPSS, POCUS Birlikteliği İle Riskli Bireylerin Taranması Modeli Olarak Kullanılabilir Mi: Birinci Basamakta Toplum Temelli Bir Pilot Saha Çalışması Gökhan Kırak, Mehmet Erbakan, Alpaslan Mert, Engin Ersin Şimşek
Sözel Sunum Oturumu 3 18.5.2026 16:00-18:00 ŞEHİT ÖMER HALİSDEMİR SALONU (ÜST SALON)	
Oturum Başkanları: Doç. Dr. Arzu Ayraller, Dr. Öğr. Üyesi Volkan Atasoy	
SS-0108	Nöroloji Servisinden Taburcu Edilen Hastalarda Evde Sağlık Hizmeti Gereksiniminin Belirleyicileri: Nörolojik Perspektiften Değerlendirme Aydan Topal, Ahmet Yasin Özpirinç, Hasan Doğan

SS-0110	<u>80 Yaş ve Üzeri Bireylerde Kalk ve Yürü Testi ile Kemik Mineral Yoğunluğu Arasındaki İlişki</u> Mert Süzük, Cüneyt Ardiç, Gözde Özoğlu Süzük, Ayşe Yazan Arslan
SS-0125	<u>Uyku Kalitesinin Hematolojik, Biyokimyasal ve Hormonal Parametrelerle İlişkisi: Birinci Basamakta Kesitsel Bir Araştırma</u> Berkan Burak Dursun, Fethi Sada Zekey
SS-0126	<u>Solunum Yolu Multipleks PCR Testlerinde Viral Etken Dağılımı ve Mevsimsel Pozitiflik Oranlarının Retrospektif Değerlendirilmesi</u> Mustafa Usanmaz
SS-0130	<u>Aile Hekimlerinde Diyabetik Ayak Yönetimi ve Yapay Zeka Farkındalığı: Çok Merkezli Bir Anket Çalışması</u> Ayhan Sönmez, Doğukan Can Öztürk, Serhad Eren Tanal, Mehmet Kadir Atdağı, Emirhan Erhan, Ceren Alkan
SS-0131	<u>Sessizliğin Psikolojik Yükü: Presbiakuzinin Beck Depresyon Ölçeği Verileri Işığında İncelenmesi</u> Cansu Kuru, Kerim Karaca, Esra Yılmaz, Dursun Mehmet Mehel, Gökhan Akgül, Doğukan Özdemir
SS-0133	<u>Preoperatif Değerlendirmede Saptanan Geçirilmiş Pulmoner Emboli: Antikoagölasyonun Süresi ve Yönetimi</u> Beyza Biçer Karadak, Ümmühan Tuğba Tümüklü, Seda Özcan
SS-0134	<u>Vertigo Hastalarında Multidisipliner Yaklaşımın Rolü</u> Seda Nur Cihan, Semih Yanık, Ayşe Çeçen, Asuede Ünal, Bilge Piri Çınar, Hande Arslan, Doğukan Özdemir
SS-0138	<u>Tesadüf mü, Bulaş mı? Evli Bir Çiftte 20 Gün Arayla Gelişen Akut Apandisit</u> Merve Kaya Yılmaz, Yasin Yılmaz, Fethi Sada Zekey, Kübra Uyar Zekey
SS-0139	<u>Lise öğrencilerinde dijital oyun bağımlılığı ve yeme bağımlılığı arasındaki ilişki</u> Ebru Pala, Nurcan Akbaş Güneş
SS-0142	<u>Rize İlinde 0-5 yaş Arası Çocukların Menenjit ve Rotavirüs Aşılarının Yapılma Durumu, Ebeveyn Tutumu ve Etkileyen Faktörler</u> Eneshan Avcı, Cüneyt Ardiç, Rana Kayapınar, Mehmet İrşad Kuraç, Yeşim Ece Avcı, Muhammed Yusufoglu, Ayşe Yazan Arslan, Asuman Okur
SS-0144	<u>Göğüs Ağrısı mı? Detaylı Anamnez ve Fizik Muayenenin Önemi: Tietze Sendromu</u> Merve Atalay Faruk, Ümmühan Tuğba Tümüklü, Mustafa Özcan
SS-0145	<u>Antikoagölün Tedavi Alan Multimorbid Geriatrik Hastada Spontan Hemotoraks ve HAS-BLED Yönetimi</u> Şevval Tellioğlu, Yılmaz Sezgin
SS-0098	<u>Tıp Fakóltesi Öğrencilerinde Endokrin Bozucu Kimyasallara Yönelik Bilgi, Tutum Ve Davranışlarının Değerlendirilmesi</u> Çağla Aydın Kökten, Edanur Pekel, Mustafa Kürşat Şahin
Poster Sunum 18.5.2026 17:00- ŞEHİT ÖMER HALİSDEMİR SALONU (ÜST SALON)	
PS-0089	<u>Abdominal Aort Anevrizması Taraması Sırasında İnsidental Saptanan Mesane Kanseri:Olgu Sunumu</u> İrem Özdemir, Burcu Aykanat Yurtsever
PS-0101	<u>Birinci Basamakta İlaç Yönetimi: Sertralin Kullanımı Sırasında Saptanan Asemptomatik Lökopeni</u> Osman Hacıabdullahoğlu, Mustafa Özcan
PS-0143	<u>Subkorneal püstüler dermatoz: Olgu sunumu</u> İsmail Hakkı Aras, Ceyhun Yurtsever

5.

SAMSUN
KARADENİZ
AİLE HEKİMLİĞİ
KONGRESİ

16-19 MAYIS 2026

www.kahg.org

SÖZEL BİLDİRİLER

SS-0082

FOMO ve Phubbing ile İlgili Tıpta Uzmanlık Tezlerinin Sistematik İncelemesi

Zeyneb İrem Yüksel Salduz¹

¹İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı

Giriş: Kaçırma Korkusu (Fear of Missing Out, FOMO) ve sosyotelizm (phubbing), dijital çağda ortaya çıkan ve problemlili akıllı telefon kullanımı, anksiyete ve kişilerarası ilişkilerde bozulma ile yakından ilişkili davranışsal olgular olarak dikkat çekmektedir (1,2). Bu iki kavram birbiriyle bağlantılıdır; FOMO, yüz yüze etkileşimler sırasında aşırı telefon kontrol etme davranışını tetikleyerek phubbing şeklinde ortaya çıkabilmektedir (3). Psikolojik ve sosyal etkilerine ilişkin uluslararası literatürde artan kanıtlara rağmen, Türkiye’de tıpta uzmanlık tezlerinde FOMO ve phubbing konularının ne ölçüde ele alındığı net değildir. Bu nedenle, bu çalışma Türkiye’de FOMO ve phubbing konulu tıpta uzmanlık tezlerinin varlığını, disiplinler arası dağılımını ve zamansal eğilimlerini incelemeyi amaçlamaktadır.

Yöntem: Bu retrospektif çalışma 23 Şubat 2026 tarihinde gerçekleştirilmiştir. FOMO ve phubbing konularını ele alan tezler, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanında ayrı ayrı taranmıştır. “FOMO” ve “phubbing” anahtar kelimeleri başlık alanında bağımsız olarak kullanılmıştır. Elde edilen tezlerin başlık, özet ve yöntem bölümleri incelenmiştir. 2010–2026 yılları arasında yayımlanan tıpta uzmanlık tezleri çalışmaya dahil edilmiştir.

Bulgular: FOMO konusunu ele alan toplam 5 tıpta uzmanlık tezi belirlenmiştir. Bunların 2’si (%40,0) Aile Hekimliği, 3’ü (%60,0) Psikiyatri alanında gerçekleştirilmiştir. Kurumsal dağılım incelendiğinde her biri birer tez olmak üzere Atatürk Üniversitesi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi ve Sağlık Bakanlığı bünyesinde tezlerin tamamlandığı görülmüştür (her biri n=1, %20,0). Zamansal dağılım açısından bir tez (%20,0) 2021 yılında, bir tez (%20,0) 2023 yılında, iki tez (%40,0) 2024 yılında ve bir tez (%20,0) 2025 yılında tamamlanmıştır.

Phubbing konusuna ilişkin toplam 4 tıpta uzmanlık tezi saptanmıştır. Bu tezlerin biri (%25,0) Aile Hekimliği, ikisi (%50,0) Halk Sağlığı ve biri (%25,0) Psikiyatri alanında yürütülmüştür. Kurumsal dağılımda bir tez (%25,0) Sağlık Bilimleri Üniversitesi’nde, iki tez (%50,0) Süleyman Demirel Üniversitesi’nde ve bir tez (%25,0) Çukurova Üniversitesi’nde tamamlanmıştır. Yıllara göre dağılımda ise birer tez (%25,0) 2022, 2023, 2024 ve 2025 yıllarında gerçekleştirilmiştir.

Sonuç: FOMO ve phubbing (sosyotelizm) konuları, tıpta uzmanlık tezlerinde sınırlı sayıda disiplin tarafından ele alınmış olup, ağırlıklı olarak Aile Hekimliği, Psikiyatri ve Halk Sağlığı alanlarında yoğunlaşmıştır. Bununla birlikte, toplam tez sayısı düşük olup disiplinler arası entegrasyonun yetersiz olduğu görülmektedir. Dijital bağımlılık, psikolojik sıkıntı ve kişilerarası ilişkilerde bozulma ile olan ilişkileri göz önünde bulundurulduğunda, bu alanlarda daha geniş ve multidisipliner akademik çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır. FOMO ve phubbing konularında araştırmaların artırılması, sağlık sistemlerinde önleyici yaklaşımların ve kanıta dayalı dijital sağlık politikalarının geliştirilmesine katkı sağlayabilir.

Kaynaklar

- 1- Tufan C, Köksal K, Griffiths MD. The impact of smartphone addiction, phubbing, and fear of missing out on social co-operation and life satisfaction among university students. Int J Ment Health Addict. 2025;1-20. doi:10.1007/s11469-025-01477-3
- 2- Ansari S, Azeem A, Khan I, et al. Association of phubbing behavior and fear of missing out: a systematic review and meta-analysis. Cyberpsychol Behav Soc Netw. 2024;27(7):467-481. doi:10.1089/cyber.2023.0761
- 3- Liu N, Zhu S, Zhang W, et al. The relationship between fear of missing out and mobile phone addiction among college students: the mediating role of depression and the moderating role of loneliness. Front Public Health. 2024; 12:1374522. doi:10.3389/fpubh.2024.1374522

Anahtar Kelimeler: kaçırma korkusu (FOMO), sosyotelizm (phubbing), tıpta uzmanlık tezleri

SS-0083

Sirkadiyen Ritimle İlgili Tıpta Uzmanlık Tezlerinin Sistematik İncelemesi

Zeyneb İrem Yüksel Salduz¹

¹İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı

Giriş: Sirkadiyen ritim, organizmanın yaklaşık 24 saatlik biyolojik saat düzenini ifade eder ve uyku-uyanıklık döngüsü başta olmak üzere metabolizma, endokrin yanıt ve kardiyovasküler işlevleri zamanlamaya yardımcı olur (1,2). Güncel kanıtlar, sirkadiyen uyumsuzluğun (ör. vardiyalı çalışma, sosyal jetlag) kardiyometabolik risk ve klinik sonuçlarla ilişkili olabileceğini vurgulamaktadır (2,3). Türkiye’de tıpta uzmanlık tezleri sağlık alanındaki araştırma önceliklerini yansıtan önemli bir bilimsel üretim kaynağıdır; ancak sirkadiyen ritim odaklı tezlerin kapsamı ve eğilimleri henüz sistematik olarak ortaya konmamıştır. Bu nedenle bu çalışma, Türkiye’de sirkadiyen ritim konulu tıpta uzmanlık tezlerinin varlığını, disiplinler arası dağılımını ve zamansal eğilimlerini incelemeyi amaçlamaktadır.

Yöntem: Bu retrospektif çalışma 26 Şubat 2026 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Sirkadiyen ritim konusunu ele alan tezler, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanında taranmıştır. “Sirkadiyen ritim” anahtar kelimesi başlık alanında birincil arama terimi olarak kullanılmıştır. Elde edilen tezlerin başlık bölümleri incelenmiştir. 1990–2026 yılları arasında yayımlanan tıpta uzmanlık tezleri çalışmaya dahil edilmiştir.

Bulgular: Sirkadiyen ritim konusunu ele alan toplam 13 tıpta uzmanlık tezi belirlenmiştir. Bu tezlerin 3’ü (%23,1) Anestezi ve Reanimasyon, 3’ü (%23,1) İç Hastalıkları alanında gerçekleştirilmiştir. Bir tez (%7,7) Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları ile Kardiyoloji iş birliğinde yürütülmüştür. Ayrıca birer tez (%7,7) Hematoloji, Kadın Hastalıkları ve Doğum, Nefroloji, Nöroloji, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi ile Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları alanlarında tamamlanmıştır.

Kurumsal dağılım açısından tezlerin 4’ü (%30,8) Sağlık Bilimleri Üniversitesi’nde gerçekleştirilmiştir. Bunu Dokuz Eylül Üniversitesi (n=2, %15,4) ve Eskişehir Osmangazi Üniversitesi (n=2, %15,4) izlemiştir. Diğer tezler Adnan Menderes Üniversitesi (n=1, %7,7), Gazi Üniversitesi (n=1, %7,7), Hacettepe Üniversitesi (n=1, %7,7), Sağlık Bakanlığı (n=1, %7,7) ve Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi’nde (n=1, %7,7) tamamlanmıştır. Zamansal dağılım incelendiğinde birer tez (%7,7) 1993, 1996, 2008, 2010 ve 2018 yıllarında tamamlanmıştır. Üç tez (%23,1) 2020 yılında gerçekleştirilmiştir. Ayrıca birer tez (%7,7) 2021, 2022, 2023, 2024 ve 2025 yıllarında tamamlanmıştır. Özellikle 2020 sonrası dönemde tez sayısında belirgin bir artış gözlenmiştir.

Sonuç: Sirkadiyen ritim konusu, tıpta uzmanlık tezlerinde farklı disiplinler tarafından ele alınmış olmakla birlikte, toplam tez sayısının sınırlı olduğu ve disiplinler arası entegrasyonun yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir. Son yıllarda tez sayısında artış dikkat çekse de, dağılım sirkadiyen ritmin uzmanlık eğitimi içinde henüz kapsamlı biçimde ele alınmadığını göstermektedir. Metabolik, kardiyovasküler ve nörolojik hastalıklarla olan güçlü ilişkisi göz önünde bulundurulduğunda, bu alanda daha geniş ve multidisipliner akademik çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır.

Kaynaklar

1. Albaqaa A, Bassi S. Circadian mechanisms in medicine. N Engl J Med. 2021 Feb 11;384(6):550-561.
2. Meyer N, Harvey AG, Lockley SW, et al. Circadian rhythms and disorders of the timing of sleep. Lancet. 2022 Sep 24;400(10357):1061-1078. doi:10.1016/S0140-6736(22)00877-3.
3. Del Cucheto M, Amperlan DJM, Diedrick P. Circadian rhythms in cardiovascular dysfunction: approaches for future therapeutics. npj Cardiovasc Health. 2024 Sep 23;1:21. doi:10.1038/s44325-024-00024-8.

Anahtar Kelimeler: metabolik sağlık, sirkadiyen ritim, tıpta uzmanlık tezleri

SS-0087

Bir Eğitim Aile Sağlığı Merkezine Başvuran Bireylerin Dijital Sağlık Okuryazarlığı ile Siberkondri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi

Yiğit Kırıcı¹, Gülseren Pamuk², Serap Öksüz², Esra Meltem Koç²

¹İzmir Karabağlar İlçe Sağlık Müdürlüğü

²İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Tıp Fakültesi

Amaç: Bu çalışma, 18-65 yaş arası bireylerin dijital sağlık okuryazarlığı ile siberkondri düzeyleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Kesitsel nitelikteki bu çalışmaya, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Aile Sağlığı Merkezi'ne başvuran ve dahil edilme kriterlerini karşılayan 18-65 yaş arası bireyler dahil edilmiştir. Veri toplama araçları olarak sosyodemografik veri formu, Siberkondri Ciddiyeti Ölçeği Kısa Formu (CSS-12) ve Dijital Sağlık Okuryazarlığı Ölçeği (DSO) kullanılmıştır. Çalışma, etik kurul ve kurum izinleri alındıktan sonra yürütülmüştür.

Bulgular: Katılımcıların %46,0'ı kadın, %54,0'ı erkekti. Yaş ortancası 35,0 (min:18, maks:65) olarak saptandı. Katılımcıların CSS-12 ortanca puanı 27,00 (min:12,00, maks:56,00) bulundu. Kadınlarda, yaşı daha genç olanlarda, hekime başvuru sıklığı fazla olanlarda, psikiyatrik hastalık tanısı bulunanlarda, sağlıklıla ilgili televizyon yayınlarını sık takip edenlerde, internetten sağlık bilgisine erişimin hekimleri daha güncel olmaya zorladığını düşünenlerde, internetten edindiği bilgiler doğrultusunda kendi kendine tanı koyup ilaç kullananlarda, bu nedenle zarar gördüğünü ifade edenlerde, internetten edinilen bilgilerin sağlık durumlarını olumlu etkilediğini düşünenlerde ve internetten edinilen sağlık bilgilerinin hekim ilişkisini olumsuz etkilediğini belirtenlerde siberkondri puanları anlamlı olarak daha yüksek saptandı. Ayrıca dijital sağlık okuryazarlığı düzeyi orta ve yüksek olan bireylerde siberkondri puanlarının daha yüksek olduğu görüldü.

Sonuç: Siberkondri düzeyi birçok faktörden etkilenmektedir. Siberkondrinin olumsuz etkilerinin azaltılması multidisipliner bir yaklaşım gerektirebilir. Sağlıkla ilgili internet ve medya içeriklerinin denetlenmesi ve güncel tutulması, bilgi kirliliğinin azaltılmasına katkı sağlayabilir. Sağlık Bakanlığı bünyesinde oluşturulacak güvenilir dijital bilgi platformlarının, siberkondrinin sağlık sistemi üzerindeki olumsuz etkilerini azaltabileceği düşünülmektedir. Ayrıca sağlık çalışanlarının hasta-hekim iletişimini güçlendirmesi ve bireylere hastalık süreçleri hakkında yeterli bilgi sunması, internet üzerinden kontrolsüz sağlık bilgisi arama davranışını azaltabilir. Güvenilir bilgi kaynaklarının yaygınlaştırılması ve dijital sağlık okuryazarlığının artırılması ile siberkondri düzeylerinin azaltılabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: siberkondri, dijital sağlık okuryazarlığı, internette sağlık bilgisi arama

SS-0090

Aile Hekimliğinde Suni Gözyaşı Tedavisine Dirençli Kuru Göz Hastalarında Alt Tiplerin ve Klinik Özelliklerin Değerlendirilmesi

Emre Aydın¹, Çiğdem Deniz Genç¹, Şaban Kılıç²

¹Samsun Üniversitesi, Göz Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Samsun

²Samsun Şehir Hastanesi, Göz Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Samsun

Amaç: Aile hekimliği polikliniklerinde suni gözyaşı tedavisi başlanmasına rağmen şikayetleri devam ettiği için göz hastalıkları polikliniğine sevk edilen hastalarda kuru göz hastalığının altta yatan nedenlerinin değerlendirilmesi amaçlandı.

Yöntem: Bu retrospektif kesitsel çalışmaya, suni gözyaşı tedavisine rağmen şikayetleri devam eden ve son 1 yıl içinde göz polikliniğine sevk edilen ≥ 18 yaş hastalar dahil edildi. Hastaların demografik verileri, semptom süresi, sistemik hastalık öyküsü ve daha önce kullanılan topikal tedaviler kaydedildi. Tüm hastalara biyomikroskopik muayene yapıldı; gözyaşı kırılma zamanı (TBUT), Schirmer testi ve florescein boyanma skoru değerlendirildi. Meibomian bez disfonksiyonu (MGD), kapak kenarı bulguları ve bez ekspresyonu ile değerlendirilirken, hastalar klinik bulgular ve test sonuçlarına göre evaporatif, aköz yetmezlik tipi veya miks kuru göz olarak sınıflandırıldı. Schirmer testi ≤ 5 mm olan ve ağız kuruluğu/romatolojik semptomları bulunan hastalar Sjögren sendromu açısından şüpheli kabul edilerek ileri değerlendirme için yönlendirildi. Aktif enfeksiyon (konjonktivit, keratit), daha önce göz cerrahisi geçirenler, kontakt lens kullananlar, göz yaşı harici damla kullananlar ve bilinen ek sistemik hastalık öyküsü olan hastalar çalışma dışı bırakıldı.

Bulgular: Çalışmaya toplam 83 hasta dahil edildi. Hastaların yaş ortalaması $39,34 \pm 9,27$ yıl olup 48'i (%57,8) kadın, 35'i (%42,2) erkekti. Ortalama TBUT değeri $7,2 \pm 2,1$ sn, ortalama Schirmer I testi sonucu $10,8 \pm 2,6$ mm olarak saptandı. Hastaların 11'inde (%13,2) florescein korneal boyanma pozitif. Meibomian bez disfonksiyonu 52 hastada (%62,6) tespit edilirken, kuru göz alt tipleri değerlendirildiğinde hastaların 35'inde (%42,1) evaporatif tip, 31'inde (%37,3) aköz yetmezlik tipi ve 17'sinde (%20,5) miks tip kuru göz saptandı. Sjögren sendromu açısından şüpheli kabul edilerek ileri değerlendirme yönlendirilen hasta sayısı 12 (%14,4) olup, sevk edilen hastaların 7'sinde (%58,3) Sjögren tanısı konuldu.

Sonuç: Aile hekimliğinde suni gözyaşı tedavisine rağmen şikayetleri devam eden ve göz hastalıkları uzman hekimine sevk edilen hastalarda kuru gözün en sık altta yatan nedeninin MGD (Meibomian Gland Dysfunction)/evaporatif tip kuru göz olduğu görülmüştür. Bu gibi tedaviye dirençli kuru gözlerde altta yatan sebebin belirlenmesi ve MGD/aköz yetmezliğin araştırılması, etkili tedavi için kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: evaporatif, göz yaşı, kuru göz

SS-0091

Pandemi Sürecinde Aşı Reddi ve Güvenlik Kaygısının Dijital Yansıması: Türkiye’de Google Arama Trendlerinin Zamansal ve Bölgesel Analizi

Beytullah Nariçi¹, Hamit Sırrı Keten², Hatice Tuba Akbayram²

¹Hassa İlçe Sağlık Müdürlüğü, Hatay

²Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Gaziantep

Amaç: COVID-19 pandemisinin Türkiye’de rutin çocuk aşılarına yönelik toplumsal tutum ve arama davranışlarını nasıl etkilediği henüz yeterince araştırılmamıştır. Bu çalışma, söz konusu etkiyi Google Trends verileri aracılığıyla zamansal ve bölgesel boyutlarıyla ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Yöntem: Ocak 2018-Aralık 2024 tarihleri arasında Türkiye’de aşıyla ilişkili 39 arama terimi Google Trends platformu üzerinden analiz edildi. Terimler; “aşılar”, “aşı takvimi” ve “devlet aşıları”nı içeren genel kullanım kategorisi ile “aşı reddi”, “aşı karşıtlığı”, “aşı zararları” ve “aşı yaptırmama” ifadelerini içeren güvenlik kaygısı temalı kategoriler olarak sınıflandırıldı. Pandemi öncesi dönem (Ocak 2018-Şubat 2020), pandemi dönemi (Mart 2020-Haziran 2021) ve pandemi sonrası dönem (Temmuz 2021-Aralık 2024) ayrı ayrı değerlendirildi. Bölgesel dağılım il bazında incelendi. İstatistiksel analizlerde Kruskal-Wallis, Mann-Whitney U ve Spearman korelasyon testleri kullanıldı.

Bulgular: Üç grup içinde dönemler arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptandı (Kruskal-Wallis, $p < 0,001$). Pandemi döneminde güvenlik kaygısı temalı arama terimleri anlamlı düzeyde artış göstermiştir. Pandemi sonrasında “aşı reddi” aramalarının pandemi öncesi döneme göre belirgin şekilde arttığı, buna karşın rutin bilgi aramaları ve devlet aşılarına ilişkin aramaların azaldığı görülmüştür. Güvenlik kaygısı temalı arama terimleri sonrasında en yüksek seviyeye ulaşmış ve pandemi öncesine kıyasla anlamlı artış göstermiştir. Bölgesel analizlerde aşı reddi aramalarının Nevşehir, Karabük ve Batman’da yoğunlaştığı; rutin bilgi aramalarının ise Konya ve Kırşehir’de daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Pandemi süreci, Türkiye’de rutin çocuk aşılarına yönelik güvenlik kaygısı aramalarında kalıcı bir artışa yol açmıştır. Aşı reddi aramalarının pandemi döneminde belirgin biçimde yükselmesi, toplumdaki aşı güveninde azalma olabileceğini düşündürmektedir. Bu durum, dijital bilgi ortamının yönetilmesi ve aşı güvenini artırmaya yönelik halk sağlığı müdahalelerinin önemini ortaya koymaktadır. Özellikle yüksek arama düzeylerinin saptandığı bölgelerde hedefe yönelik bilgilendirme stratejilerinin geliştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: aşı reddi, covid-19, google trends

SS-0092

Farkındalık Kampanyaları Tarama Davranışını Kalıcılaştırıyor mu? Türkiye’de Kanser Taramaları İçin Google Trends Olay-Etki Analizi

Beytullah Nariçi¹, Hamit Sırrı Keten², Hatice Tuba Akbayram²

¹Hassa İlçe Sağlık Müdürlüğü, Hatay

²Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı

Amaç: Kanser tarama kampanyalarının etkinliği çoğunlukla katılım oranlarıyla ölçülür. Bu çalışma, Türkiye’de meme, serviks ve kolorektal kanser tarama farkındalık kampanyalarının toplumsal arama davranışı üzerindeki anlık ve kalıcı etkisini Google Trends verileri aracılığıyla incelemeyi amaçlamaktadır.

Yöntem: Ocak 2018-Aralık 2025 tarihleri arasında üç kanser taraması için toplam 54 arama terimi Google Trends platformu üzerinden analiz edildi. Terimler; tarama odaklı ve semptom odaklı olmak üzere iki alt gruba ayrıldı. Kampanya dönemleri olarak Meme Ekim (meme), Ocak Serviks Farkındalık Ayı ve Mart Kolon Kanseri Farkındalık Ayı belirlendi. Her yıl için kampanya öncesi, dönemi ve sonrası olmak üzere yaklaşık dört aylık periyotlar değerlendirildi. Serviks ve meme kampanyaları için 2018-2019, pandemi dönemi (2020-2021) ve pandemi sonrası (2022-2025) ayrı olarak sınıflandırıldı. Bölgesel dağılım il bazında değerlendirildi. İstatistiksel analizlerde Wilcoxon işaretli sıralar testi kullanıldı.

Bulgular: Pandemi öncesi dönemde tüm tarama aramalarında belirgin düşüş gözlenmiş olup; en sert gerileme meme (%47,2), kolorektal (%47,2) ve serviks (%39,5) taramalarında saptandı. Pandemi sonrasında tarama aramaları pandemi öncesi düzeyin üzerine çıktı. Kampanya analizinde hiçbir tarama türü için tarama aramalarında istatistiksel olarak anlamlı ve kalıcı kampanya etkisi saptanmadı ($p>0,05$). Buna karşın meme ve serviks kampanyaları sonrasında semptom aramalarının anlamlı biçimde arttığı görüldü ($p<0,05$). Kolorektal kanserde ise semptom aramalarında anlamlı kampanya etkisi gözlenmedi. Bölgesel analizlerde tarama aramaları batı illerinde belirgin biçimde yüksek seyretmişken, semptom aramaları doğu illerinde yoğunlaşmıştır.

Sonuç: Kanser tarama farkındalık kampanyaları Türkiye’de tarama arama davranışını anlamlı biçimde değiştirmemekle birlikte, meme ve serviks için semptom farkındalığını kalıcı olarak artırmaktadır. Bu bulgu, kritik bir ayrımı işaret etmektedir: toplumun hekime tarama için değil, belirtileri düşündüğünde başvurma eğilimi bulunmaktadır. Kampanya piklerinin davranış dönüştürmemesi ve belirgin coğrafi eşitsizlik göz önüne alındığında, aile hekimliği birimlerinin kampanya dönemlerinde aktif randevu ve hatırlatma sistemleriyle desteklenmesi, özellikle tarama bilincinin düşük olduğu doğu illerinde bu müdahalelerin önceliklendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: farkındalık kampanyası, google trends, kanser tarama

SS-0094

Fizik Muayenede İnspeksiyonun Tanısal Değeri: Gastrointestinal Kanama Olgusu

Hatice Aksu¹, Kübra Uyar Zekey¹, Fethi Sada Zekey¹

¹Bozok Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı, Yozgat

Amaç: Üst gastrointestinal kanama; Treitz ligamanının proksimalindeki kanamaları ifade eder. Klinik olarak hematemez, melena veya hematokezya ile prezente olabilir ve kan kaybına bağlı ortostatik hipotansiyon, senkop, halsizlik ve yorgunluk gibi sistemik bulgular eşlik edebilir (1,2,3). En sık nedenleri peptik ülser hastalığı, özofajit, gastrodrenal erozyon ve özofagus varisleridir (4).

Olgu: Yetmiş sekiz yaşında erkek hasta, acil servise üç özellikli dışkılama yakınması ile başvurdu. Öz geçmişinde hipertansiyon, diyabet ve benign prostat hiperplazisi mevcuttu. Hastanın düzenli kullandığı ilaçlar arasında asetilsalisilik asit ve metformin bulunmaktaydı. Özellikle son günlerde iştahsızlık ve halsizlik tarifleyen hastanın fizik muayenesinde genel durum orta, bilinç açık ve koopereydi. Kan basıncı 110/70 mmHg, nabız 96/dk olarak ölçüldü. Laboratuvar incelemelerinde hemoglobin değeri 8,3 g/dL, hematokrit %25,1 ve üre düzeyi 68 mg/dL olarak saptandı. Hastaya intravenöz sıvı replasmanı ve proton pompa inhibitörü tedavisi başlandı. Gastroenteroloji konsültasyonu sonrası yapılan üst gastrointestinal sistem endoskopisinde duodenum bulbus posterior duvarda aktif kanamalı ülser saptandı ve endoskopik hemoklip uygulandı. Takiplerinde hemoglobin değerinin stabil seyretmesi üzerine hasta önerilerle taburcu edildi.

Sonuç: Aile sağlığı merkezleri ve birinci basamak hizmet alanlarında sık kullanılan asetilsalisilik asit ve nonsteroid antiinflamatuar ilaçlar gastrointestinal kanama açısından önemli risk faktörleri arasında yer almaktadır. Bu nedenle hastaların ilaç öyküsünün ayrıntılı sorgulanması, risk faktörlerinin değerlendirilmesi ve alarm semptomlarının erken dönemde tanınması hayati önem taşımaktadır.

Kaynaklar

- 1.Perisetti A, Kopel J, Shredi A, Raghavapuram S, Tharian B, Nugent K. Prophylactic pre-esophagogastroduodenoscopy tracheal intubation in patients with upper gastrointestinal bleeding. Proc (Bayl Univ Med Cent). 2019 Jan;32(1):22-25.
- 2.Kamboj AK, Hoversten P, Leggett CL. Upper Gastrointestinal Bleeding: Etiologies and Management. Mayo Clin Proc. 2019 Apr;94(4):697-703.
- 3.Fouad TR, Abdelsameea E, Abdel-Razek W, Attia A, Mohamed A, Metwally K, Naguib M, Waked I. Upper gastrointestinal bleeding in Egyptian patients with cirrhosis: Post-therapeutic outcome and prognostic indicators. J Gastroenterol Hepatol. 2019 Sep;34(9):1604-1610.
- 4.Stanley AJ, Laine L. Management of acute upper gastrointestinal bleeding. BMJ. 2019 Mar 25;364:I536.

Anahtar Kelimeler: GİS kanaması, aile hekimliği, inspeksiyon

SS-0095

Birinci Basamakta Diyabetik Retinopati Risk Öngörüsü: Sistemik Biyobelirteçlerin Kanıtsal Analizi

Saban Kılıç¹, Yusuf Yıldız¹, Emre Aydın¹

¹Samsun Üniversitesi, Samsun Şehir Hastanesi Göz Hastalıkları Ana Bilim Dalı

Amaç: Diyabetik retinopati (DRP), önlenabilir körlüğün başlıca nedenlerinden biri olup asemptomatik seyri nedeniyle tanı gecikmeleri sık görülmektedir. Birinci basamak rutin olarak elde edilen sistemik verilerin risk öngörüsünde kullanılması, yüksek riskli hastaların erken dönemde belirlenmesini sağlayabilir. Bu çalışmada, sistemik biyobelirteçlerin DRP ve görmeyi tehdit eden diyabetik retinopati (VTDR) ile ilişkisi incelenerek klinik kullanım üzerindeki potansiyelleri değerlendirilmiştir.

Yöntem: Analiz kapsamında 2030 kayıt içinden seçilen 15 risk öngörü modeli, 21 kohorttan oluşan ve toplam 622.490 tip 2 diyabet hastasını içeren veri setleri ile çok sayıda biyobelirteç meta-analizi değerlendirilmiştir. Bu kohortlarda 517.017 VTDR olgusu yer almaktaydı. Biyobelirteçler; metabolik, hematolojik, inflamatuvar ve renal başlıklar altında sınıflandırılmıştır. Elde edilen veriler niceliksel skorlar şeklinde değerlendirilmiş, CRP için 22 çalışma ve 3.679 katılımcı, UACR için 21 çalışma ve 4.304 DRP olgusu, HbA1c için ise 5.539 kohort incelenmiştir. Bulgular, klinik uygulanabilirlik açısından rutin birinci basamak belirteçleri ve "araştırma düzeyi belirteçler" olarak iki grupta sunulmuştur.

Bulgular: Risk öngörü modellerinde en sık yer alan değişkenler diyabet süresi, HbA1c, serum kreatinin düzeyi ve üriner albümin/kreatinin oranı (UACR) olarak saptanmıştır. UACR'deki her 30 mg/g artışın VTDR riskini artırdığı görülmüş; HbA1c düzeyindeki her %1'lik artışın ise DRP riskini anlamlı düzeyde yükselttiği belirlenmiştir. Ayrıca sistolik kan basıncındaki artış ile DRP arasında pozitif ilişki saptanmıştır. Yüksek CRP düzeyleri de artmış DRP riski ile ilişkili bulunmuştur. Serum ürik asidi, gama glutamil transferaz (GGT), plazma fibrinojen, D vitamini, total bilirubin ve eritrosit sedimentasyon hızı (ESH) gibi belirteçlerin ise sınırlı ancak anlamlı ilişkiler gösterdiği bildirilmiştir. Meta-analizlerde CRP, UACR ve HbA1c'nin DRP ile ilişkilerinin daha güçlü ve tutarlı olduğu görülmüştür.

Sonuç: Birinci basamakta sık kullanılan HbA1c, sistolik kan basıncı, UACR ve serum kreatinin gibi parametreler diyabetik retinopati riskinin öngörülmesinde önemli biyobelirteçlerdir. Buna karşın CRP, ürik asit ve vitamin D gibi biyobelirteçlerin istatistiksel ilişki göstermelerine rağmen daha heterojen sonuçlar vermeleri nedeniyle klinik kullanım düzeyleri sınırlı kalmaktadır. En rasyonel yaklaşımın, yeni ve maliyetli biyobelirteçlerden önce rutin klinik verilerin etkin kullanımına odaklanmak olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Diyabetik retinopati, risk öngörüsü, sistemik biyobelirteçler

Tablo 1. Birinci Basamakta En Güçlü Rutin Biyobelirteçler

BELİRTEÇ	SONLANIM	ETKİ ÖLÇÜTÜ	DEĞER	%95 GA	YORUM
HbA1c >8.5	DRP gelişimi	HR	2.66	1.88–3.77	Kötü glisemik kontrol güçlü risk belirteçidir
Sistolik KB >140 mmHg	DRP gelişimi	HR	1.45	1.26–1.66	Hipertansiyon birinci basamakta doğrudan müdahale edilebilir risk faktörüdür
BUN >35 mg/dL	DRP gelişimi	HR	2.17	1.60–2.93	Renal yük artışı retinal mikrovasküler hasarla ilişkilidir
İnsülin kullanımı	DRP gelişimi	HR	2.04	1.74–2.40	Daha ağır metabolik yükü / hastalık şiddetini yansıtabilir
UACR >30 mg/g	VTDR	Göreceli risk artışı	%58.5	-	Albuminüri en güçlü pratik triyaj belirteçlerinden biridir
eGFR <60 mL/dk/1.73 m ²	VTDR	Göreceli risk artışı	%35.8	-	Azalmış böbrek fonksiyonu ileri retinal risk ile ilişkilidir

Tablo 2. İkincil biyobelirteçler

BİYOBELİRTEÇ	ÇALIŞMA (N)	KATILIMCI (N)	ETKİ ÖLÇÜTÜ	SONUÇ	%95 GA	HETEROJENİTE	YORUM
CRP	22	3.679	SMD	0,75	0,44-1,05	I ² =93,5 %	İlişki anlamlı, heterojenite yüksek
Ürik Asit	21	12.935	WMD	36,28	15,68 - 56,89	I ² =97 %	İlişki anlamlı, klinik tutarlılık sınırlı
Vitamin Eksikliği D	20	22.408	OR	1,17	1,08 - 1,27	-	Etki boyutu daha mütevazı

SS-0096

Yapay Zekâ Destekli Tele-Sağlık: Küresel Eğilimlerin ve Klinik Uygulamaların 10 Yıllık Bibliyometrik ve Sistematik Analizi

Melike Mercan Başpınar¹, İbrahim Sarbay², Mustafa Çalık², Okcan Basat¹

¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gaziosmanpaşa Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Aile Hekimliği Kliniği

²Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gaziosmanpaşa Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Acil Tıp Kliniği

Amaç: Yapay zekâ (YZ), özellikle COVID-19 pandemisi sonrası tele-sağlık uygulamalarına hızla entegre olmuş ve sağlık hizmeti sunumunu dönüştürmüştür. Ancak bu alandaki uluslararası araştırma yapısı, iş birliği ağları ve tematik gelişim yeterince bütüncül olarak değerlendirilmemiştir. Bu çalışmada, YZ destekli tele-sağlık alanındaki son 10 yıllık bilimsel literatürün bibliyometrik ve sistematik yöntemlerle analizi amaçlanmıştır.

Yöntem: PRISMA 2020 rehberi doğrultusunda, Web of Science Core Collection veri tabanında 2016-2026 yılları arasında yayımlanan çalışmalar toplandı. 9.430 kayıt alınmış, filtreleme ve tarama sonrası 153 tam metin İngilizce SCI-E makale analize dahil edilmiştir. Bibliyometrik analizler VOSviewer programı ile gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Toplam 916 yazarlı katkı sağladığı çalışmalarda 37 yazar üç kümede, 44 ülke ise yedi kümede yer almakta olup gelişmekte olan bir iş birliği ağı saptanmıştır (189 bağlantı). Toplam bağlantı gücü >246 olan ülkeler; yapay zekâ metodolojileri ve klinik karar destek sistemlerine odaklanan çekirdek grup, tele-sağlık uygulamaları ve hasta-hekim etkileşimi üzerine uygulama odaklı grup ile dijital sağlık altyapıları ve uzaktan izlem çalışmalarını kapsayan kurum analizi temelli grup olarak kümelendi. Anahtar kelime analizinde "artificial intelligence", "tele-health" ve "machine learning" en sık kullanılan terimler olarak belirlenmiştir. Ayrıca diyabetik retinopati, COVID-19 ve mobil sağlık uygulamaları gibi kavramların literatürde belirgin biçimde yer aldığı görülmüştür. Ülkeler arası iş birliklerinde ABD güçlü bir merkez ülke olarak öne çıkarken, Avrupa ülkeleri arasındaki iş birliklerinde Birleşik Krallık'ın köprü rolü üstlendiği görülmüştür. Anahtar kelime analizinde "AI", "telemedicine", "remote monitoring" ve "clinical decision support" kavramlarının son yıllarda belirgin biçimde arttığı saptanmıştır. Metin tabanlı analiz (1.126 terim, 16 küme) alanın oldukça yoğun ve bütünleşik bir kavramsal yapıya ulaştığını göstermiş; izlem, maliyet-etkinlik, insan-bilgisayar etkileşimi ve hasta merkezli bakım gibi yeni araştırma eğilimlerinin hız geliştirdiği görülmüştür. Bu bulgular, alanın teknolojik gelişimden klinik uygulamalara doğru evrildiğini göstermektedir.

Sonuç: YZ destekli tele-sağlık, klinik uygulamalara entegre, multidisipliner ve küresel iş birliğine dayalı bir yapıya dönüşmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, tele-sağlık, uzaktan sağlık hizmetleri

SS-0097

Olgu Sunumu: Uzun Süreli Steroid Kullanımına Bağlı Gelişen İatrojenik Cushing Sendromu

Cüneyt Ardıç¹, Yeşim Ece Avcı¹

¹Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Rize

Amaç: Uzun süreli sistemik kortikosteroid kullanımına bağlı gelişen Cushing sendromunun, birinci basamakta erken tanı ve uygun yönlendirme ile yönetiminin önemini vurgulamaktır.

Olgu: Rize Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Aile Hekimliği Polikliniği'ne başvuran 46 yaşındaki kadın hastanın özgeçmişinde psikiyatrik hastalık ve kronik ürtiker tanıları mevcuttu. Hastanın düzenli olarak olanzapin, omalizumab (Xolair) ve metilprednizolon (Prednol® 16 mg, günde ¼ tablet) kullandığı öğrenildi. Kronik ürtiker nedeniyle yaklaşık iki yıl boyunca tedavi aldığı, bu süreçte altı ay süreyle intramüsküler steroid uygulandığı ve bir ay dermatoloji servisinde yatarak tedavi gördüğü belirtildi. Hastanın tarafımıza başvurusundan yaklaşık bir hafta önce steroid tedavisinin doz azaltılarak kesildiği öğrenildi. Hasta son altı ay içerisinde istemsiz olarak yaklaşık 23 kilogram kilo aldığını ifade etti. Bu süreçte beslenme düzeninde belirgin bir değişiklik olmadığı belirtildi. Fizik muayenesinde boyu 156 cm, vücut ağırlığı 103 kg ve beden kitle indeksi 42.3 kg/m² olarak ölçüldü. Hastanın steroid kullanımı sırasında yüz ve vücutta belirgin şişlik geliştiği, ilacın kesilmesinden sonra bu görünümün gerilediği öğrenildi. Önceki fotoğrafları değerlendirildiğinde aydede yüzü görünümü ile uyumlu olduğu görüldü. Başvuru sırasındaki muayenesinde yüzde belirgin şişlik izlenmemekle birlikte abdominal bölgede yaklaşık 1.5 aydır mevcut olan mor renkli striae ve buffalo hump görünümü dikkat çekiciydi.

Laboratuvar değerlendirmelerinde açlık plazma glukozu 147 mg/dL, HbA1c değeri %5.8 ve trigliserid/glukoz indeksi 8.44 olarak saptandı ve bulgular insülin direnci ile uyumlu değerlendirildi. Diğer hemogram ve biyokimya parametrelerinde akut patoloji saptanmadı. Hastada ağız kuruluğu, poliüri ve polidipsi gibi hiperglisemi semptomları mevcut değildi. Hasta diyetisyen polikliniğine yönlendirilerek beslenme düzenine dikkat etmesi, fiziksel aktivitesini artırması ve üç ay sonra HbA1c kontrolü ile yeniden değerlendirilmesi önerildi. Hastanın özellikle son üç ay içerisinde kan basıncı değerlerinde düzensizlik geliştiği öğrenildi. Yaklaşık üç ay önce ev ölçümlerinde tansiyon değerlerinin 160/120 mmHg düzeylerine ulaştığı ancak antihipertansif tedavi kullanmadığı belirtildi. Hastaya steroid tedavisinin kesilmesini takiben bir hafta süreyle sabah-akşam ev kan basıncı takibi önerildi. Takip sonunda ortalama kan basıncı değerlerinin 120/80 mmHg düzeyinde seyretmesi üzerine antihipertansif tedavi başlanmadı.

Mevcut klinik bulgular doğrultusunda hasta iyatrojenik Cushing sendromu açısından değerlendirildi ve Endokrinoloji Polikliniği'ne yönlendirildi. Endokrinoloji tarafından ek tetkik planlanmadan klinik tablo iyatrojenik Cushing sendromu ile uyumlu bulundu. Menopoz açısından sorgulanan hastanın henüz menopozu girmediyi ve menstruasyonlarının düzenli olduğu öğrenildi.

Uzun süreli steroid kullanımına bağlı kemik mineral yoğunluğu kaybı açısından hastadan dual enerji X-ray absorpsiyometri (DEXA) ölçümü istendi. L1-L4 vertebra bölgesinde osteopeni ile uyumlu bulgular (T-skoru: -0.7) saptandı ve uygun tedavi düzenlendi. Tarafımızca istenen hormonal değerlendirmede sabah ACTH düzeyi 12.4 pg/mL, serum kortizol düzeyi 12.83 µg/dL olarak ölçüldü. Hastadan ayrıca 24 saatlik idrarda kortizol tetkiki istenmiş olup sonucu henüz çıkmamıştır. Üst abdomen dinamik bilgisayarlı tomografide adrenal bezlerde patolojik bulgu saptanmamıştır. Hasta halen tarafımızca takip edilmektedir.

Bu olgu sunumu ve klinik fotoğrafların yayımlanması için hastadan yazılı aydınlatılmış onam alınmış olup hasta kimliği görsellerde gizlenmiştir.

Sonuç: Bu olgu, aile hekimliği pratiğinde ayrıntılı anamnez ve kapsamlı fizik muayenenin önemini göstermesi açısından dikkat çekicidir. Uzun süreli steroid kullanımına bağlı gelişen iyatrojenik Cushing sendromunun, aile hekimliği polikliniğinde bütüncül değerlendirme yaklaşımıyla fark edilmesi; hastanın metabolik, kardiyovasküler ve osteopenik risklerinin erken dönemde değerlendirilmesine olanak sağlamıştır. Ayrıca steroid kullanımına bağlı gelişen kan basıncı ve glukoz metabolizması bozukluklarının izlenmesi ve yaşam tarzı düzenlemeleriyle kontrol altına alınabilmesi, primer koruyucu hekimlik uygulamalarının önemini ortaya koymaktadır. Bu olgu, aile hekimlerinin nadir görülen veya gözden kaçabilen klinik tabloların tanınmasında önemli bir role sahip olduğunu vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: İatrojenik Cushing sendromu, mor stria, steroid kullanımı

Şekil 1. Steroid Tedavisi Alırken Hastanın Yüzü

Şekil 2. Steroid Tedavisi Bırakıldıktan Bir Hafta Sonra Hastanın Yüzü

Şekil 3. Mor stria görünümü

SS-0098

Tıp Fakültesi Öğrencilerinde Endokrin Bozucu Kimyasallara Yönelik Bilgi, Tutum ve Davranışlarının Değerlendirilmesi

Çağla Aydın Kökten¹, Edanur Pekel¹, Mustafa Kürşat Şahin¹
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı

Giriş ve Amaç: Endokrin bozucu kimyasallar (EBK), hormon sistemi üzerinde olumsuz etkilere yol açabilen çevresel maddelerdir. Bu çalışmada, tıp fakültesi öğrencilerinin EBK hakkındaki bilgi, tutum ve davranış düzeylerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Kesitsel tipteki bu araştırmaya 340 tıp fakültesi öğrencisi dahil edilmiştir. Veriler, bilgi (11 madde), tutum (15 madde) ve davranış (15 madde) olmak üzere üç bölümden oluşan anket formu ile toplanmıştır. Verilerin analizinde faktör analizi, güvenilirlik analizi (Cronbach Alpha), bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların %49,1'i kadın, %50,9'u erkekti. Bilgi ölçeğinin Cronbach Alpha değeri 0,785, tutum ölçeğinin 0,825, davranış ölçeğinin ise 0,745 olarak bulunmuştur. Faktör analizi sonucunda bilgi ölçeği iki faktörlü, tutum ölçeği üç faktörlü, davranış ölçeği dört faktörlü yapı sergilemiştir. EBK hakkında daha önce bilgi edinenlerin bilgi puanları (7,71±1,94), edinmeyenlerden (6,08±2,74) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (p<0,001). Aynı grubun tutum puanları da anlamlı düzeyde yüksektir (p=0,001). Bilgi kaynağına göre yapılan analizde, hiç bilgi edinmeyenlerin bilgi puanları (5,80±2,75), tıp fakültesi dersleri (7,64±2,28), sosyal medya (6,99±2,28) ve bilimsel makale (8,09±1,76) kaynaklarından bilgi edinenlere göre anlamlı düzeyde düşüktür (p<0,05). Kadınların tutum puanları (58,23±6,67) erkeklerden (56,36±8,36) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (p=0,023). Sigara kullanmayanların davranış puanları (46,99±8,50) kullananlardan (44,29±9,39) anlamlı düzeyde yüksektir (p=0,031). Yaşanılan yere göre, öğrenci evinde kalanların bilgi puanları (7,09±2,08) yurttaki kalanlardan (6,21±2,78) anlamlı düzeyde yüksek iken (p=0,032); yurttaki kalanların davranış puanları (47,76±8,16) öğrenci evinde kalanlardan (43,97±8,17) anlamlı düzeyde yüksektir (p=0,003).

Sonuç: Tıp fakültesi öğrencilerinin EBK konusundaki bilgi ve tutum düzeylerinin, ön bilgi edinme durumu, bilgi kaynağı, cinsiyet, sigara kullanımı ve yaşanılan yer gibi faktörlerden etkilendiği belirlenmiştir. Bilimsel makaleler ve tıp fakültesi dersleri gibi güvenilir kaynaklardan bilgi edinenlerin bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Tıp eğitimi müfredatında EBK konusuna daha fazla yer verilmesi ve güvenilir bilgi kaynaklarına erişimin teşvik edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Endokrin bozucu kimyasallar, bilgi düzeyi, tutum, davranış, tıp fakültesi öğrencileri

SS-0100

Gebelerde Grip Aşısı Yaptırma Oranları ve Etkileyen Faktörler

Ömer Faruk Emiroğlu¹, Cüneyt Ardic¹, Usame Metin¹, Rami Albid¹, Burcu Aygün Biber¹, Halim Korkmaz¹, Ayşe Yazan Arslan¹, Asuman Okur²

¹Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı, Rize

²Giresun Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı, Giresun

Amaç: Çalışmamızda gebelerin grip aşısı yaptırma oranları ve bunu etkileyen faktörleri incelemek ve aşı konusunda güncel literatür bilgileri ışığında yapılacak bilgilendirmenin aşı yaptırma yönelimi üzerindeki etkisini değerlendirmek amaçlanmıştır. Gebelikte influenza hem fetüs hem de anne için ciddi mortalite, morbidite ve komplikasyon riskleri taşımaktadır. Buna rağmen, literatürde gebelikte influenza aşısı yaptırma oranında oldukça değişkenlik ve düşüklük olduğu gösterilmiştir (oranlar %1,7 ile %84,4 arası). Gebelerde bilgi eksikliği, düşük risk algısı, güvenlik kaygıları ve sağlık çalışanının aşı önerisinin eksikliği gibi faktörler aşı reddedilmesinin başlıca nedenleri arasında yer almaktadır.

Yöntem: Çalışmanın türü kesitsel tipte tanımlayıcı bir çalışmadır. Yüz yüze anket tekniği ile uygulanmış olup; sosyodemografik veriler ile mevcut aşı durumu ve tereddüdünü değerlendiren bir anket formu kullanılmıştır. Ayrıca, aşı tereddüdünü ölçmek için Aşı Tereddüt Ölçeği kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması 30,24±4,7 yıldır (min:20, maks:45). Katılımcıların yarısından fazlası (%50,4) üniversite mezunudur, yalnızca %0,8'i okuryazar değildir. Önceki gebeliklerinde aşı yaptıranların mevcut gebelikte de aşı yaptırma eğilimlerinin daha yüksek olduğu görülmektedir (p=0,044). Gebelikte grip aşısı hakkında önceden bilgilendirilenlerin aşı yaptırma niyeti arasında anlamlı ilişki bulunmuştur (p=0,002). Bilgilendirilen gebelerde "evet" yanıtı daha yüksek oranda iken, bilgilendirilmeyenlerde kararsızlık oranı daha fazladır. Grip aşısının Sağlık Bakanlığı tarafından gebelere ücretsiz sağlandığını bilenlerin aşı yaptırma niyeti anlamlı düzeyde daha yüksektir (p=0,008). Ücretsiz olduğu bilinen gebelerde aşı yaptırma düşüncesi daha yüksek bulunmuştur. Bilgilendirme öncesi ve sonrası aşı yaptırma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (p=0,001). Bilgilendirme sonrası "evet" yanıtı verenlerin oranı %19,0'dan %34,4'e yükselirken, "kararsızım" oranı %32,6'dan %17,9'a gerilemiştir. Bağışıklama yaptırmayı düşünmeyenlerin %10,8'i bilgilendirme sonrası "evet" demiştir. Bu da bilgilendirmenin olumlu davranış değişikliği oluşturduğunu göstermektedir. Başlangıçta kararsız olanların %40,6'sı "evet" yanıtına geçmiştir. Gebelerin aşı tereddüt ölçeği genel ortalama puanı 30,8±6,8 olarak bulunmuştur.

Sonuç: Gebelikte grip aşısı konusunda yapılan bilgilendirmenin, gebelerin aşı yaptırma eğilimini olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Özellikle sağlık çalışanı tarafından yapılan bilgilendirme ve aşının ücretsiz olduğunun bilinmesi, aşı kabulünü artıran önemli faktörler arasında yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: aşı, gebelik, influenza

SS-0103

Kronik Hastalarda Optimal Evde Sağlık Ziyareti Sıklığının Tahmini: Tahmine Dayalı Modelleme Kullanılarak Yapılan Retrospektif Kohort Çalışması

Nurgül Balcı¹, Abdülkadir Fası², Erhan Şimşek³, İlkey Güler⁴, Nur Aktaş Tokdoğan²

¹T.C. Sağlık Bakanlığı, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Ankara, Türkiye

²Dr. Abdurrahman Yurtaslan Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Evde Sağlık Birimi, Ankara, Türkiye

³Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı, Ankara, Türkiye

⁴Dr. Abdurrahman Yurtaslan Ankara Onkoloji Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Genel Cerrahi Kliniği, Ankara, Türkiye

Giriş: Bulaşıcı olmayan kronik hastalıklar, dünya çapında morbidite ve mortalitenin önde gelen nedenlerinden olup evde sağlık hizmetleri için önemli bir talep yaratmaktadır. Optimal ziyaret sıklığının belirlenmesi ise kritik bir zorluk olmaya devam etmektedir.

Yöntem: Ankara’da üçüncü basamak olan bir hastanenin evde bakım hizmetleri birimine kayıtlı 329 hastanın evde sağlık alanındaki bilgileri retrospektif olarak (2023-2024) analiz edildi. Bağımsız değişkenler arasında yaş, cinsiyet, multimorbidite, Barthel İndeksi, beslenme yöntemi, cihaz kullanımı ve bakım talebi yer aldı. Aşırı dağılımı hesaba katmak için negatif binomiyal regresyon uygulandı; Poisson regresyonu ise temel analiz olarak kullanıldı.

Bulgular: Toplam 6.607 ziyaret kaydedildi. Ziyaretlerde 2023’ten 2024’e önemli bir artış gözlemlendi ($p < 0.001$). Bakım talebi (IRR = 1.707, $p < 0.001$) ve multimorbidite (IRR = 1.066, $p = 0.008$) önemli belirleyicilerdi. Model, multimorbiditesi olan hastalar için yıllık ziyaret sıklığını 14.67 olarak öngördü. CHAID karar ağacı, bakım talebinin en güçlü belirleyici olduğunu doğruladı ve yüksek ziyaret grubunda %73.25 doğruluk ile sınıflandırma başarısına ulaştı.

Sonuç: Bakım ihtiyacı ve multimorbidite, evde sağlık hizmetlerine başvurma sıklığının temel belirleyicileridir. Bu çalışma, sosyal bakımı entegre eden ve hizmet planlaması için yıllık tahmin aralıkları belirleyen, uluslararası düzeyde geçerli, risk temelli bir tahmin çerçevesi sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kronik hastalıklar, evde sağlık hizmetleri, multimorbidite

SS-0104

Hereditör Renal Tübüler Hastalıklarda Büyüme ve Böbrek Fonksiyonlarının Uzun Dönem Sonuçları: Tek Merkez Deneyimi

Adem Yasin Köksoy¹

¹Samsun Şehir Hastanesi, Çocuk Nefroloji Bilim Dalı, Samsun

Amaç: Hereditör renal tübüler hastalıklarda büyüme ve böbrek fonksiyonlarının uzun dönem seyrine ilişkin veriler sınırlıdır. Bu çalışmada farklı tübülopati alt tiplerinde büyüme parametreleri ve böbrek fonksiyonlarının karşılaştırılması amaçlandı.

Yöntem: Haziran 2017-Nisan 2021 tarihleri arasında hereditör renal tübüler hastalık tanısıyla izlenen hastalar retrospektif olarak değerlendirildi. Takip süresi ≥ 6 ay olan 45 hasta çalışmaya dahil edildi. Hastalar etiyolojiye göre dört gruba ayrıldı: dRTA (n=18), Bartter-benzeri (n=9), dRTA (n=6) ve diğer (n=12). Büyüme parametreleri standart sapma skorları (SDS) ile değerlendirildi. Gruplar arası karşılaştırmalarda Kruskal-Wallis ve post-hoc analizler kullanıldı, eşleştirilmiş analizler Wilcoxon testi ile yapıldı.

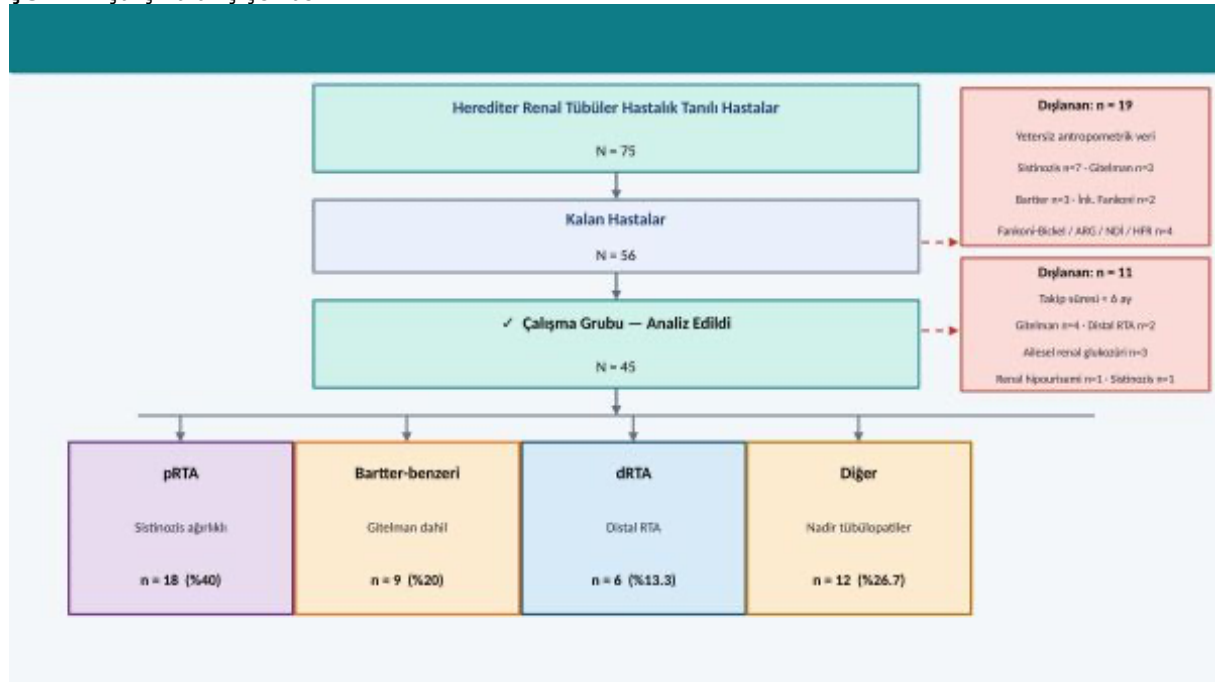
Bulgular: Tüm kohortta büyüme medyan VA SDS -2.19, boy SDS -1.90 ve BMI SDS -1.30 idi. İzlem sonunda BMI SDS anlamlı olarak iyileşti (-1.30'dan -0.26'ya, $p=0.002$), ancak boy SDS'de anlamlı düzelme saptanmadı ($p=0.110$). Grup bazlı analizde dRTA grubunda boy SDS anlamlı olarak küçüldü (-2.81'den -3.69'a, $p=0.031$), Bartter-benzeri grupta ise anlamlı iyileşme gözlemlendi ($p=0.016$). Son vizitte boy SDS grupları arasında anlamlı farklılık gösterdi ($p=0.001$); post-hoc analizde dRTA grubunun hem Bartter-benzeri ($p=0.006$) hem de diğer gruba (RTA ve Bartter benzeri dışında kalanlar) ($p<0.001$) göre daha düşük olduğu saptandı. Başvuru eGFR değerleri gruplar arasında farklıydı ($p=0.003$). İzlemde dRTA grubunda eGFR düşüş eğilimi (117.2'den 79.0 ml/dk/1.73m²'ye, $p=0.011$), dRTA grubunda ise artış eğilimi (53.4'ten 107.6 ml/dk/1.73m²'ye, $p=0.046$) gözlemlendi. Yüksek eGFR değişim hızı gruplar arasında anlamlı farklılık gösterdi ($p=0.022$).

Sonuç: Hereditör renal tübüler hastalıklarda büyüme ve böbrek fonksiyonlarının seyri alt tip etiyolojiye göre belirgin farklılık göstermektedir. dRTA grubunda lineer büyüme kaybı ve böbrek fonksiyonlarında azalma eğilimi dikkat çekerken, Bartter-benzeri grupta daha iyi büyüme seyri izlenmiştir. Bu bulgular, tübülopati alt tiplerine özgü izlem ve tedavi yaklaşımlarının önemini desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler: Renal tübüler hastalık, büyüme bozuklukları, glomerüler filtrasyon hızı

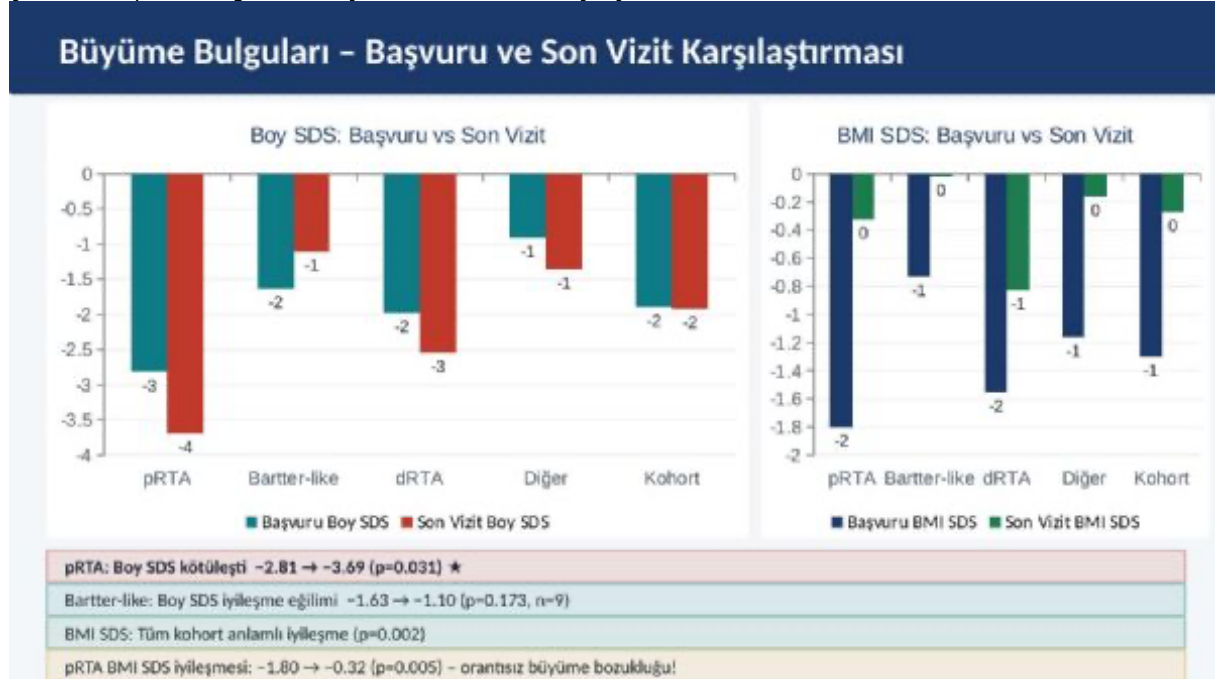

Şekil 1. Çalışma akış şeması

ARG: Ailesel renal glukozüri · NDİ: Nefrojenik diabetes insipidus · HFR: Hipofosfatemik rikets · Dahil edilme kriteri: >=6 ay takip süresi

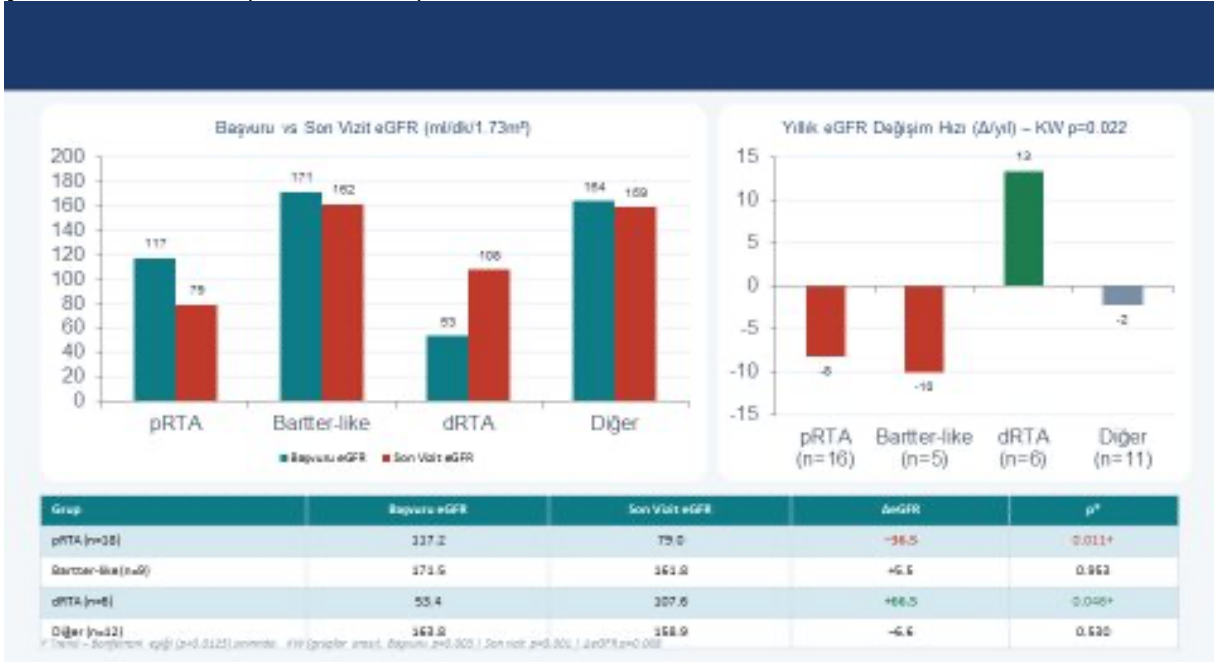
Şekil 2. Büyüme bulguları – başvuru ve son vizi karşılaştırması

pRTA grubunda boy SDS başvurudaki eksi 2.81'den izlem sonunda eksi 3.69'a geriledi ve bu düşüş istatistiksel olarak anlamlıydı. Öte yandan Bartter-benzeri grupta istatistiksel anlamlılığa ulaşamamış olsa da boy SDS'nin eksi 1.63'ten eksi 1.10'a yükseldiği görüldü; bu iyileşme eğilimi klinik açıdan oldukça anlamlıdır. BMI SDS tüm kohortta tutarlı iyileşme gösterdi ve bu iyileşme hem pRTA hem de Diğer grubunda anlamlıydı. Ancak pRTA grubunda boy SDS gerilemesinin eş zamanlı BMI SDS iyileşmesiyle birlikte seyretmesi, gerçek bir catch-up büyümeden değil, lineer büyüme kaybindan kaynaklandığına işaret etmektedir

Şekil 3. Böbrek fonksiyonu – eGFR seyri

pRTA grubunda eGFR başvuru eGFR 117.2'den son vizitte 79.0 ml/dk/1.73m²'ye geriledi; bu istatistiksel trend, ağırlıklı olarak sistinosis hastalarından oluşan bu grupta beklenen progresif böbrek hasarıyla uyumluydu. dRTA grubunda ise çok farklı bir tablo gözlemlendi: Başvuru eGFR 53.4'ten son vizitte 107.6'ya anlamlı iyileşme. Bu dramatik artışı yorumlarken dikkatli olmak gerekiyor. Grupta 6 hastanın 5'i 1 yaş altında başvurmuştu; fizyolojik eGFR olgunlaşması ve akut metabolik asidozun reversibl böbrek baskılanması bu iyileşmenin önemli bir bölümünü açıklıyor olabilir. Yıllık eGFR değişim hızına baktığımızda bu kontrast daha da belirginleşiyor: pRTA yılda eksi 8.3, dRTA ise yılda artı 13.4 ml/dk/1.73m². Bartter-benzeri ve Diğer gruplarda eGFR tüm izlem boyunca stabil seyretti

Tablo 1. Grup içi büyüme parametreleri: başvuru ve son vizit

Grup / Parametre	Başvuru medyan (min-maks)	Son medyan (min-maks)	Vizit	p (Wilcoxon)
pRTA (n=18)				
VA SDS	-3.47 (-4.59 / -1.16)	-2.65 (-6.18 / -1.43)		0.155
Boy SDS	-2.81 (-5.71 / -0.40)	-3.69 (-7.42 / -1.64)		0.031 ★
BMI SDS	-1.80 (-3.65 / -0.31)	-0.32 (-2.61 / 0.95)		0.005 ★
Bartter-benzeri (n=9)				
VA SDS	-1.84 (-4.61 / -0.46)	-0.29 (-5.20 / 1.26)		0.123
Boy SDS	-1.63 (-5.26 / -0.75)	-1.10 (-5.53 / -0.46)		0.173
BMI SDS	-0.73 (-2.90 / 0.47)	-0.02 (-3.85 / 1.67)		0.333
dRTA (n=6)				
VA SDS	-2.46 (-3.35 / -1.58)	-2.46 (-4.79 / -1.19)		0.917
Boy SDS	-1.98 (-4.01 / -1.20)	-2.54 (-4.62 / -1.62)		0.249
BMI SDS	-1.55 (-2.45 / -0.38)	-0.83 (-4.81 / 0.23)		0.600
Diğer (n=12)				
VA SDS	-0.81 (-4.90 / 0.42)	-0.75 (-4.31 / 0.93)		0.878

Boy SDS	-0.91 (-3.05 / 1.06)	-1.36 (-4.82 / 1.06)	0.110
BMI SDS	-1.16 (-4.15 / 0.30)	-0.16 (-4.15 / 1.05)	0.005 ★
Tüm Kohort (n=45)			
VA SDS	-2.19 (-4.90 / 0.42)	-2.10 (-6.18 / 1.26)	0.037 ★
Boy SDS	-1.90 (-5.71 / 1.06)	-1.92 (-7.42 / 1.06)	0.110
BMI SDS	-1.30 (-4.15 / 0.47)	-0.27 (-4.81 / 1.67)	0.002 ★

Başvuruda büyüme geriliği tüm gruplarda neredeyse evrensel bir bulgu olarak saptandı. Tüm kohort düzeyinde başvuru medyan VA SDS -2.19 (-4.90/0.42), Boy SDS -1.90 (-5.71/1.06) ve BMI SDS -1.30 pRTA grubunda Boy SDS anlamlı kötüleşirken BMI SDS anlamlı iyileşti. Bartter-benzeri grupta hiçbir parametre istatistiksel eşiğe ulaşamadı; ancak bu grubun yalnızca 9 hastadan oluştuğu hatırlanmalıdır. dRTA grubunda parametreler istatistiksel anlamlılık göstermedi. Diğer grubunda yalnızca BMI SDS anlamlı iyileşme sergiledi. Tüm kohort düzeyinde VA SDS ve BMI SDS anlamlı iyileşirken Boy SDS anlamlı değişim göstermedi

Tablo 2. Gruplar arası büyüme karşılaştırması – post-hoc analiz

Değişken	pRTA (n=18)	Bartter-like (n=9)	dRTA (n=6)	Diğer (n=12)	KW p	Anlamlı Post-hoc
Başvuru VA SDS	-3.47 (-4.59/-1.16)	-1.84 (-4.61/-0.46)	-2.46 (-3.35/-1.58)	-0.81 (-4.90/0.42)	0.003	pRTA vs Diğer p=0.001
Son Vizit VA SDS	-2.65 (-6.18/-1.43)	-0.29 (-5.20/1.26)	-2.46 (-4.79/-1.19)	-0.75 (-4.31/0.93)	0.006	—
Başvuru Boy SDS	-2.81 (-5.71/-0.40)	-1.63 (-5.26/-0.75)	-1.98 (-4.01/-1.20)	-0.91 (-3.05/1.06)	0.003	pRTA vs Diğer p=0.001
Son Vizit Boy SDS	-3.69 (-7.42/-1.64)	-1.10 (-5.53/-0.46)	-2.54 (-4.62/-1.62)	-1.36 (-4.82/1.06)	0.001	pRTA vs Diğer p<0.001 pRTA vs Bartter p=0.006
Başvuru BMI SDS	-1.80 (-3.65/-0.31)	-0.73 (-2.90/0.47)	-1.55 (-2.45/-0.38)	-1.16 (-4.15/0.30)	0.031	—
Son Vizit BMI SDS	-0.32 (-2.61/0.95)	-0.02 (-3.85/1.67)	-0.83 (-4.81/0.23)	-0.16 (-4.15/1.05)	0.585	Anlamlı fark yok

KW: Kruskal-Wallis | Bonferroni düzeltmesi: p<0.0083 (6 ikili karşılaştırma) | Medyan (min-maks) Gruplar arası karşılaştırmaya baktığımızda, pRTA grubu hem başvuru hem de son ziyaret boy SDS açısından en dezavantajlı grubu oluşturdu. pRTA grubunun son ziyaret boy SDS'si hem Diğer gruptan (RTA ve Bartter benzeri dışında kalanlar) hem de Bartter-benzeri gruptan anlamlı düzeyde daha düşüktü. Başlangıçta benzer büyüme geriliğine sahip olan pRTA ve Bartter-benzeri grubu, izlem sürecinde belirgin şekilde ayrıştı.

SS-0108

Nöroloji Servisinden Taburcu Edilen Hastalarda Evde Sağlık Hizmeti Gereksiniminin Belirleyicileri: Nörolojik Perspektiften Değerlendirme

Aydan Topal¹, Ahmet Yasin Özpıncı¹, Hasan Doğan¹

¹Samsun Üniversitesi Tıp Fakültesi, Nöroloji Ana Bilim Dalı, Samsun

Amaç: Nörolojik hastalıklar, özellikle ileri yaşta fonksiyonel bağımlılık ve uzun dönem bakım gereksinimi ile ilişkilidir. Bu çalışmada, nöroloji servisinden taburcu edilen hastalarda evde sağlık hizmeti gereksiniminin sıklığını ve bunu etkileyen klinik ve demografik faktörlerin retrospektif olarak değerlendirilmesi amaçlandı. Çalışmanın temel hipotezi, yüksek fonksiyonel bağımlılık düzeyine sahip hastalarda evde sağlık hizmeti gereksiniminin daha fazla olduğudur. Birincil sonuç noktası, evde sağlık hizmeti gereksiniminin varlığı ve bağımsız belirleyicileridir.

Gereç ve Yöntem: Retrospektif ve tanımlayıcı olarak planlanan çalışmaya, Nisan 2025-Mart 2026 tarihleri arasında Samsun Şehir Hastanesi Nöroloji Servisi'nde yatarak tedavi gören ve taburcu edilen ≥ 18 yaş hastalar dahil edildi. Veriler hasta bilgi sistemi ve hasta dosyalarından elde edildi. Demografik özellikler, klinik tanıları, yatış süresi, Modified Rankin Scale (mRS), evde sağlık hizmeti gereksinimi ve nedenleri değerlendirildi. Yatak bağımlılığı, komorbiditeler, basınç yarası ve enteral beslenme durumu istatistiksel analizde ki-kare, Student t-testi/Mann-Whitney U testi ve lojistik regresyon kullanılarak incelendi ($p < 0,05$).

Bulgular: Toplam 251 hasta dahil edildi. Hastaların %69,4'ü > 65 yaş olup, ileri yaşta evde sağlık hizmeti gereksinimi daha yüksekti ($p < 0,05$). En sık tanı inme (%63,7) olup, bu grupta gereksinim anlamlı olarak fazlaydı ($p < 0,05$). Yüksek mRS skoru ile evde sağlık ihtiyacı arasında güçlü ilişki saptandı ($p < 0,001$). En sık nedenler mobilite kaybı, yatak bağımlılığı ve beslenme gereksinimiydi. Lojistik regresyon analizinde ileri yaş (OR:2,1; %95 GA:1,3-3,4), yüksek mRS (OR:3,5; %95 GA:2,0-5,9) ve yatak bağımlılığı (OR:4,2; %95 GA:2,5-7,1) bağımsız risk faktörleri olarak değerlendirildi (Tablo 1).

Sonuç: Evde sağlık hizmeti gereksinimi nörolojik hastalarda yüksek ve özellikle nörolojik bağımlılığı yüksek hastalarda belirgindir. Bulgular, inme başta olmak üzere nörolojik hastalıklarda fonksiyonel kaybın bakım ihtiyacını artırdığına dair literatürle uyumludur. Taburculuk öncesi fonksiyonel değerlendirme ve erken planlanan evde bakım hizmetleri, hasta prognozunun iyileştirilmesi açısından kritik önem taşır.

Anahtar Kelimeler: Bakım sürekliliği, evde sağlık hizmetleri, sinir sistemi hastalıkları

Tablo 1. Evde sağlık hizmeti gereksiniminin bağımsız belirleyicileri

Değişken	OR	%95 GA
Yatak bağımlılığı	4,2	2,5-7,1
Yüksek mRS	3,5	2,0-5,9
≥ 65 yaş	2,1	1,3-3,4

Evde sağlık hizmeti gereksinimi için bağımsız belirleyiciler çok değişkenli lojistik regresyon analizi ile değerlendirilmiştir. OR: Odds oranı, GA: %95 güven aralığı.

SS-0110

80 Yaş ve Üzeri Bireylerde Kalk ve Yürü Testi ile Kemik Mineral Yoğunluğu Arasındaki İlişki

Mert Süzük¹, Cüneyt Ardiç², Gözde Özoğlu Süzük³, Ayşe Yazan Arslan⁴

¹Rize Devlet Hastanesi

²Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı

³Rize Eğitim ve Araştırma Hastanesi

⁴İyidere 1 No'lu Aile Sağlığı Merkezi

Giriş: İleri yaşta osteoporoz ve mobilite kaybı, düşme, kırık ve fonksiyonel bağımlılık açısından önemli geriatrik sorunlar arasında yer almaktadır. Kalk ve Yürü Testi (Timed Up and Go, TUG); denge, mobilite ve fiziksel performansı değerlendirmede yaygın olarak kullanılan pratik bir geriatrik değerlendirme aracıdır. Ancak ileri yaş bireylerde Kalk ve Yürü Testi performansı ile kemik mineral yoğunluğu (KMY) arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar sınırlıdır. Bu çalışma, 80 yaş ve üzeri bireylerde Kalk ve Yürü Testi performansı ile KMY arasındaki ilişkinin değerlendirilmesini amaçlamaktadır.

Yöntem: Bu çalışma, Yaşam (80 Yaş ve Üzeri) Polikliniği'nde izlenen bireyleri kapsayan retrospektif ve kesitsel bir araştırma olarak planlandı. Çalışmaya; 80 yaş ve üzerinde olan, Kalk ve Yürü Testi uygulanmış ve kemik mineral yoğunluğu dual-enerji X-ışını absorpsiyometrisi (DEXA) yöntemi ile değerlendirilmiş bireyler dahil edildi. Eksik verisi bulunan, akut kırık öyküsü olan veya mobilite değerlendirmesi yapılamayan hastalar çalışma dışı bırakıldı. Araştırmada bağımlı değişken olarak kemik mineral yoğunluğu (T-skoru) ve osteoporoz varlığı; bağımsız değişken olarak Kalk ve Yürü Testi süresi değerlendirildi. Ayrıca yaş, cinsiyet, beslenme durumu, bilişsel durum, fonksiyonel durum ve psikiyatrik değerlendirme verileri analiz kapsamına alındı. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, Mann-Whitney U testi, Kruskal-Wallis testi ve Spearman korelasyon analizi kullanıldı.

Bulgular: Çalışmaya toplam 175 birey dahil edildi. Katılımcıların %44,6'sında osteoporoz, %35,4'ünde osteopeni saptandı. Kadınlarda osteoporoz oranı erkeklere göre anlamlı olarak daha yüksekti ($p=0,008$). Osteoporoz grupları arasında Kalk ve Yürü Testi süreleri açısından anlamlı fark izlenmedi. Ayrıca Kalk ve Yürü Testi süresi ile T-skoru arasında anlamlı korelasyon saptanmadı (Spearman $\rho=0,015$; $p=0,847$). Buna karşın Katz Günlük Yaşam Aktiviteleri gruplarına göre Kalk ve Yürü Testi süreleri anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,001$). Fonksiyonel bağımlılık düzeyi arttıkça Kalk ve Yürü Testi süresinin uzadığı gözlemlendi.

Sonuç: Bu çalışmada, 80 yaş ve üzeri bireylerde Kalk ve Yürü Testi performansı ile kemik mineral yoğunluğu arasında anlamlı ilişki gösterilememiştir. Bulgular, ileri yaş bireylerde mobilite performansının yalnızca kemik sağlığı ile açıklanamayacağını ve fonksiyonel durum gibi çok boyutlu geriatrik faktörlerden etkilenebileceğini düşündürmektedir. Özellikle birinci basamak ve aile hekimliği pratiğinde geriatrik bireylerin bütüncül değerlendirilmesi, fonksiyonel kaybin erken dönemde tanınması açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: yaşlı, kalk ve yürü, kemik mineral yoğunluğu

SS-0112

80 Yaş ve Üzeri Erişkinlerde Kognitif İşlev ve Mobilite Arasındaki İlişki: Bir Birinci Basamak Temelli Çalışma

Handan Duman¹

¹Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı

Giriş: Denge gerileme ve mobilite kaybı, 80 yaş ve üzeri bireylerde yaşlı olup fonksiyonel bağımlılığın gelişiminde önemli rol oynamaktadır. Birinci basamak sağlık hizmetlerinde kognitif ve mobilite ilişkili işlevlerin kısa ve pratik biçimde değerlendirilmesi, risk altındaki yaşlı bireylerin erken dönem tanınmasını sağlayabilir.

Amaç: Çalışmamızda 80 yaş ve üzeri bireylerde kognitif işlev ile mobiliteye bağlı fonksiyon kaybı arasındaki ilişkinin Mini-Mental Durum Muayenesi (MMSE) ve Mini-Cog testi kullanılarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Bu çalışma retrospektif ve kesitsel olarak planlandı. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Hastanesi Sağlıklı Yaşlanma Merkezi polikliniğinde takip edilen, demans veya Alzheimer hastalığı tanısı bulunmayan 80 yaş ve üzeri 305 birey çalışmaya dahil edildi. Veriler hasta kayıtlarından elde edildi. Bilişsel işlev ve mobilite ile ilişkili fonksiyonel performans; poliklinik veya ev ziyaretleri sırasında rutin olarak uygulanmış ve kaydedilmiş olan Mini-Cog, Zamanlı Kalk ve Yürü Testi (TUG) ve Beş Kez Otur-Kalk Testi kullanılarak değerlendirildi. Mini-Cog skorları ile mobilite ölçümleri arasındaki ilişkiler Spearman korelasyon analizi ile incelendi. Ayrıca yaş, cinsiyet, vücut kitle indeksi ve polifarmasi gibi değişkenler doğrusal regresyon modelleri oluşturuldu. $p < 0,05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

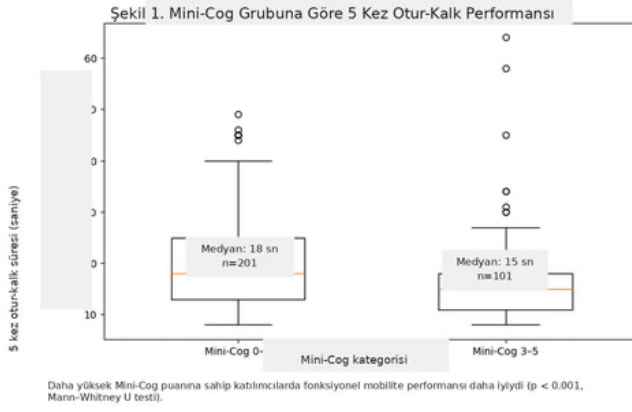
Bulgular: Çalışmaya toplam 305 katılımcı dahil edildi. Katılımcıların yaş ortalaması $85,8 \pm 5,0$ yıl olup %73,8'i kadındı. Ortalama vücut kitle indeksi $30,4 \pm 5,9$ kg/m² idi ve katılımcıların %43,0'ında polifarmasi mevcuttu. En sık eşlik eden hastalıklar hipertansiyon (%65,9), koroner arter hastalığı (%57,0), serebrovasküler hastalık (%44,9), kalp yetmezliği (%39,3), hiperlipidemi (%38,7) ve diabetes mellitus (%29,8) olarak belirlendi. Korelasyon analizinde, daha yüksek Mini-Cog puanlarının daha kısa TUG ve Beş Kez Otur-Kalk Testi süreleri ile anlamlı düzeyde ilişkili olduğu saptandı (sırasıyla $\rho = -0,253$, $p < 0,001$ ve $\rho = -0,306$, $p < 0,001$). Yaş, cinsiyet, vücut kitle indeksi ve polifarmasi gibi düzeltme yapılan çok değişkenli doğrusal regresyon analizinde, Mini-Cog skorunun Beş Kez Otur-Kalk Testi performansı ile bağımsız olarak ilişkili olduğu görüldü ($\beta = -1,22$, $p = 0,002$); ancak TUG süresi ile anlamlı bir ilişki saptanmadı ($\beta = -0,43$, $p = 0,143$).

Sonuç: Düşük Mini-Cog puanları, 80 yaş ve üzeri bireylerde daha iyi mobilite performansı ile ilişkiliydi. Özellikle Beş Kez Otur-Kalk Testi ile saptanan bağımsız ilişki, kısa bilişsel taramanın birinci basamakta çok yaşlı bireylerin fonksiyonel değerlendirilmesinde klinik açıdan yararlı olabileceğini düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: çok yaşlı bireyler, fonksiyonel performans, Mini-Cog

Şekil 1. Mini-Cog grubuna göre 5 kez otur-kalk performansı

Tablo 1. Katılımcıların sosyodemografik ve klinik özellikleri

Değişken	%
Kadın cinsiyet, %	73.8
Polifarmasi, %	43
Hipertansiyon (HT), %	85.9
Koroner arter hastalığı (KAH), %	57.0
Hiperlipidemi (HL), %	38.7
Diabetes mellitus (DM), %	29.8

SS-0114

Bir Tıp Fakültesi Öğrencilerinde Sosyal Medya Bağımlılığı İle Sosyal Görünüş Kaygısı ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi

Tansu İrem Güçlü¹, Serap Öksüz¹, Gülseren Pamuk¹

¹İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı, İzmir

Amaç: Bu araştırmanın amacı, bir tıp fakültesinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinde benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı ve sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkileri incelemek ve benlik saygısının sosyal medya bağımlılığı üzerindeki etkisinde sosyal görünüş kaygısının aracı rolünü değerlendirmektir.

Yöntem: Araştırma amacıyla evreni, bir vakıf üniversitesinin tıp fakültesinde öğrenim gören 1.446 öğrenci oluşturmuştur. Örneklem büyüklüğü OpenEpi Sample Size programı kullanılarak hesaplanmış; %95 güven düzeyi, %5 hata payı ve %10 fire oranı ile minimum örneklem büyüklüğü 290 olarak belirlenmiştir. Araştırma, gönüllülük esasına dayalı olarak katılım sağlayan 308 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri sosyodemografik veri formu, Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (SGKÖ), Bergen Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeği (BSMÖ) ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ) kullanılarak toplanmıştır. Araştırmada verilen analizlerde tanımlayıcı istatistikler, bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi, korelasyon analizi, çoklu doğrusal regresyon analizi ve Hayes PROCESS Makro aracılık analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmada SGKÖ puan ortalaması $37,20 \pm 14,35$, BSMÖ puan ortalaması $18,57 \pm 4,88$ ve RBSÖ puan ortalaması $1,98 \pm 0,54$ olarak saptanmıştır. Benlik saygısı ile sosyal görünüş kaygısı arasında orta düzeyde, istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = -0,592$; $p < 0,01$). RBSÖ puanlamasına göre sosyal puanların düşük benlik sayısını ifade etmesi nedeniyle, benlik sayısı azaldıkça sosyal görünüş kaygısının arttığı belirlenmiştir. Benlik saygısı puanı ile sosyal medya bağımlılığı arasında zayıf negatif ilişki ($r = -0,234$; $p < 0,01$) ve sosyal görünüş kaygısı ile sosyal medya bağımlılığı arasında zayıf pozitif ilişki ($r = 0,237$; $p < 0,01$) bulunmuştur. Çoklu regresyon analizinde benlik saygısı ($\beta = -1,183$; $p = 0,029$) ve sosyal görünüş kaygısı ($\beta = 0,052$; $p = 0,023$) sosyal medya bağımlılığı anlamlı ve pozitif yönde yordayıcıları olarak saptanmıştır. Aracılık analizinde benlik saygısının sosyal medya bağımlılığı üzerindeki dolaylı etkisinin güven aralığı sıfırı içermediği için sosyal görünüş kaygısının aracı rolü istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Sonuç: Üniversite öğrencilerinde benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı ve sosyal medya bağımlılığı arasında anlamlı ilişkiler bulunmaktadır; ancak benlik saygısının sosyal medya bağımlılığı üzerindeki etkisinde sosyal görünüş kaygısının aracı değişken olarak desteklenmemiştir. Bulgular, sosyal medya bağımlılığı ile ilişkili psikososyal süreçlerin değerlendirilmesinde benlik saygısı ve sosyal görünüş kaygısının birlikte ele alınmasının önemli olabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı, sosyal medya bağımlılığı

SS-0116

Hemodiyaliz ve Periton Diyalizi Hastalarında Maskeli Hipertansiyon

Merve Şener Kaya¹, Demet Yavuz², Mehmet Derya Demirağ³, Cumhur Kaya⁴, Nihal Aydemir²

¹Samsun Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Samsun

²Samsun Üniversitesi Tıp Fakültesi, Nefroloji Anabilim Dalı, Samsun

³Samsun Üniversitesi Tıp Fakültesi, Romatoloji Anabilim Dalı, Samsun

⁴Samsun Üniversitesi Tıp Fakültesi, Acil Tıp Anabilim Dalı, Samsun

Amaç: Hemodiyaliz ve periton diyalizi uygulanan hastalarda hipertansiyon oldukça yaygındır; ancak bu hasta gruplarında ambulatuvar kan basıncı monitörizasyonu (AKBM) ile değerlendirilen hipertansiyon fenotiplerini karşılaştıran çalışmalar sınırlıdır. Bu çalışmanın amacı, beyaz önlük hipertansiyonu, maskeli hipertansiyon, sürekli hipertansiyon ve kontrolsüz hipertansiyon sıklığını karşılaştırmaktır.

Gereç-Yöntem: Kasım 2021 ve Kasım 2023 tarihleri arasında Samsun Eğitim ve Araştırma Hastanesi Hemodiyaliz Ünitesi ve Periton Diyalizi Merkezi'nde takip edilen ve ambulatuvar kan basıncı monitörizasyonu uygulanan hastalar çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışma retrospektif olarak planlanmış olup, dahil edilme kriterlerini karşılayan 104 hemodiyaliz ve 38 periton diyalizi hastası değerlendirilmiştir. Tüm hastalarda 24 saatlik AKBM yapılmış, hemodiyaliz hastalarında ölçümler uzun interdiyalitik aralıkta gerçekleştirilmiştir. Hastaların boy, vücut ağırlığı, vücut kitle indeksi, Kt/V, diyaliz süresi, komorbiditeleri, sigara kullanımı, antihipertansif tedavileri, laboratuvar bulguları, ambulatuvar ofis kan basıncı ölçümleri kaydedilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya dahil edilen hemodiyaliz ve periton diyalizi hastalarında erkek oranı sırasıyla %63 ve %52,6 olup gruplar arasında anlamlı fark saptanmamıştır ($p=0,09$). Beyaz önlük hipertansiyonu [6 (%8,5) vs. 3 (%11,5), $p=0,69$], maskeli hipertansiyon [25 (%35,2) vs. 10 (%38,5), $p=0,76$], sürekli hipertansiyon [40 (%56,3) vs. 13 (%50), $p=0,58$], maskeli kontrolsüz hipertansiyon [20 (%20) vs. 7 (%18,4), $p=0,83$] ve kontrolsüz hipertansiyon [76 (%76) vs. 28 (%73,7), $p=0,78$] prevalansları açısından iki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. Ayrıca ofis, ev, gündüz ve gece sistolik ve diyastolik kan basıncı değerleri ile dipping paternleri açısından da gruplar arasında anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$).

Sonuç: Hemodiyaliz ve periton diyalizi hastaları arasında hipertansiyon fenotipleri ve dipping paternleri açısından anlamlı fark bulunmamıştır. Son dönem böbrek hastalığında hipertansiyonun gelişiminin diyaliz modalitesinden bağımsız olduğu ve kan basıncı kontrolü açısından her iki yöntemin birbirine üstünlüğünün olmadığı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ambulatuvar Kan Basıncı Monitörizasyonu, Diyaliz, Maskeli Hipertansiyon

Tablo 1. Hemodiyaliz ve periton diyalizi hastalarında hipertansiyon fenotiplerinin karşılaştırılması

Hipertansiyon Fenotipi	Hemodiyaliz (n=100)	Periton Diyalizi (n=38)	p değeri
Beyaz Önlük HT (WCHT)	6 (%8.5)	3 (%11.5)	0.69
Maskeli HT (MH)	25 (%35.2)	10 (%38.5)	0.76
Kontrolsüz HT	76 (%76.0)	28 (%73.7)	0.78
Maskeli Kontrolsüz HT (MUCH)	20 (%20.0)	7 (%18.4)	0.83

SS-0117

Göçmen Kadınlarda Aile Planlaması Yöntem Kullanımı ve İlişkili Faktörler

Kübra Güner Karaca¹

¹Ortahisar İlçe Sağlık Müdürlüğü, Yabancı Uyruklular Polikliniği, Trabzon

Giriş: Aile planlaması (AP), bireylerin doğum kontrol yöntemlerine erişim ile çocuk sayısı ve doğum aralıkları konusunda özgür ve bilinçli karar verme hakkını destekleyen; aynı zamanda istenmeyen gebelikleri önleyerek anne ve çocuk sağlığının korunmasına katkı sağlayan temel bir halk sağlığı hizmetidir (1). Göçmen kadınlar ise sosyoekonomik zorluklar, dil bariyerleri ve sağlık hizmetlerine erişimde yaşanan güçlükler nedeniyle AP hizmetlerinden yeterince yararlanamayan riskli gruplar arasında yer almaktadır (2). Bu çalışma, Trabzon ili merkezinde yaşayan 18–49 yaş arası göçmen kadınlarda AP yöntem kullanım sıklığını, yöntem tercihlerini ve bunların sosyodemografik özelliklerle ilişkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Bu kesitsel çalışma, 01 Mart 2026-30 Nisan 2026 tarihleri arasında Trabzon ili merkezinde birinci basamak sağlık kuruluşuna başvuran 18–49 yaş arası göçmen kadınlar üzerinde gerçekleştirilmiştir. Veriler, yapılandırılmış anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Katılımcıların yaş, uyruk, eğitim durumu, çalışma durumu, sosyal güvence durumu, toplam çocuk sayısı, canlı doğum sayısı ve abortus öyküsü kaydedilmiştir. Ayrıca katılımcıların AP yöntemi kullanma durumları, kullanmama nedenleri ve Türkiye’de yaşama süreleri değerlendirilmeye alınmıştır. Kullanılan yöntemler modern ve geleneksel olarak sınıflandırılmıştır. Veri analizi için IBM SPSS 26.0 paket programı kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya toplam 131 göçmen kadın dahil edilmiştir. Katılımcıların %49,6’sı Afganistan, %27,5’i Suriye ve %22,9’u diğer uyruklardan oluşmaktadır. Katılımcıların %95,4’ü 5 yıldan uzun süredir Türkiye’de yaşamaktadır. Katılımcıların yaş ortalaması $32,5 \pm 6,5$ yıl olup, toplam çocuk sayısı ortancası 3 (IQR 25-75: 2–4), canlı çocuk sayısı ortancası 3 (IQR 25-75: 2–4) ve %14,5’inde abortus öyküsü mevcut olarak saptanmıştır. Katılımcıların %29,8’i okuryazar değil, %9,2’si üniversite ve üstü mezundur. Katılımcıların %72,5’i AP yöntemi kullanmakta olup, %27,5’i herhangi bir yöntem kullanmamaktadır. AP yöntemi kullananların %77,7’si modern, %22,3’ü geleneksel yöntem tercih etmektedir. AP yöntemi kullanmayan kadınlarda en sık neden emzirme (%32,4) olup, bunu gerek duymama (%24,3), gebelik planı (%21,6) ve yan etki korkusu (%18,9) izlemektedir. AP kullananların en sık kullandığı yöntem hormonal yöntemler olup (%34,0), bunu prezervatif (%26,6) ve geri çekme (%23,4) izlemektedir. AP yöntemi kullanımı durumu ile uyruk ($p=0,481$), eğitim durumu ($p=0,196$), çalışma durumu ($p=0,248$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Türkiye’de kalış süresi ile AP kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p=0,028$). Kullanılan yöntem tipi (modern/geleneksel) ile uyruk ($p=0,683$), eğitim durumu ($p=0,560$), çalışma durumu ($p=0,140$), Türkiye’de kalış süresi ($p=0,443$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. AP kullanan kadınların toplam çocuk sayısı, kullanmayanlara kıyasla istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek saptanmıştır ($p=0,003$).

Sonuç: Göçmen kadınlara yönelik birinci basamak sağlık hizmetlerinde aile planlaması danışmanlığının güçlendirilmesi, hizmetlere erişimin iyileştirilmesi ve danışmanlık süreçlerinin daha etkin hale getirilmesine yönelik uygulamaların yaygınlaştırılması önemlidir. Bununla birlikte, çalışmanın yalnızca sağlık kuruluşuna başvuran kadınları kapsamaması, bulguların genellenebilirliğini sınırlayabilir.

Kaynaklar

1. World Health Organization. Family planning/contraception. Geneva: WHO; 2025.
2. Bakesiima R, Clevee A, Larsson E, et al. Modern contraceptive use among female refugee adolescents in northern Uganda: prevalence and associated factors. *Reprod Health*. 2020;17(1):67. Published 2020 May 20. doi:10.1186/s12978-020-00921-y

Anahtar Kelimeler: Aile planlaması, birinci basamak, göçmen kadın

SS-0118

Gebede Kaşıntı: Masum mu, Riskli mi? Bir Olgu Sunumu

Kübra Güner Karaca¹

¹Ortahisar İlçe Sağlık Müdürlüğü, Yabancı Uyruklular Polikliniği, Trabzon

Giriş: Gebelikte ortaya çıkan kaşıntı, özellikle primer dermatolojik lezyon olmaksızın ve gece belirginleşen özellikte olduğunda, gebeliğe özgü intrahepatik kolestazın (İHK) önemli bir klinik bulgusu olarak kabul edilir. Semptomların başlangıcı en sık üçüncü trimesterde görülmekle birlikte, gebeliğin daha erken dönemlerinde de ortaya çıkabilir. İHK, serum safra asit düzeylerinde artış ile karakterize olup, maternal semptomlar çoğunlukla benign seyretmesine rağmen fetal distres, preterm doğum ve intrauterin fetal ölüm gibi ciddi perinatal komplikasyonlarla ilişkilidir (1). Kaşıntı, sıklıkla avuç içi ve ayak tabanlarında başlar ve ilerleyen süreçte genelleşir; çoğu olguda dermatolojik döküntü eşlik etmez (2). Bu olguda, kaşıntı şikayeti ile başvuran ve sistemik patoloji eşlik etmeyen bir gebelik kolestazi olgusu sunulmuştur.

Olgu: 27 yaşında, 35 haftalık ilk gebeliği olan kadın hasta; özellikle gece artan ve avuç içi ile ayak tabanlarında belirgin olan, zamanla tüm vücuda yayılan kaşıntı şikayeti ile başvurmuştur. Ek şikayeti olmayan hastanın bilinen kronik hastalığı yoktur. Düzenli olarak demir preparatı ve D vitamini kullandığı, bunun dışında ilaç kullanımı olmadığı öğrenilmiştir. Fizik muayenesinde kan basıncı 120/80 mmHg olarak ölçülmüştür. Dermatolojik muayenede döküntü saptanmamış, skleralarda ikter izlenmemiştir. Kaşıntıya bağlı ekskoriasyon bulgusu saptanmamıştır. Batın muayenesinde hassasiyet ve ek patoloji saptanmamıştır. Laboratuvar incelemelerinde AST: 253 U/L (0-35), ALT: 535 U/L (0-35), GGT: 45 U/L (0-38), ALP: 209 U/L (33-98), total bilirubin: 1.36 mg/dL (0.3-1.2) ve direkt bilirubin: 0.66 mg/dL (0-0.2) olarak bulunmuştur. Hepatit serolojisi negatif, protrombin zamanı (PT) ve INR değerleri normal saptanmıştır. Kan değerlerinde ek patoloji saptanmamıştır. Tam idrar tetkiki normal olarak değerlendirilmiştir. Karaciğer fonksiyon testlerinde belirgin yükseklik saptanması üzerine hasta ileri değerlendirme amacıyla kadın doğum kliniğine yönlendirilmiştir. Kadın doğum değerlendirmesinde istenen serum safra asidi düzeyi 50.91 µg/dL (yüksek) olarak sonuçlanmıştır. Klinik ve laboratuvar bulgular doğrultusunda gebeliğe bağlı İHK ön tanısı ile hasta kadın doğum servisine yatırılmıştır. Yapılan abdominal ultrasonografide safra çamuru tespit edilmiş olup fetal ultrasonografik değerlendirme normal olarak raporlanmıştır. Hastaya non stress test (NST) ve obstetrik ultrasonografi ile fetal iyilik hali açısından yakın izlem başlanmış ve medikal tedavi altında izlenmektedir.

Sonuç: Gebelikte özellikle gece artan ve avuç içi ile ayak tabanlarında belirgin olan kaşıntı, intrahepatik kolestaz açısından uyarıcı bir bulgu olmalıdır. Bu olgu, dermatolojik bulgu olmaksızın gelişen kaşıntının erken dönemde değerlendirilmesinin önemini göstermektedir. Ayrıca birinci basamak sağlık hizmetlerinde kaşıntı ile başvuran gebelerde gebelik kolestazının akılda tutulması ve uygun zamanda ileri merkeze yönlendirme yapılması, anne ve fetal sağlığın korunması açısından kritik öneme sahiptir.

Kaynaklar

1. World Health Organization. Family planning/contraception. Geneva: World Health Organization; 2025.
2. Bakeesima R, Clevee A, Larsson E, et al. Modern contraceptive use among female refugee adolescents in northern Uganda: prevalence and associated factors. *Reprod Health*. 2020;17(1):67. doi:10.1186/s12978-020-00921-y.

Anahtar Kelimeler: Gebe, kaşıntı, kolestaz

SS-0119

Birinci Basamak Pediatrik Görme Taraması: Uluslararası Kılavuzların Karşılaştırmalı Analizi, GAP Değerlendirmesi ve Türkiye İçin Kanıta Dayalı Politika Önerileri

Muhiddin Fatih Bodur¹, Yusuf Yıldız¹

¹Samsun Üniversitesi, Samsun Şehir Hastanesi Göz Hastalıkları Ana Bilim Dalı

Giriş-Amaç: Ambliyopi (%1-5 prevalans), çocukluk çağında önlenebilir monoküler görme kaybının en sık nedenidir ve birinci basamak koruyucu sağlık hizmetlerinin temel önceliklerinden biridir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye Ulusal Görme Taramaları Programı'nı ABD, İngiltere ve Almanya ulusal kılavuzları ile karşılaştırmak; sistemler arası metodolojik farklılıkları ortaya koyarak Türkiye için kanıta dayalı, uygulanabilir sağlık politikası önerileri geliştirmektir.

Gereç ve Yöntem: Çalışmada, T.C. Sağlık Bakanlığı Görme Taraması Rehberi ile AAP/AAPD (ABD), UK NSC/CEHC (İngiltere) ve G-BA/U-Liblen Programı (Almanya) dokümanları sistematik olarak incelenmiştir. Programlar; tarama başlangıç yaşı, tarama aralığı (photoscreening/refleks değerlendirme, optotip temelli görme keskinliği ve tarama sonrası süreçler) kalite göstergeleri parametreleri üzerinden karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Türkiye programında, 36-48 ay grubunda <0,5 (ondalık) sevk eşiği ve LEA sembolleri ile geniş bir popülasyon kapsayıcılığı sağladığı görülmüştür. Buna karşın ABD modelinin özellikle koopere olmayan 12-36 ay grubunda cihazlı taramayı (%81-88 sensitivite, %90 spesifisite) erken tanı için altın standart olarak konumlandığı saptanmıştır. Almanya'nın 36-48 ay (U7a) izleminde stereopsis testi ile binoküler fonksiyonun sürece entegre edildiği; İngiltere modelinin ise taramayı 4-5 yaş civarında logMAR (-0,20) eşik ile standardize ederek, pozitif olguların %80'inin 6 hafta içinde uzmana değerlendirilmesini hedefleyen bir "güvenlik ağı (failsafe)" sunduğu belirlenmiştir. Yapılan niteliksel GAP analizinde; Türkiye için 1-3 yaş aralığında yapılandırılmış tarama eksikliği, stereopsis değerlendirmesinin bulunmaması ve sevk edilen olguların klinik süreçlerinin sistematik izlenmemesi temel gelişim alanları olarak tespit edilmiştir.

Sonuç: Türkiye aile hekimliği temelli görme tarama programı erişilebilir ve güçlü bir altyapıya sahiptir. Ancak klinik kaliteyi artırmak için; 1-3 yaş arası riskli gruplara cihazlı taramanın entegrasyonu, 36-48 ay taramalarına stereopsis testlerinin eklenmesi ve sevk sonrası süreçlerin ABD sisteminde uzmana ulaşma süresi (time-to-assessment) odaklı izlenmesi gereklidir. Bu iyileştirmeler, birinci basamak ambliyopi yakalama oranlarını artırarak uzun dönem halk sağlığı çıktılarının anlamlı şekilde iyileştirecektir.

Anahtar Kelimeler: Pediatrik Görme Taraması, Ambliyopi, Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri

Tablo 1. Birinci basamakta pediatrik görme taramasında klinik kapsam, sistem yönetimi ve erişim boyutlarında gap analizi ve kanita dayalı politika önerileri

Tarama Boyutu ve Analiz Teması	Türkiye Mevcut Durumu	Uluslararası Benchmark (Aile Hekimliği)	Tespit Edilen Boşluk (GAP)	Politika ve Çözüm Önerisi
I. KLİNİK KAPSAM VE TANI ARAÇLARI				
Kayıp Yıllar ve Cihazlı Tarama	3. ay ile 36. ay arasında yapılandırılmış rutin tarama ve tanımlı cihaz cut-off'ları yoktur.	ABD (AAP): 6-36 ayda kooperatif olmayanlarda Photoscreening (cihazlı tarama) standarttır.	Erken anizometri ve şaşılık kaynaklı ambliyopinin en kritik nöroplastisite penceresinde kaçırılması.	Riskli veya kooperatif olmayan çocuklarda seçici Photoscreening kullanımı ve AHBS'ye ulusal referans eşiklerinin tanımlanması.
Binoküler Fonksiyon (Stereopsis)	Yalnızca LEA ve kırmızı refle uygulanır; derinlik algısı testi yoktur.	Almanya (G-BA): 34-36. ayda (U7a) Lang veya Titmus stereos testi zorunludur.	Görme keskinliğini bozmayan ancak binoküler vizyonu etkileyen mikrotropiya (gizli şaşılık) atlanabilir.	36-48 ay tarama kitine konuşma/görsel gerektirmeyen Lang Stereotest kartlarını eklenmesi.
Eşik Standardizasyonu ve Test Güvenilirliği	< 0.5 eşik ve LEA sembolleri kullanılır. "Test edilemeyen" çocuk 1 hafta sonra çağılır.	İngiltere: Crowded (kalabalıklığı artırılmış) logMAR. ABO: Test edilemeyen (çocuk "riskli" kabul edilir).	Kalabalıklıkla fenomeninin atlanması ve "us testable" (test edilemeyen) grubun sistemden kaybolma riski.	Okul taramalarında katemeli Crowded eşik geçiş; test edilemeyen çocuğun doğrudan "riskli" kabul edilip erken sevk protokollene alınması.
II. SİSTEM YÖNETİMİ VE KALİTE GÜVENCESİ (QA)				
Post-Screening (Failsafe) ve KPI'lar	Sevk sonrası süreç aile/hekim inisiyatifindedir. Performans ölçümü sevk oranlarıyla sınırlıdır.	İngiltere (CCEHC): %100 Failsafe (Güvenlik ağı) sistemi, 6-12 hafta değerlendirme (audit) hedefleri.	"Sevk edildi" verisi mevcutken, "Uzmanla ulaşıldı mı? Kapama/gözlük tedavisi aldı mı?" verisinin (Outcome) ölçülmemesi.	AHBS'ye Geri Bildirim Modülü eklenmesi; "Time-to-assessment" (uzmana ulaşma süresi) ve tedavi uyumunun temel KPI (Performans Göstergesi) yapılması.
III. ERİŞİLEBİLİRLİK VE UYGULAYICI YETKİNLİĞİ				
Eğitim Standardizasyonu ve Eşitsizlikler	Tarama Aile Hekimi ve AŞÇ tarafından yapılır. Riskli/SES (Sosyoekonomik) farklar spesifik ölçülmez.	İngiltere: Ortoplast temelli standardize programlar. Avrupa: Hedefli eşitsizlik politikaları.	Uygulayıcılar arası test varyasyonu; sosyoekonomik dezavantajlı bölgelerde tanı/tedaviye erişim eşitsizliği.	AŞÇ'ler için standardize eğitim/sertifika programları; kırsal bölgeler için okul/mobil temelli destek taramaları planlanması.

Not: AHBS, Aile Hekimliği Bilgi Sistemi; AŞÇ, Aile Sağlık Çalışanı; QA, Kalite Güvencesi; KPI, Anahtar Performans Göstergesi; GAP, Tespit Edilen Boşluk.

Tablo 2. Epidemiyoloji ve risk faktörleri

Kategori ve Parametre	Sayısal Veri / Klinik Eşik Değer	Akademik ve Klinik Çıkarım
I. EPİDEMİYOLOJİ VE RISK FAKTÖRLERİ		
Amblyopi Küresel Yükü ¹	99.2 Milyon (2019) → 221 Milyon (2040 Projeksiyon)	Küresel bir halk sağlığı sorunudur; tarama programlarının maliyet etkinliğini doğrular.
Amblyojenik Risk Katsayısı ¹	Anizometri: 6.5–26 kat Şaşılık: 2.7–18 kat	Taramanın salt görme keskinliğine indirgenmemesi, refraktif asimetrisinin tespitinin önemini gösterir.
Kritik Nöroplastisite Penceresi	< 7 Yaş	Tedavi başarısı erken yaşta en yüksektir; geç tanı kalıcı görme kaybı riskidir.
II. ULUSLARARASI KLİNİK SEVK EŞİKLERİ		
TR Türkiye (36–48 Ay) ²	< 0.5 (Ondalık) veya ≥ 2 sıra fark	Birinci basamakta uygulanabilir standart bir eşiktir; monoküler test zorunluluğu kritiktir.
US ABD (3–5 Yaş) ¹	3–4 Yaş: < 20/50 (-0.4) 4–5 Yaş: < 20/40 (-0.5)	Yaşa duyarlı (age appropriate) kademeli yaklaşım; görsel olgunlaşmaya paralel daraltılan kriter.
GB İngiltere (4–5 Yaş) ³	> 0.20 logMAR (-0.63 Ondalık)	Hedef yapın (okul başlangıcı) geç olması nedeniyle kullanılan en dar ve hassas eşiktir.
DE Almanya (U7a / U8) ²	Stereo Test (Lang/Titmus) Başarısızlığı	Sayısal keskinlikten ziyade binoküler fonksiyon (derinlik algısı) odaklı özgün triyaj.

Kaynaklar: ¹ AAO PPP (2022) / USPSTF; ² T.C. Sağlık Bakanlığı Rehberi; ³ UK NSC / CCEHC; ⁴ Almanya G-BA Kinder-Richtlinie.

Tablo 3. Test performansı ve kalite göstergeleri

Kategori ve Parametre	Sayısal Veri / Klinik Eşik Değer	Akademik ve Klinik Çıkarım
III. TEST PERFORMANSI VE ARAÇLAR		
Cihazlı Tarama (Photoscreening) ⁴	%81–88 Sensitivite, %90 Spesifisite	Özellikle 1–3 yaş preverbal grupta manuel testlere göre üstün erken yakalama performansı.
Manuel Optik Taraması ⁴	%77 Sensitivite, %90 Spesifisite	Büyük çocuklarda etkili; ancak küçük yaş gruplarında duyarlılık istatistiksel olarak düşüktür.
IV. KALİTE GÖSTERGELERİ (POST-SCREENING)		
Yanlış Pozitiflik Oranı ³	%10–%20	Pozitif tarama sonrası "doğrulama basamağı" gerekliliğini ve gereksiz sevk yükünü kanıtlar.
Değerlendirme Süresi Hedefi ³	%80 ≤ 6 hafta; %95 ≤ 12 hafta	Sistem başarısı "sevk oranı" ile değil, "uzmana ulaşma süresi" ile ölçülmelidir.
Refraktif Adaptasyon Süresi ³	18–22 Hafta	Amblyopi tedavisinde kapama öncesi gözlükle adaptasyon sürecinin yapılandırılması gerektiğini vurgular.
V. KILAVUZ VE POLİTİKA ÖNERİLERİ		
USPSTF Önerisi ¹	3–5 yaşta en az 1 kez	Kanıt dayalı tıbbin tanımladığı minimum tarama standardidir.

Kaynaklar: ¹ AAO PPP (2022) / USPSTF; ² UK NSC / CCEHC; ³ AAP Policy Statement.

Tablo 4. Pediatrik görme taraması programlarının yapısal ve yöntemsel karşılaştırması

Karşılaştırma Kriteri	TÜRKİYE (Sağlık Bakanlığı)	ABD (AAP / AAO)	İNGİLTERE (UK NSC / CCEHC)	ALMANYA (G-BA U-Programı)
TARAMA SİSTEMİ TİPİ	Ulusal, aile hekimliği temelli görme tarama programı	Pediatric bakım içinde yaşa göre kademeli tarama	Okul öncesi yaşta organize toplum taraması	U1-U9 çocuk izlem programına entegre göz değerlendirmesi
TARAMAYI YAPAN KİŞİ	Aile hekimi ve aile sağlığı çalışanı	Pediatrist, aile hekimi veya eğitilmiş tarama personeli	Ortoptist liderliğinde çocuk görme taraması	Pediatrist / çocuk sağlığı izlem hekimi
TARAMA ZAMANLARI	0-3 ay; 36-48 ay; 6-7 yaş / ilkokul başlangıcı	Yenidoğan döneminden itibaren; 3-5 yaşta en az bir kez ambliyopi taraması önerilir	4-5 yaşta çocuk görme taraması önerilir	U1-U9 izlemleri; U7a 34-36 ay, U8 46-48 ay, U9 60-64 ay
TEMEL HEDEF	Ambliyopi, kırma kusuru, şaşılık, konjenital katarakt, konjenital glokom/retinoblastoma erken tanınması	Ambliyopi ve ambliyojenik risk faktörlerini erken saptamak	Başlıca ambliyopi, strabismus ve refraktif kusurları yakalamak	Gelişimsel izlem içinde oküler anomaliler, şaşılık, ambliyopi ve fonksiyonel bozuklukları saptamak
KULLANILAN TEMEL TESTLER	Göz muayenesi, kırmızı refle testi, LEA sembol testi	Kırmızı refle, inspeksiyon, fiksasyon/takip, uygun yaşa göre keskinliği, cihazlı tarama	Keeler crowded LogMAR görme keskinliği testi	İnspeksiyon, kırmızı refle/transilluminasyon, fiksasyon, görme keskinliği, stereopsis
OPTOTİP / EŞEL TERCİHİ	LEA sembolleri, 3 metreden, monoküler	LEA, HOTV, Sloan; kalabalıklaştırılmış/çizgi optotip	Keeler crowded LogMAR	E-Haken, Landolt C, LEA veya yaşa uygun eşeller
MONOKÜLER TEST	Var; tek göz kapatılarak LEA testi yapılır	Var; ambliyopi için monoküler görme keskinliği temel kabul edilir	Var; her iki göz ayrı ayrı değerlendirilir	Var; okul öncesi U izlemlerinde değerlendirme yapılır
CİHAZLI TARAMA (PHOTOSCREENİNG)	Rutin programda belirgin yer almıyor	Özellikle 12 aydan itibaren (1-3 yaş) koopere olamayan çocuklarda altın standart olarak önerilir	Rutin ulusal taramanın ana unsuru değil	Rutin ana omurga klinik değerlendirme; özel koşullarda kullanılır
STEREOPSİS DERİNLİK	Rutin birinci basamak tarama akışında yok	Rutin birinci basamakta ana zorunlu unsur değil	Ana ulusal tarama testi değil	Okul öncesi dönemde (özellikle Lang-Stereotest gibi aletsiz testler) fonksiyonel görme değerlendirmesi içindedir

Kısaltmalar: AAP, American Academy of Pediatrics; AAO, American Academy of Ophthalmology; UK NSC, United Kingdom National Screening Committee; G-BA, Gemeinsamer Bundesausschuss; AŞÇ, Aile Sağlığı Çalışanı; LEA, Lea Symbols; HOTV, HOTV optotip testi; logMAR, logarithm of the minimum angle of resolution; U1-U9, Almanya'da çocukluk çağı standart sağlık izlem muayeneleri.

Tablo 5. Pediatrik görme taraması programlarının klinik karar süreçleri ve sistem performansı

Karşılaştırma Kriteri	TÜRKİYE (Sağlık Bakanlığı)	ABD (AAP / AAO)	İNGİLTERE (UK NSC / CCEHC)	ALMANYA (G-BA U-Programı)
SEVK EŞİĞİ	36-48 ayda iki gözde ayrı ayrı $\geq 0,5$ beklenir; $< 0,5$ veya iki göz arasında 2 sıra fark varsa sevk	3-4 yaşta $< 20/50$; 4-5 yaşta $< 20/40$ veya iki göz arasında 2 sıra fark	Herhangi bir gözde 0.20 logMAR'dan daha kötü (> 0.20) sonuç sevk kriteridir	Yaşa göre izlem basamaklarında hekimin klinik değerlendirmesi ve anormal bulguda ileri değerlendirme
POZİTİF TARAMA SONRASI YAKLAŞIM	Göz hastalıkları uzmanına sevk; süreç aile hekimince takip edilir	Tekrar tarama / başarısız test sonrası kapsamlı göz muayenesi; risk faktörü varsa sevk	Pozitif tarama sonrası doğrulama, yanlış pozitifleri ayıklama, gözlük ve ambliyopi tedavisine yönlendirme	Şüpheli bulgular ileri tanı ve tedaviye yönlendirilir; U-programı içinde izlem sürekliliği güçlüdür
FAİLSAFE / KAYBOLMAYI ÖNLEME SİSTEMİ	AHBS kaydı ve aile hekimi takibi var; ancak post-screening pathway ayrıntısı sınırlı	Klinik izlem önerileri mevcut; sistem eyalet/kurum bazlı değişebilir	En güçlü yönlerinden biri; özel post-vision screening service (tarama sonrası hizmet) önerilir	U muayeneleriyle periyodik takip yapısı güçlü
SİSTEMİN GÜÇLÜ YANI	Yaygın erişim, aile hekimi altyapısı, erken bebeklik + okul öncesi + okul başlangıcı basamakları	Cihazlı tarama entegrasyonu ve erken ambliyojenik risk faktörü yakalama	Standardize eşik ve güçlü post-screening yönetim modeli	Düzenli U izlemleri ve fonksiyonel değerlendirme çeşitliliği
GELİŞTİRİLEBİLİR YÖN	Photoscreening entegrasyonu, stereopsis eksikliği, post-screening kalite göstergeleri	Teknolojiye erişim ve maliyet değişkenliği	Tarama başlangıcı görece geç; 4-5 yaş öncesi risklerin yakalanması sınırlı olabilir	Sistem daha kompleks; uygulanabilirlik hekime ve yerel pratiğe bağlı
ÇALIŞMAMIZ AÇISINDAN ANA ÇIKARIM	Türkiye programı yaygın ve uygulanabilir; ancak post-screening pathway ve cihazlı erken tarama ile güçlendirilebilir	Türkiye için cihazlı erken tarama modeli (Photoscreening) örnek alınabilir	Türkiye için pozitif tarama sonrası takip/failsafe (Post-screening pathway) modeli örnek alınabilir	Türkiye için okul öncesi fonksiyonel test çeşitliliği (Lang-Stereotest) örnek alınabilir

Not: Post-screening pathway, tarama sonrası doğrulama ve takip süreçlerini; failsafe sistemi ise pozitif bulguların kaybedilmesini önleyerek hastaların uygun tedaviye zamanında ulaşmasını sağlayan güvenlik ağı mekanizmalarını ifade eder.

SS-0121

Yapay Zekâ Kullanımının Psikoz Spektrumu Bireylerde Psikotik Deneyimlerle İlişkisi ve Etik Riskler

Naqihan Yıldız Çeltek¹, Ali Haydar Zülfüoğulları²

¹Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Hastanesi, Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı, Tokat

²Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Tıp Fakültesi

Giriş: Yapay zekâ tabanlı sohbet botlarının bireysel kullanımının son yıllarda belirgin biçimde arttığı görülmektedir. Bu sistemler günlük yaşamda önemli işlevler sağlayabilmekle birlikte, psikolojik etkilerine ilişkin bilgiler hâlen sınırlıdır. Özellikle insan benzeri iletişim özellikleri gösteren yapay zekâ sistemlerinin, bazı bireylerde gerçeklik değerlendirme süreçleri üzerinde etkili olabileceği düşünülmektedir. Bu çalışmada, yapay zekâ tabanlı sohbet botlarının psikotik belirtiler, bilişsel çarpıtmalar ve etik sorunlar üzerindeki olası etkilerinin teorik çerçevede değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Çalışma, literatüre dayalı kavramsal analiz yöntemiyle yürütülmüştür. Psikoz spektrumu bozukluklarında görülen gerçeklik testi bozulması, kaynak izleme güçlükleri ve ajans atfetme süreçleri; yapay zekâ sistemlerinin insan benzeri iletişim özellikleri ile birlikte ele alınmıştır. Ayrıca kullanıcı ile sistem arasındaki etkileşimde ortaya çıkan etik sorumluluk alanları değerlendirilmiştir.

Bulgular: Değerlendirmelerde, bazı bireylerde yapay zekâ sistemlerinin aşırı derecede insanlaştırılabildiği ve bunun yanlış inançların güçlenmesine zemin hazırlayabileceği görülmüştür. Özellikle psikotik yatkınlığı olan bireylerde sistem yanıtlarının bilinçli bir fail gibi algılanmasının gerçeklik değerlendirmesini etkileyebileceği düşünülmektedir. Etik açıdan ise yanlış yönlendirme riski, sorumluluk sınırlarının belirsizliği ve profesyonel yardımın gecikmesi temel sorun alanları olarak öne çıkmaktadır.

Sonuç: Yapay zekâ sistemlerinin doğrudan bir psikoz nedeni olmadığı; ancak kırılgan bireylerde bilişsel süreçleri etkileyebilecek çevresel bir faktör olabileceği değerlendirilmektedir. Bu nedenle dijital psikiyatri kapsamında etik rehberlik ve klinik yönlendirme mekanizmalarının geliştirilmesi önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Antropomorfizm, dijital psikiyatri, yapay zekâ

Şekil 1. Yapay zeka sohbet botlarının psikoz spektrumu, bilişsel çarpıtmalar ve etik risklerle ilişkisi

SS-0125

Uyku Kalitesini Hematolojik, Biyokimyasal ve Hormonal Parametrelerle İlişkisi: Birinci Basamakta Kesitsel Bir Araştırma

Berkan Burak Dursun¹, Fethi Sada Zekey¹

¹Bozok Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Yozgat

Giriş: Uyku, homeostatik dengenin korunması ve metabolik süreçlerin düzenlenmesi için vazgeçilmez fizyolojik bir süreçtir. Kronik uyku yoksunluğu; obezite, tip 2 diyabet ve kardiyovasküler hastalıklar için önemli bir risk faktörü olarak kabul edilmektedir. Birinci basamak sağlık hizmetlerinde uyku bozukluklarının biyokimyasal ve hematolojik belirteçlerle ilişkisini inceleyen çalışmalar ise sınırlıdır. Bu çalışmada, Aile Sağlığı Merkezi'ne (ASM) başvuran bireylerde subjektif uyku kalitesi ile kan parametreleri ve hormonal göstergeler arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

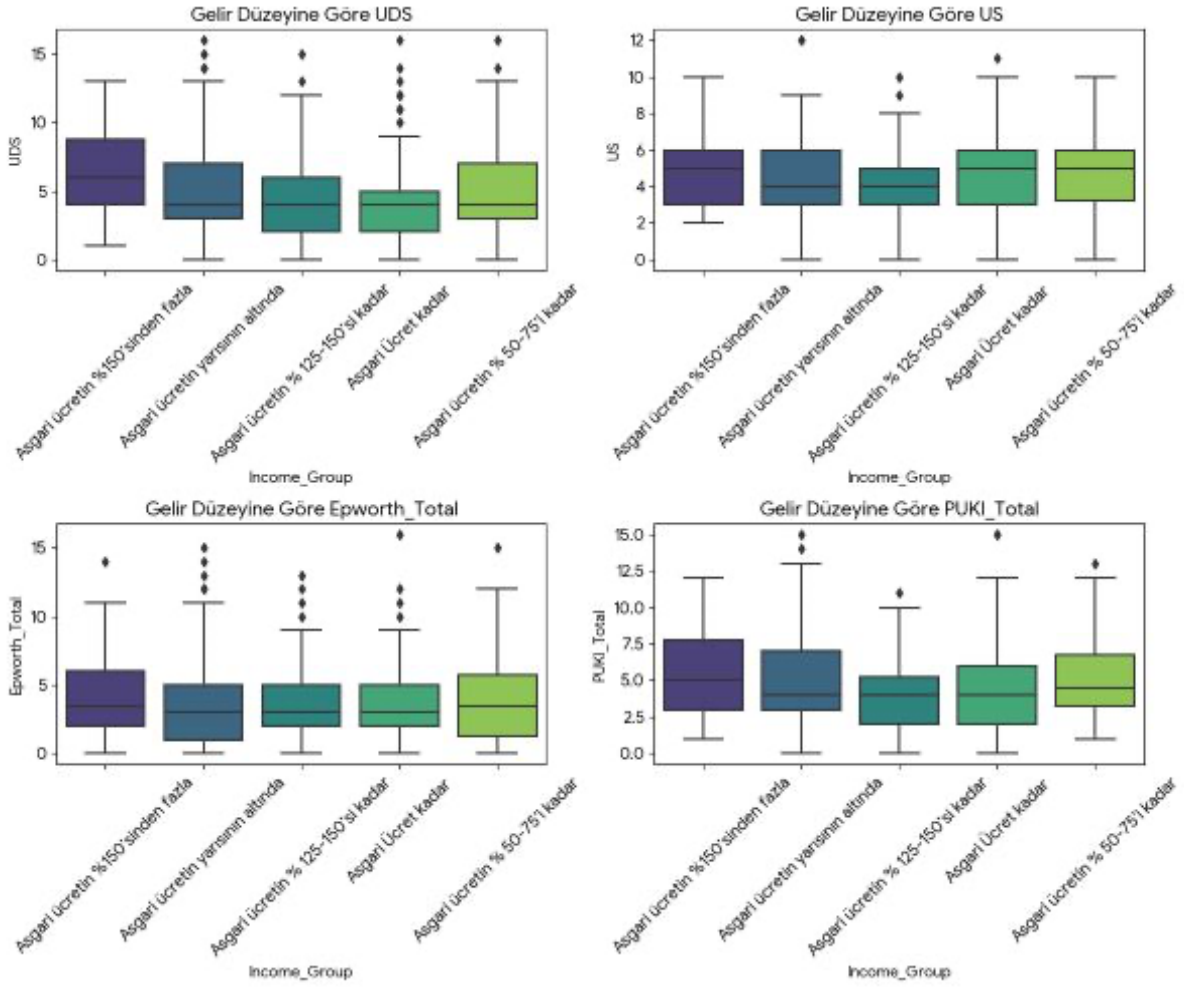
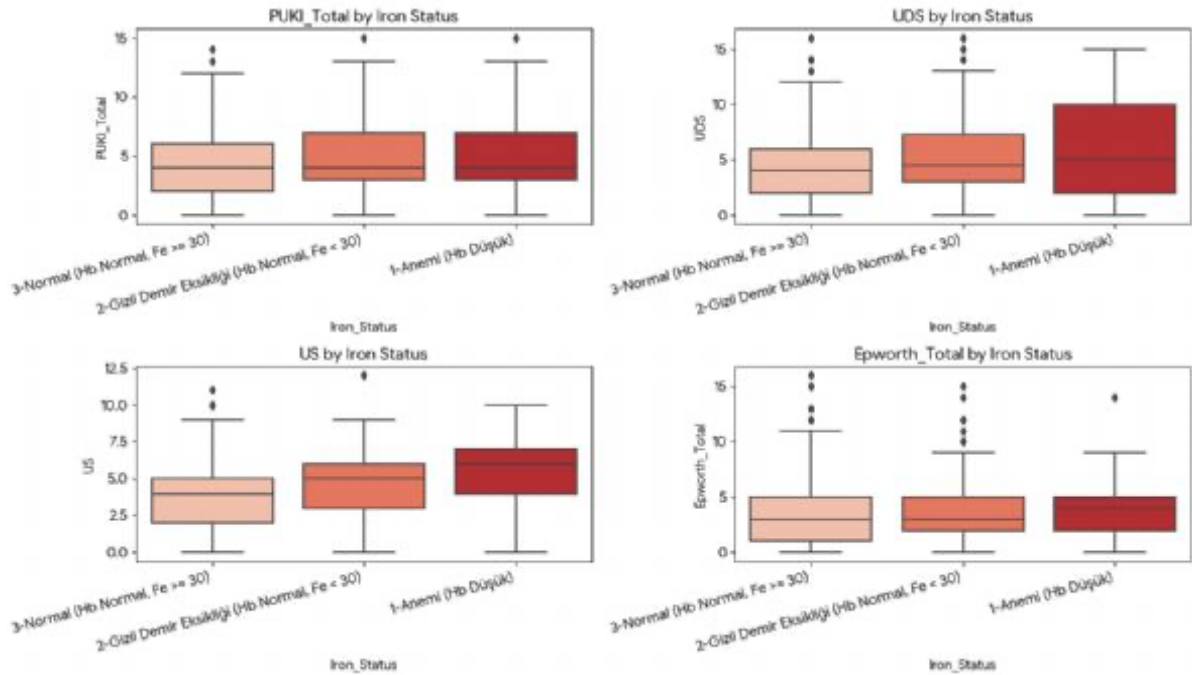
Gereç ve Yöntem: Araştırma, 01.06.2025-01.01.2026 tarihleri arasında Yozgat'taki bir ASM'ye başvuran 18-65 yaş arası 474 gönüllü katılımcı ile kesitsel desende yürütülmüştür. Çalışmaya dahil edilme kriterleri; uyku apnesi sendromu tanısının bulunmaması ve gebelik olmaması olarak belirlenmiştir. Katılımcılara sosyodemografik veri formu ile birlikte Pittsburgh Uyku Kalitesi İndeksi (PUKİ), Epworth Uykululuk Ölçeği, Uyku Süresi Kalitesi ve Uyku Kalitesi Temel Ölçeği uygulanmıştır. Laboratuvar verileri kapsamında hemogram, ferritin, magnezyum, sodyum, potasyum, lipid profili, TSH, sT4, ALT, AST, üre, kreatinin, B12 vitamini ve folik asit düzeyleri analiz edilmiştir. İstatistiksel değerlendirmede SPSS 26.0 programı kullanılmıştır. Sürekli değişkenlerin karşılaştırılmasında bağımsız gruplarda t-testi ve Mann-Whitney U testi, kategorik değişkenler arası ilişkilerde ise ki-kare testi uygulanmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular: Kadın katılımcıların PUKİ puanı ortalaması ($5,20 \pm 2,8$), erkek katılımcılardan ($3,99 \pm 2,1$) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuş ve kadınlarda uyku kalitesinin daha kötü olduğu saptanmıştır ($p < 0,001$). Ferritin düşüklüğünün uykuya dalma süresini uzattığı, genel uyku kalitesini azalttığı ve uyku sırasında ağrı yakınması sıklığını artırdığı gözlenmiştir ($p < 0,001$). Kabus görme yakınması olanlarda serum folik asit düzeyi ortalama $7,52$ ng/mL iken, kabus görmeyenlerde $9,31$ ng/mL bulunmuş ve aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı saptanmıştır ($p = 0,002$). Serum magnezyum düzeyi $2,1$ mg/dL'nin altında olan katılımcılarda epizodik uykusuzluk görülme sıklığının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p = 0,015$). Sosyoekonomik durum açısından dikkat çekici bir bulgu olarak, uykuya dalma güçlüğü yaşayan yüksek gelir grubunda PUKİ alt skor ortalaması $6,11 \pm 2,4$ iken, en düşük uyku bozukluğu skorlarının orta gelir grubunda ($4,12$) olduğu saptanmıştır ($p = 0,007$).

Sonuç: Çalışmamızda düşük ferritin, düşük folik asit ve düşük magnezyum düzeylerinin kötü uyku kalitesi ile ilişkili olduğu gösterilmiştir. Ayrıca kadın cinsiyetinin ve yüksek gelir düzeyinin bazı uyku bozukluğu parametreleri ile ilişkili olabileceği görülmüştür. Birinci basamak sağlık hizmetlerinde uyku yakınması ile başvuran bireylerde biyokimyasal parametrelerin değerlendirilmesi, uyku bozukluklarının erken tanınması ve yönetimi açısından yararlı olabilir.

Anahtar Kelimeler: uyku, ferritin, folat

Şekil 1. Gelir gruplarına göre uyku kalitesi**Şekil 2.** Hemoglobin-ferritin ve uyku kalitesi ilişkisi

SS-0126

Solunum Yolu Multipleks PCR Testlerinde Viral Etken Dağılımı ve Mevsimsel Pozitiflik Oranlarının Retrospektif Değerlendirilmesi

Mustafa Usanmaz¹

¹Samsun Üniversitesi Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalı, Samsun, Türkiye

Amaç: Solunum yolu viral enfeksiyonları, özellikle ileri yaş ve komorbid hastalığı bulunan bireylerde önemli morbidite ve mortalite nedenidir. Multiplex PCR testleri, solunum yolu patojenlerinin hızlı tanımlanması, uygun klinik yönetim ve epidemiyolojik sürveyans açısından önemli katkı sağlamaktadır. Bu çalışmada, solunum yolu multiplex PCR testi istenen hastalarda viral etken dağılımı, pozitif oranlarının ve mevsimsel değişiminin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışmada, solunum yolu multiplex PCR testi çalışan toplam 1384 hastaya ait veriler retrospektif olarak değerlendirilmiştir. Hastaların yaş, cinsiyet, testin istendiği klinik birim, başvuru ayı, PCR pozitiflik durumu ve saptanan viral etkenler kaydedildi. Test sonuçları ayrıca yaş grupları, başvuru yapılan klinik türü ve ilgili aylar açısından test sayısı üzerinden hesaplandı. Tekli ve çoklu etken pozitiflikleri ayrıca değerlendirildi. Aylar arası PCR pozitiflik oranlarının karşılaştırılmasında Ki-kare testi kullanıldı ve $p < 0,05$ değeri istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

Bulgular: Toplam 1384 hastanın solunum yolu PCR verileri değerlendirildi. Hastaların 886'sı erkek (%64,0), 498'i kadın (%36,0) olup yaş ortalaması $66,6 \pm 13,8$ yıl idi. Testlerin 1304'ü (%96,8) ayakta başvuran hastalardan, 35'i (%2,5) servis hastalarından ve 9'u (%0,7) yoğun bakım ünitesinde takip edilen hastalardan alınmıştır. PCR testinin en sık istendiği aylar Ocak ve Aralık aylarıydı. Toplam testlerin 294'ü (%21,2) ocak ayında, 288'i (%20,8) aralık ayında çalışılmıştır.

Aylara göre pozitiflik oranı değerlendirildiğinde, en düşük pozitiflik oranı mayıs ayında (%6,7), en yüksek pozitiflik oranı ise ocak ayında (%54,8) saptandı. Aylar göre PCR pozitiflik oranları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardı ($\chi^2=116,50$; $p < 0,001$). Toplam 1384 testin 500'ü (%36,1) pozitif sonuçlandı. Pozitif sonuçlanan testlerin 161'i (%32,4) ocak ayında idi. Pozitif sonuçlanan 500 testin 386'sında (%77,2) tek bir etken saptanırken, 55'inde (%11,0) birden fazla etken saptandı. Pozitif olarak kodlanan 59 testte (%11,8) ise etken alt klinik bulunmamaktaydı. Toplamda en sık saptanan etken influenza A ($n=136$; %27,2), SARS-CoV-2 ($n=102$; %20,4) ve rinovirüs ($n=78$; %15,6) idi. İnfluenza B yalnızca 10 testte, şiddetli akut solunum yolu sendromu-koronavirüs-2 ise 102 testte pozitif saptandı.

Sonuç: Bu çalışmada solunum yolu multiplex PCR testlerinde genel pozitiflik oranı %36,1 olarak saptanmıştır. Test istemlerinin ve pozitiflik oranlarının özellikle ocak ve aralık aylarında artış göstermesi, solunum yolu viral enfeksiyonlarının belirgin mevsimsel özellik taşıdığını göstermektedir. En sık saptanan etkenlerin influenza A, SARS-CoV-2 ve rinovirüs olması, kış aylarında viral solunum yolu enfeksiyonlarının ayırıcı tanısında multipleks PCR testlerinin klinik ve epidemiyolojik açıdan önemli olduğunu desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler: Solunum yolu enfeksiyonu, multipleks PCR, sürveyans

SS-0127

Türkiye’de Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Yöntemlerine Yönelik Toplum İlgisi Düzeyinin Zaman İçindeki Değişimi: Google Trends Analizi

Ahmet Abdülkadir Öksüz¹, Ceyhan Yurtsever¹

¹Trabzon Kanuni Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı, Trabzon

Giriş: Geleneksel ve tamamlayıcı tıp (GETAT) uygulamalarına olan ilgi son yıllarda COVID-19 pandemisi sonrasında artmıştır (1). Türkiye’de GETAT uygulamalarını yasal ve kurumsal çerçevede tanımlamış olması, bu alana yönelik toplumsal ilginin ilerlemesini sağlık hizmetlerinin planlanması ve klinik yönlendirme açısından önemli kılmaktadır. Geleneksel anket yöntemleri zaman ve maliyet açısından sınırlı kalırken, Google Trends gibi dijital epidemiyoloji araçları toplumsal sağlık ilgisi analizi için zamandan ve mekândan bağımsız olarak değerlendirme imkânı sunmaktadır (2). Bu çalışmada, Türkiye’de genel GETAT kavramına ve spesifik GETAT yöntemlerine yönelik toplumsal ilginin zaman içindeki değişiminin incelenmesi amaçlandı.

Gereç ve Yöntem: Google Trends verileri kullanılarak gerçekleştirilen retrospektif, tanımlayıcı bir infodemiolojik zaman serisi analizi olan bu çalışmada, Türkiye’ye ait aylık arama hacimleri Nisan 2020 tarihleri arasında elde edildi. Her bir GETAT yöntemi için Türkiye yaygın kullanılan anahtar kelimeler ve eş anlamlılar birleştirilerek arama terimleri oluşturuldu (örneğin: “hacamat”, “kupa tedavisi”; “akupunktur”, “akupunktur”). Analize genel GETAT ilgisinin yanı sıra hacamat, sülük tedavisi, akupunktur, ozon tedavisi, fitoterapi, mezoterapi, kayropratik, apiterapi, lavta tedavisi, osteopati, refleksoloji, hipnoz, homeopati, müzik terapi ve proloterapi dahil edildi. Zaman içindeki eğilimler lineer regresyon analizi ile değerlendirildi. Bağımsız değişken olarak zaman (ay), bağımlı değişken olarak normalize edilmiş arama hacmi (0-100) kullanıldı. Regresyon katsayısı (β) ve p değerleri hesaplandı. $p < 0,05$ istatistiksel olarak kabul edildi.

Bulgular: Toplam 121 aylık veri analizi edildi. Genel GETAT aramalarında zaman içinde anlamlı artış saptandı ($\beta=0,27$; $p < 0,001$). Spesifik yöntemler incelendiğinde mezoterapi ($\beta=0,59$; $p < 0,001$), kayropratik ($\beta=0,37$; $p < 0,001$), ozon tedavisi ($\beta=0,21$; $p=0,001$), osteopati ($\beta=0,13$; $p=0,003$) ve hacamat ($\beta=0,11$; $p < 0,001$) aramalarında anlamlı artış gözlemlendi. Buna karşın fitoterapi ($\beta=-0,54$; $p < 0,001$), hipnoz ($\beta=-0,20$; $p < 0,001$), akupunktur ($\beta=-0,28$; $p < 0,001$) ve refleksoloji ($\beta=-0,08$; $p=0,03$) aramalarında anlamlı azalış saptandı. Sülük tedavisi ($\beta=0,35$; $p=0,06$), proloterapi ($\beta=0,38$), homeopati ($\beta=0,31$) ve proloterapi ($p=0,51$) için anlamlı bir trend gözlenmedi.

Sonuç: Türkiye’de GETAT yöntemlerine yönelik toplum ilgisi, yönetime göre değişiklik göstermektedir. Mezoterapi, kayropratik ve ozon tedavisi gibi uygulamalara olan ilgi artarken; fitoterapi, hipnoz ve akupunktur gibi bazı yöntemlerde ilginin azaldığı görülmektedir. Bu bulgular, toplum taramalarıyla tıp tercihlerinin zaman içinde değiştiğini göstermekte olup sağlık profesyonelleri ve politika yapıcılar açısından önem taşımaktadır.

Kaynaklar

1. Keten HS, Erkan ÖF, Akbayram HT. The Effect of COVID-19 Pandemic on Google Trends Searches About Traditional and Complementary Medicine in Turkey. Acta Med Nicomedia. 2022;5(3):109-114. <https://izlik.org/JA34TS22WD>
2. Mavragani A, Ochoa G. Google Trends in Infodemiology and Infoveillance: Methodology Framework. JMIR Public Health Surveill. 2019 May 29;5(2):e13439. doi: 10.2196/13439. PMID: 31144671; PMCID: PMC6660120. doi: 10.2196/13439

Anahtar Kelimeler: GETAT, google trend, infodemioloji

SS-0130

Aile Hekimlerinde Diyabetik Ayak Yönetimi ve Yapay Zeka Farkındalığı: Çok Merkezli Bir Anket Çalışması

Ayhan Sönmez¹, Doğukan Can Öztürk¹, Serhad Eren Tanal¹, Mehmet Kadir Atdağ¹, Emirhan Erhan¹, Ceren Alkan¹
¹Samsun Şehir Hastanesi, Plastik Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi Ana Bilim Dalı

Giriş ve Amaç: Diyabetik ayak, morbidite ve amputasyon riskini artıran önemli bir halk sağlığı problemidir. Erken tanı ve uygun yönetim, komplikasyonların önlenmesinde kritik rol oynamaktadır. Birinci basamakta görev yapan aile hekimlerinin bu süreçteki rolü belirleyicidir. Bu çalışmada, aile hekimlerinin diyabetik ayak yönetimine yönelik bilgi ve uygulamalarının değerlendirilmesi ve yapay zekâ farkındalıklarının incelenmesi amaçlandı.

Gereç ve Yöntem: Samsun, Ordu, Konya ve Elazığ illerinde görev yapan aile hekimlerine yönelik kesitsel bir anket çalışması yapıldı. Anket formu, literatür doğrultusunda araştırmacılar tarafından hazırlandı. Katılımcıların demografik özellikleri, muayene alışkanlıkları, bilgi düzeyleri ve yapay zekâya yönelik yaklaşımları sorgulandı. Veriler uygun istatistiksel yöntemlerle analiz edildi ve anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edildi.

Bulgular: Toplam 50 aile hekimi çalışmaya dahil edildi. Katılımcıların %38'i rutin ayak muayenesi yaptığını belirtirken, %62'si düzenli muayene yapmadığını ifade etti. Monofilament kullanımının düşük olduğu (%78'i hiç kullanmıyor) saptandı. Katılımcıların önemli bir kısmı diyabetik ayak yönetimi konusunda kendini yeterli hissetmediğini belirtirken, büyük çoğunluğu eğitim almak istediğini ifade etti. Mesleki deneyim ile rutin muayene yapma arasında anlamlı ilişki saptanmadı ($p=0,735$). Eğitim alma durumu ile kendini yeterli hissetme arasında anlamlı ilişki bulundu ($p < 0,001$). Risk sınıflaması ve antibiyotik başlama kriterlerini bilme ile rutin muayene yapma arasında anlamlı ilişki saptandı ($p < 0,001$). Monofilament mevcutluğu ile kullanım arasında anlamlı ilişki bulundu ($p=0,001$). Yapay zekânın erken tanıyı artıracığını düşünenlerin bu sistemleri kullanma isteğinin daha yüksek olduğu bulundu ($p=0,004$).

Sonuç: Aile hekimleri, diyabetik ayak yönetiminde erken tanı ve önleyici yaklaşım açısından kritik bir konumda yer almaktadır. Bu çalışmanın bulguları, mevcut uygulamaların özellikle eğitim olanaklarının artırılması ve ekipman erişiminin iyileştirilmesiyle güçlendirilebileceğini ortaya koymaktadır. Ayrıca yapay zekâ destekli yaklaşımların, birinci basamakta risk değerlendirmesi ve erken tanı süreçlerinde tamamlayıcı bir araç olarak klinik pratiğe katkı sağlama potansiyeline sahip olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: diyabetik ayak, monofilament, yapay zeka

Tablo 1. Katılımcı Özellikleri

Değişken	n (%)
Kadın	25 (50)
Erkek	23 (46)
0-5 yıl deneyim	38 (76)
Rutin ayak muayenesi yapan	19 (38)
Rutin ayak muayenesi yapmayan	31 (62)
Monofilament kullanmayan	39 (78)
Monofilament ara sıra	10 (20)
Monofilament düzenli	1 (2)
Eğitim alan	16 (32)
Eğitim almayan	34 (68)
Kendini yeterli hissedenden	3 (6)
Kısmen yeterli hissedenden	26 (52)
Yetersiz hissedenden	21 (42)
Profilaksi bilgisi olan	23 (46)
Profilaksi bilgisi olmayan	9 (18)
Risk skorlamasını bilen	23 (46)
Risk skorlamasını bilmeyen	27 (54)
AI faydalı bulan	34 (68)

Tablo 2. İstatistiksel Analiz

Karşılaştırma	p değeri
Deneyim ↔ rutin muayene	0.735
Eğitim ↔ yeterlilik	<0.001
Risk bilgisi ↔ muayene	<0.001
Antibiyotik bilgisi ↔ muayene	<0.001
Monofilament mevcuttuk ↔ kullanım	0.001
AI görüş ↔ kullanım isteği	0.004

SS-0131

Sessizliğin Psikolojik Yükü: Presbiakuzinin Beck Depresyon Ölçeği Verileri Işığında İncelenmesi

Cansu Kuru¹, Kerim Karaca¹, Esra Yılmaz¹, Dursun Mehmet Mehel¹, Gökhan Akgül¹, Doğukan Özdemir¹

¹Samsun Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kulak Burun Boğaz Hastalıkları Anabilim Dalı, Samsun

Giriş ve Amaç: Presbiakuzi, saf ses odyogramında bilateral ve simetrik sensörinöral işitme kaybı ile birlikte beklenenden daha düşük konuşmayı ayırt etme skorlarının görülmesi ile karakterizedir. Bu çalışmada, presbiakuzisi olan hastalar ile normal işitmeye sahip bireyler arasındaki Beck Depresyon Ölçeği puanlarının karşılaştırılması amaçlandı.

Gereç ve Yöntem: Araştırmaya, Samsun Üniversitesi (SAMÜ) Samsun Eğitim ve Araştırma Hastanesi (SEAH) Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Polikliniği'ne başvuran, 45 yaş üstü presbiakuzisi olan ve olmayan toplam 80 katılımcı dahil edildi. Veri toplama aracı olarak Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ) kullanıldı. Katılımcılar, SAMÜ SEAH Odyoloji Birimi'nde saf ses odyometri testi ile değerlendirildi. Yüz yüze görüşme yöntemiyle uygulanan anketler sonucunda depresyon ölçeği toplam puanları araştırmacı tarafından hesaplandı.

Bulgular: Çalışmaya, presbiakuzisi olan 18'i (%45) kadın ve 22'si (%55) erkek olmak üzere toplam 40 kişi ile normal işitmeye sahip 21'i (%52) kadın ve 19'u (%48) erkek olmak üzere toplam 40 kişi dahil edildi. Çalışma grubunun saf ses odyometri ortalaması sağ kulakta 39,1±11,7 dB, sol kulakta 38,5±10,2 dB iken; kontrol grubunun saf ses odyometri ortalaması sağ kulakta 10,4±3,7 dB, sol kulakta 10,2±3,5 dB olarak bulundu. Presbiakuzi grubunun Beck Depresyon Ölçeği puanı ortalaması 15,6±13,20, normal işitmeye sahip grubun ise 12,35±13,21 idi. Presbiakuzi grubunda minimum yaş 45, maksimum yaş 75 olarak saptandı. Elli yaş altı ve 50 yaş üstü presbiakuzi hastalarında BDÖ puan ortalamaları sırasıyla 16,09±14,08 ve 13,33±10,10 olarak bulundu.

Tartışma: Presbiakuzi, yaşlı nüfusun artmasıyla birlikte görülme sıklığı artan önemli bir toplum sağlığı sorunu haline gelmektedir. İşitmedeki yetersizlik, iletişim güçlüğüne ve sosyal izolasyona neden olabilmektedir. Çalışmamızda, presbiakuzi ve normal işitmeye sahip hastalar arasında Beck Depresyon Ölçeği puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmadı (p=0,46). Benzer şekilde Ercan ve ark.'nın çalışmasında da iki grup arasında anlamlı fark bulunmamıştır (p=0,35). Ercan ve ark.'nın çalışmasında minimal-hafif depresyon sıklığı presbiakuzi grubunda %60, orta-şiddetli depresyon sıklığı %40 olarak bildirilirken; çalışmamızda bu oranlar sırasıyla %65 ve %35 olarak bulundu. Çalışmamızda depresyon düzeyi ile işitme kaybı arasında anlamlı ilişki saptanmazken (p=0,46), Ercan ve ark.'nın çalışmasında anlamlı ilişki bildirilmiştir (p=0,007). Dünya Sağlık Örgütü'ne göre sağlık; yalnızca hastalık ve sakatlığın olmayışı değil, bedensel, ruhsal ve sosyal yönden tam iyilik halidir. Presbiakuzinin depresyon sıklığını ve sosyal izolasyonu artırabileceğini gösteren çalışmalar doğrultusunda, hastalara bütüncül yaklaşım ve uygun rehabilitasyon sağlanması önem taşımaktadır.

Sonuç: Presbiakuzisi olan hastaların Beck Depresyon Ölçeği puanları daha yüksek olmakla birlikte, normal işitmeye sahip grup ile karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır. Presbiakuzi ile depresyon arasındaki ilişkinin daha iyi ortaya konulabilmesi için daha geniş örneklemli ve homojen dağılımlı prospektif çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: beck depresyon ölçeği, sosyal izolasyon, presbiakuzi

Tablo 1. Presbiakuzi ve Normal İşitmeye Sahip Bireylerin Demografik Verileri Beck Depresyon Ölçek Puanı

Tablo 1: Presbiakuzi ve Normal İşitmeye Sahip Bireylerin Demografik Verileri Beck Depresyon Ölçek Puanı

		s (%)	BDÖP (ortalama ± ss)	p değeri
Presbiakuzi	Kadın	18 (%45)	15.6 ± 13.20	0,254
	Erkek	22 (%55)		
Normal işitme	Kadın	21 (%52)	12.4 ± 13.21	
	Erkek	19 (%48)		

s:kadın ve erkek sayısı f: kadın ve erkek sıklığı ort: ortalama, ss: standart sapma, BDÖP: Beck depresyon ölçek puanı, p: istatistiksel anlamlılık değeri (p<0,05 kabul edilmiştir). Mann – Whitney U Testi

Tablo 2. Presbiakuzi ve Normal İşitmeye Sahip Bireylerin Depresyon Düzeylerinin sıklığı ve Pearson Ki-Kare Testi

Tablo 2: Presbiakuzi ve Normal İşitmeye Sahip Bireylerin Depresyon Düzeylerinin sıklığı ve Pearson Ki-Kare Testi

		Depresyon düzeyi	s (%)	χ^2
Presbiakuzi	Minimal ve Hafif		26 (%65)	0,46
	Orta ve Şiddetli		14 (%35)	
Normal işitme	Minimal ve Hafif		29 (%72,5)	
	Orta ve Şiddetli		11 (%27,5)	

s:depresyon düzeyi görülme sayısı, χ^2 : Pearson Ki-Kare Testi istatistiksel anlamlılık değeri (p<0,05 kabul edilmiştir)

SS-0132

65 Yaş ve Üzeri Bireylerde İşitme Yetersizliğinin Düşme ve Denge Bozuklukları Üzerine Etkisinin Değerlendirilmesi

Pelin Çomak², Gülseren Pamuk¹, Serap Öksüz¹, Esra Meltem Koç¹, Başak Yalçın¹

¹İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı, İzmir

²Eskişehir Günyüzü İlçesi Şehit Melih Özcan İlçe Devlet Hastanesi

Amaç: Bu çalışmanın amacı, 65 yaş ve üzeri bireylerde işitme yetersizliği ile düşme ve denge bozuklukları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesidir.

Gereç ve Yöntem: Kesitsel nitelikteki çalışmaya, bir üniversite hastanesi Kulak Burun Boğaz Polikliniği'ne başvuran ve odyolojik değerlendirmesi yapılan 534 katılımcı dahil edildi. Örneklem büyüklüğü hesaplaması G*Power programı ile yapıldı. Altmış beş yaş üstü bireylerde düşme sıklığının %23,1, düşme öyküsü olan bireylerde işitme kaybı sıklığının %40,1, düşme öyküsü olmayan bireylerde ise %26,3 olacağı öngörülerek; %80 güç ve 0,05 tip I hata düzeyi için en az 534 kişiye ulaşılması hedeflendi (1). Veriler IBM SPSS 26 programı ile analiz edildi. Tanımlayıcı istatistikler frekans, yüzde ve ortalama ile ifade edildi. Kategorik değişkenlerin karşılaştırılmasında Ki-kare testi kullanıldı. Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki etkisini değerlendirmek amacıyla çoklu lineer regresyon analizi yapıldı. $p < 0,05$ değeri istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi. Katılımcılara çalışma hakkında bilgi verilerek sözlü ve yazılı onamı alındı. Veri toplama araçları olarak 13 soruluk sosyodemografik veri anketi, Tinetti Denge ve Yürüme Değerlendirme Testi ile Yaşlılarda Düşme Davranışları Ölçeği (DDÖ) kullanıldı. Etik kurul ve hastane izinleri tamamlandıktan sonra çalışmaya başlandı.

Bulgular: Katılımcıların %52,6'sı kadın, %47,4'ü erkekti. Yaş ortalaması 70,50 idi. Yaş arttıkça işitme azlığı sıklığının arttığı görüldü. İşitme azlığı olan bireylerde denge ve düşme parametreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptandı. Yaş, cinsiyet, eğitim durumu, beden kitle indeksi (BKİ), fiziksel aktivite, kronik hastalık durumu, düşme öyküsü ve işitme azlığının denge ile ilişkili olduğu görüldü. Tinetti Denge ve Yürüme Değerlendirme Testi ile DDÖ arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulundu. Dengesi daha kötü olan bireylerin düşme davranışı ölçek puanlarının daha yüksek olduğu, yani daha güvenli davranış eğiliminde oldukları tespit edildi.

Sonuç: Çalışmamızda, 65 yaş ve üzeri bireylerde işitme azlığı ile denge bozukluğu ve düşme riski arasında anlamlı ilişki saptandı. Birinci basamakta uygulanacak düzenli tarama programları ile işitme kaybı ve ilişkili denge sorunlarının erken dönemde belirlenmesi mümkün olup, bu durum düşme riskinin azaltılmasına katkı sağlayacaktır. Erken tanı ve uygun rehabilitasyon yaklaşımları sayesinde geriatric bireylerin yaşam kalitesinin ve fonksiyonel bağımsızlığının korunması hedeflenmelidir.

Kaynaklar

1. 1. Skalska A, Wizner B, Piotrowicz K, Klich-Rączka A, Klimek E, Mossakowska M, Rowiński R, Kozak-Szkopek E, Józwiak A, Gaşowski J, Grodzicki T. The prevalence of falls and their relation to visual and hearing impairments among a nation-wide cohort of older Poles. *Exp Gerontol.* 2013 Feb;48(2):140-6. doi: 10.1016/j.exger.2012.12.003.

Anahtar Kelimeler: İşitme azlığı, yaşlılarda denge, yaşlılarda düşme

SS-0133

Preoperatif Değerlendirmede Saptanan Geçirilmiş Pulmoner Emboli: Antikoagülasyonun Süresi ve Yönetimi

Beyza Biçer Karadak¹, Ümmühan Tuğba Tümüklü², Seda Özcan¹

¹Yozgat Bozok Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Yozgat

²Yozgat Bozok Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Yozgat

Giriş: Pulmoner tromboemboli (PTE), önemli bir kardiyovasküler hastalık olup en sık görülen üçüncü akut kardiyovasküler sendromdur. Tedavi edilmediğinde mortalitesi yüksektir ve klinik spektrumunun geniş olması tanı ile tedavi süreçlerini zorlaştırmaktadır. Antikoagülasyon tedavinin temelini oluşturmakta olup kılavuzlar en az üç aylık tedavi konusunda uzlaşmaktadır. Ancak tedavi süresinin uzatılması kararı bireyselleştirilmelidir. Klinik pratikte izlem süreçlerinin yetersiz kalması, antikoagülan tedavinin gereksiz yere uzamasına neden olabilmektedir. Bu olguda, preoperatif değerlendirme sırasında uzun süreli antikoagülan kullanımı saptanan bir PTE hastası sunulmuştur.

Olgu: Yetmiş beş yaşındaki kadın hasta, Mart 2026'da ortopedik cerrahi öncesi preoperatif değerlendirme amacıyla göğüs hastalıkları polikliniğine başvurdu. Özgeçmişinde PTE ve hipertansiyon öyküsü bulunmaktaydı. Düzenli olarak metoprolol 25 mg ve rivaroksaban 20 mg kullandığı öğrenildi. Başvuruda solunum yakınması olmayan hastanın fizik muayenesi ve solunum fonksiyon testi normaldi. Öyküsünde; Ocak 2025'te çarpıntı ve efor dispnesi nedeniyle kardiyoloji polikliniğine başvurduğu, PTE ön tanısıyla acil servise yönlendirildiği ve yapılan tetkikler sonucunda orta-yüksek riskli PTE olarak değerlendirilerek sevk edildiği öğrenildi. Yoğun bakımda takip ve tedavisi yapılan hastanın, klinik iyileşme sonrası rivaroksaban 20 mg/gün başlanarak taburcu edildiği saptandı. Taburculuk sonrası hastanın farklı merkezlerde izlendiği ve bütüncül bir takip planı oluşturulmadığı gözlemlendi. Antikoagülan tedavinin bazı merkezlerde varfarine çevrilip daha sonra tekrar rivaroksabana dönüldüğü, ancak tedavi süresinin yeniden değerlendirilmediği görüldü. Hastanın Şubat 2025'ten itibaren göğüs hastalıkları kontrolüne gitmediği, yalnızca bir kez birinci basamağa başvurduğu ve kontrol görüntüleme tetkiklerinin yapılmadığı saptandı. Hastanın yaklaşık 15 aydır kesintisiz antikoagülan kullandığı belirlendi. Tedavi devamını gerektirecek ek bir endikasyon saptanmaması üzerine çekilen kontrol pulmoner BT anjiyografide rezidüel emboli izlenmedi. Güncel klinik ve radyolojik bulgular doğrultusunda antikoagülan tedavi sonlandırıldı ve planlanan cerrahi için risk değerlendirmesi tamamlandı.

Sonuç: PTE'de tedavi süresine ilişkin kararlar, klinik seyirden bağımsız olarak düzenli aralıklarla gözden geçirilmeli ve hastanın değişen risk profiline göre güncellenmelidir. Özellikle ileri yaş ve komorbidite varlığında uzatılmış antikoagülan kullanımı ciddi kanama riskine yol açabilmektedir. Bu olguda da görüldüğü üzere; düzenli ve bütüncül birinci basamak izleminin eksikliği, branş kontrollerinin zamanında sağlanamaması ve raporlu ilaçların sorgulanmadan uzatılması hasta yönetiminde önemli aksaklıklara neden olabilmektedir. Bu bağlamda aile hekimliği disiplininin sunduğu sürekli ve koordineli bakım modeli kritik öneme sahiptir. Ayrıca preoperatif değerlendirme süreçlerinin yalnızca cerrahi riskleri değil, hastanın genel tedavi yönetimindeki eksiklikleri belirlemede de önemli bir fırsat sunduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: pulmoner emboli, antikoagülan tedavi, aile hekimliğinde süreklilik

SS-0134

Vertigo Hastalarında Multidisipliner Yaklaşımın Rolü

Seda Nur Cihan¹, Semih Yanık¹, Ayşe Çeçen¹, Asude Ünal¹, Bilge Piri Çınar¹, Hande Arslan², Doğukan Özdemir¹

¹Samsun Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kulak Burun Boğaz Hastalıkları Ana Bilim Dalı

²Samsun Şehir Hastanesi, Kulak Burun Boğaz Hastalıkları Kliniği

Giriş: Baş dönmesi, çok sayıda olası etiyojolojiye sahip olup hem birinci basamak sağlık hizmetlerinde hem de KBB ve nöroloji pratiğinde sık karşılaşılan bir semptomdur (1). Ancak bazı hastalarda klasik vertigo tanıları dışında kalan atipik vestibüler belirtiler görülmekte ve tanı koymak zorlaşmaktadır. Bu tür olgularda yalnızca tek bir uzmanlık alanının yaklaşımı yetersiz kalabileceğinden, multidisipliner değerlendirme ile tanı ve tedavi başarısının artabileceğii düşünölmektedir. Bu çalışmada, Samsun Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde KBB, Aile Hekimliği ve Nöroloji polikliniklerine başvuran, atipik vestibüler semptomlarla vertigo polikliniğine yönlendirilen hastaların demografik ve klinik özellikleri ile hastaların ilk başvurdukları bölüm ve multidisipliner değerlendirme sonrasında konulan tanıları göre takip için yönlendirildikleri bölümler incelenerek multidisipliner yaklaşımın günlük pratikteki yeri araştırılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya, Samsun Eğitim ve Araştırma Hastanesi Vertigo Polikliniği'nde değerlendirilen atipik vestibüler semptomlu hastalar dahil edildi. Hastaların yaş, cinsiyet, ilk başvurdukları poliklinik ve multidisipliner değerlendirme sonrasında yönlendirildikleri klinikler retrospektif olarak incelendi. Hastalar KBB, Nöroloji ve gerekli görölen diğer branşlar tarafından multidisipliner olarak değerlendirildi.

Bulgular: Vertigo polikliniğinde çalışma süreci boyunca 76 hasta değerlendirildi. Çalışmaya dahil edilen hastaların 42'si kadın (%55,3), 34'ü erkekti (%44,7). Hastaların yaş ortalaması 56,21±17,72 idi. Hastaların ilk başvurduğu poliklinik; 42 hastada (%55,3) KBB polikliniği, 19 hastada (%25) Aile Hekimliği polikliniği ve 15 hastada (%19,7) Nöroloji polikliniğiydi. Hastalar vertigo polikliniğinde multidisipliner olarak değerlendirildi. Yapılan değerlendirmeler sonucunda 22 hasta (%28,9) KBB, 38 hasta (%50) Nöroloji, 9 hasta (%11,8) ise KBB ve Nöroloji tarafından birlikte tedavi planlanarak takibe alındı. Servikal disk hernisi ve Chiari malformasyonu tanıları ile 3 hasta (%3,9) Beyin ve Sinir Cerrahisi, diyabetes mellitus tanısı ile 1 hasta Dahiliye, aritmi ve hipertansiyon tanıları ile 2 hasta Kardiyoloji, anksiyete tanısı ile 1 hasta ise Psikiyatri tarafından takip edilmektedir.

Tartışma: Bu çalışma, atipik vestibüler semptomlarla başvuran hastaların hangi kliniklerden refere edildiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmamızda kadın hastaların sayıca biraz daha fazla olması ve hasta yaş ortalamasının orta-ileri yaş grubunda bulunması, vertigo şikâyetlerinin özellikle yaşlılarda sık görüldüğünü bildiren literatür ile paralellik göstermektedir (2,3). Çalışmamızda hastaların %55,3'ü ilk olarak KBB polikliniğine başvurmuş olsa da multidisipliner değerlendirme sonrasında yalnızca %28,9'unun periferik vertigo tanısıyla KBB tarafından takip edilmesi ve diğer hastaların farklı branşlara yönlendirilmesi, tek branşlı yaklaşımın yetersizliğini ortaya koymaktadır (4). Vertigo polikliniğine daha fazla sayıda hastanın KBB kliniğinden yönlendirilmesi, vertigo polikliniği farkındalığından kaynaklanabilir ve diğer klinik branşlarda baş dönmesi olan hastaların öncelikle KBB'ye yönlendirilmesi ile ilişkili olabilir. Çalışmamızın sınırlılıkları arasında nispeten sınırlı hasta sayısı yer almaktadır. Gelecekte daha geniş örneklemler ve prospektif çalışmalarla multidisipliner değerlendirmenin tanı ve tedavideki rolünün daha iyi ortaya konulabileceğii düşünölmektedir.

Sonuç: Atipik vestibüler semptomlarla başvuran hastalar, klasik vertigo tanı yaklaşımlarının dışında klinik ve tetkik özellikleri taşıyabilmektedir. Multidisipliner değerlendirme, bu hasta grubunda tanı doğruluğunu artırabilir, gereksiz testleri ve yanlış yönlendirmeleri azaltabilir. Bu nedenle özellikle pozisyonel testlerin negatif olduğu veya semptomların periferik vertigo ile uyum göstermediğii olgularda KBB, nöroloji ve radyoloji gibi branşların birlikte çalışması önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Vertigo, atipik semptom, multidisipliner yaklaşım

SS-0135

Seksen Yaş ve Üzeri Bireylerde Geriatrik Depresyon Ölçeği Puanlarının Klinik ve Biyokimyasal Parametrelerle İlişkisi

Hümeyra Aslaner¹, Nazlı Gül Yalçınkaya¹, Hatice Atay Akçadağ¹, Ali Ramazan Benli¹

¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kayseri Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Kayseri

Giriş ve Amaç: Geriatrik depresyon, ileri yaş bireylerde yaşam kalitesini ve fonksiyonel durumu önemli ölçüde etkileyen, kronik hastalıklar ve geriatrik sendromlarla ilişkili multifaktöriyel bir durumdur. Bu çalışmanın amacı, geriatrik ambulatuvar bireylerde depresif belirtileri ile klinik özellikler, fonksiyonel durum, beslenme durumu ve biyokimyasal parametreler arasındaki ilişkiyi değerlendirmektir.

Gereç ve Yöntem: Bu retrospektif, kesitsel tanımlayıcı çalışma; 27 Mart 2025-22 Ekim 2025 tarihleri arasında Kayseri Şehir Hastanesi Yaşam Polikliniği'nde Clinical Frailty Scale Skoru \leq 4 olan, Geriatrik Depresyon Ölçeği ile değerlendirilen ve ayrıntılı biyokimyasal inceleme yapılan hastaları kapsamaktadır. Geriatrik Depresyon Ölçeğine göre 0-4 puan depresyon yok, 5-8 puan hafif depresyon, 9-11 puan orta depresyon, 12-15 puan şiddetli depresyon olarak değerlendirilmektedir. Kategorik değişkenler ki-kare veya Fisher exact test ile, sürekli değişkenler ise non-parametrik testlerle değerlendirilmiştir.

Bulgular: Çalışma süresince toplam 238 hastaya ayrıntılı biyokimyasal inceleme uygulandı. Demans (n=22), malignite (n=14) ve psikiyatrik hastalık (n=57) tanısı bulunan bireyler çalışma dışı bırakıldı ve analizler kalan 145 hasta üzerinden gerçekleştirildi. Katılımcıların medyan yaşı 86 (80-96) dır. Katılımcıların %61.4'ü kadın, %38.6'sı erkektir. Katılımcıların %33.1'inde diabetes mellitus, %91'inde hipertansiyon, %51'inde koroner arter hastalığı, %47.6'sında hiperlipidemi, %25.5'unda benign prostat hiperplazisi, %43.4'ünde osteoporoz, %17.9'unda kronik böbrek yetmezliği, %37.2'sinde KOAH/astım, %4.1'inde hipotiroidi, %25.5'unda serebrovasküler hastalık tanısı mevcuttur. Depresyon belirtileri, Geriatrik Depresyon Ölçeği ile değerlendirilmiş olup katılımcıların %93.1'inde depresyon belirtisi saptanmazken, %6.2'sinde hafif düzey depresyon belirtileri ve %0.7'sinde orta düzey depresyon belirtileri saptandı. Fonksiyonel durum (Katz İndeksi, Lawton-Brody), kırılgnalık, beslenme durumu (MNA), komorbiditeler ve laboratuvar parametreleri analiz edildi. Fonksiyonel durum (Katz, Lawton-Brody), kırılgnalık, diyabet, hipertansiyon, koroner arter hastalığı, hiperlipidemi, osteoporoz ve serebrovasküler hastalıkların görülme oranı geriatrik depresyon grupları arasında benzerdi (her biri için $p>0.05$). Geriatrik depresyon gruplarına bakıldığında D vitamini düzeyleri benzerdi ($p>0.05$). Mini Nutrisyonel Test ile Geriatrik Depresyon Ölçeği puanı arasında negatif anlamlı zayıf düzeyde bir korelasyon bulundu ($r:-0.261$ $p=0.002$). Hipotiroidi varlığı açısından geriatrik depresyon grupları arasında anlamlı fark saptandı ($p<0.05$). TSH değeri ile Geriatrik Depresyon Ölçeği puanı arasında zayıf istatistiksel olarak anlamlı pozitif korelasyon saptanmıştır ($r:0.174$, $p:0.036$).

Sonuç: Geriatrik bireylerde depresyon puanının beslenme durumu ile negatif, TSH düzeyi ile ise pozitif ilişkili olduğu görüldü. Bu bulgular, geriatrik değerlendirmede depresyonun multidisipliner bir yaklaşımla ele alınması gerektiğini ve özellikle beslenme durumu, Geriatrik Depresyon Ölçeği ve tiroid fonksiyon testlerinin birlikte değerlendirilmesinin önemini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: depresyon, malnutrisyon, hipotiroidi

SS-0138

Tesadüf mü, Bulaş mı? Evli Bir Çiftte 20 Gün Arayla Gelişen Akut Apendisit!

Merve Kaya Yılmaz¹, Yasin Yılmaz², Fethi Sada Zekey¹, Kübra Uyar Zekey¹

¹Bozok Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı, Yozgat

²Yozgat Şehir Hastanesi, Kalp ve Damar Cerrahisi Kliniği, Yozgat

Giriş: Akut apandisit, akut abdomen tablosunda en sık cerrahi müdahale gerektiren patolojilerden biridir. Etyopatogeneizde temel mekanizma; apendiks lümeninin fekalit, lenfoid hiperplazi veya nadiren paraziter ajanlar ile obstrüksiyonudur. Bununla birlikte, özellikle non-obstrüktif olgularda enfeksiyöz ajanlar, genetik predispozisyon ve çevresel faktörlerin rol oynayabileceği bildirilmektedir. Aynı hanede kısa zaman dilimi içinde gelişen olgular "household clustering" olarak tanımlanmakta olup nadirdir. Bu çalışmada, aralarında kan bağı bulunmayan evli bir çiftte 20 gün arayla gelişen ve farklı patogenetik özellikler gösteren iki akut apandisit olgusu sunulmaktadır.

Olgu Sunumu: Otuz üç yaşındaki erkek hasta, 24 saattir devam eden sağ alt kadran ağrısı ile başvurdu. Fizik muayenede peritoneal irritasyon bulguları mevcuttu. Laboratuvar parametrelerinde belirgin inflamatuvar yanıt saptanmadı. Ultrasonografide appendix vermiformis çapında artış, intraluminal hiperekojen yapı ile uyumlu appendicolith ve periapendiküler yağ dokusunda inflamasyon izlendi. Obstrüktif akut apandisit ön tanısıyla gerçekleştirilen apendektomide, lümenin fekalit ile obstrükte olduğu histopatolojik olarak doğrulandı.

Yirmi gün sonra aynı hanede yaşayan 33 yaşındaki kadın hasta benzer semptomlarla başvurdu. Laboratuvar incelemelerinde lökositoz, yüksek CRP ve nötrofili saptandı. Kontrastlı batın BT'de apendiks çapında hafif artış, patent lümen, periapendiküler yağlı planlarda inflamasyon ve reaktif lenfadenopati izlendi; appendicolith saptanmadı. Non-obstrüktif apandisit ön tanısıyla opere edilen hastada histopatolojik inceleme appendicitis purulenta ile uyumlu bulundu.

Tartışma: Sunulan olgular, akut apandisit heterojen patogenezi göstermektedir. İlk olguda mekanik obstrüksiyon ön planda iken, ikinci olguda belirgin inflamatuvar yanıt bulunması non-obstrüktif olgularda enfeksiyöz ve immün mekanizmaların rol oynayabileceğini düşündürmektedir. Aynı hanede kısa süre içinde gelişen bu iki olgu, ortak çevresel maruziyet ve olası enfeksiyöz tetikleyiciler açısından dikkat çekicidir. Literatürde Yersinia spp., adenovirüs ve Epstein-Barr virüsü gibi ajanların hane içi kümelenmeye yol açabileceği bildirilmektedir. Ancak olgularda ileri mikrobiyolojik inceleme yapılmamış olması çalışmanın önemli bir kısıtlılığıdır.

Sonuç: Hane içi kümelenme nadir olmakla birlikte, akut apandisit multifaktöriyel doğasını yansıtan klinik bir fenomendir. Kısa sürede gelişen benzer olgularda enfeksiyöz ve çevresel etkenler dikkate alınmalı, özellikle birinci basamakta bu olasılık göz ardı edilmemelidir.

Anahtar Kelimeler: Akut apandisit, hane içi kümelenme, çevresel faktörler

Tablo 1. Olguların karşılaştırmalı bulguları

ÖZELLİK	OLGU 1	OLGU2
Yaş	33	33
Cinsiyet	Erkek	Kadın
Apendikolit	Var	Yok
Lümen	Obstrükte	Açık
Çevresel İnflamasyon	Var	Yok
LAP	Belirtilmemiş	Var
Apendiks Çapı	8 mm	Hafif artmış
Görüntüleme	USG	Kontrastlı BT
WBC	6,1	10,3
CRP	2,08	6,4
Nötrofil%	51,3	78,5
Lenfosit%	38,7	13,9
Patoloji	Fekalit ile obtrüksiyon	Pürülan
Yorum	Obstrüktif	Non-obstrüktif

SS-0139

Lise öğrencilerinde dijital oyun bağımlılığı ve yeme bağımlılığı arasındaki ilişki

Ebru Pala¹, Nurcan Akbaş Güneş²

¹Bolu Göynük Şehit Ziya Sarpkaya İlçe Devlet Hastanesi

²Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı

Giriş: Adolesan dönemin, bağımlılık niteliğindeki davranışlar açısından riskli bir dönem olduğu bilinmektedir. Dijital oyun bağımlılığı ve yeme bağımlılığı gibi davranışsal bağımlılıkların bu dönemde daha sık görülme potansiyeli bulunmaktadır. Bu çalışma, özellikle adolesanlarda giderek önemli bir sorun haline gelen dijital oyun bağımlılığının, obezite açısından önemli bir risk faktörü olan yeme bağımlılığı ile ilişkisini araştırmak amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya, Bolu İzzet Baysal Anadolu Lisesi'nde öğrenim gören, çalışmaya katılmayı kabul eden ve velileri tarafından onam verilen 9., 10. ve 11. sınıf öğrencilerinden oluşan toplam 170 kişi dahil edildi. Verilerin toplanmasında sosyodemografik veri formu, Dijital Oyun Bağımlılığı Ölçeği (DOBÖ-7) ve Yale Yeme Bağımlılığı Ölçeği (YYBÖ) kullanıldı.

Bulgular: Araştırmada öğrencilerin %37,6'sının dijital oyun bağımlılığı açısından riskli kategoride yer aldığı saptandı. Ölçek maddeleri arasında en yüksek ortalama, "Günlük yaşamdan uzaklaşmak için oyun oynadığın oldu mu?" sorusuna verilen yanıtlarda bulundu (Ort.=3,01; SS=1,40). En çok tercih edilen oyun türü savaş ve şiddet oyunları (%26,8) olarak tespit edildi. Erkek cinsiyette ($p<0,001$), anne eğitim düzeyi yüksek olanlarda ($p<0,01$), günlük internet kullanım süresi sekiz saat ve üzerinde olanlarda ($p<0,01$), dijital oyunlarla daha fazla vakit geçirenlerde ($p<0,001$) ve fiziksel aktivite düzeyi düşük olanlarda ($p<0,05$) dijital oyun bağımlılığı oranları daha yüksek bulundu. Öğrencilerin %51,2'sinin yeme bağımlılığı açısından yüksek risk altında olduğu saptandı. Ölçeğin alt boyutlarında en yüksek oran "yiyeceğin aşırı miktarlarda ve uzun süre tüketilmesi" (%87,1) olarak bulundu. En sık sorun yaşanan yiyecek türü ise çikolata/gofret olarak saptandı. Fiziksel aktivite düzeyi ara sıra olanlarda yeme bağımlılığı oranı daha yüksek bulundu ($p<0,05$). Ayrıca DOBÖ tanısı olan katılımcıların YYBÖ ortalamalarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görüldü ($p<0,01$).

Sonuç: Çalışmamızda dijital oyun bağımlılığı ile yeme bağımlılığı arasında anlamlı ilişki saptandı. Bulgular, bağımlılık açısından risk grubunda yer alan adolesanlarda davranışsal bağımlılıkların dikkat çekici oranlarda görülebildiğini ve bağımlılıkla mücadelede bu dinamiklerin de göz önünde bulundurulması gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Bağımlılık, Dijital Oyun Bağımlılığı, Yeme Bağımlılığı

Tablo 1. Yale Yeme Bağımlılığı Ölçeği Ortalamalarının Dijital Oyun Bağımlılığı Tanı Durumuna Göre Karşılaştırılması

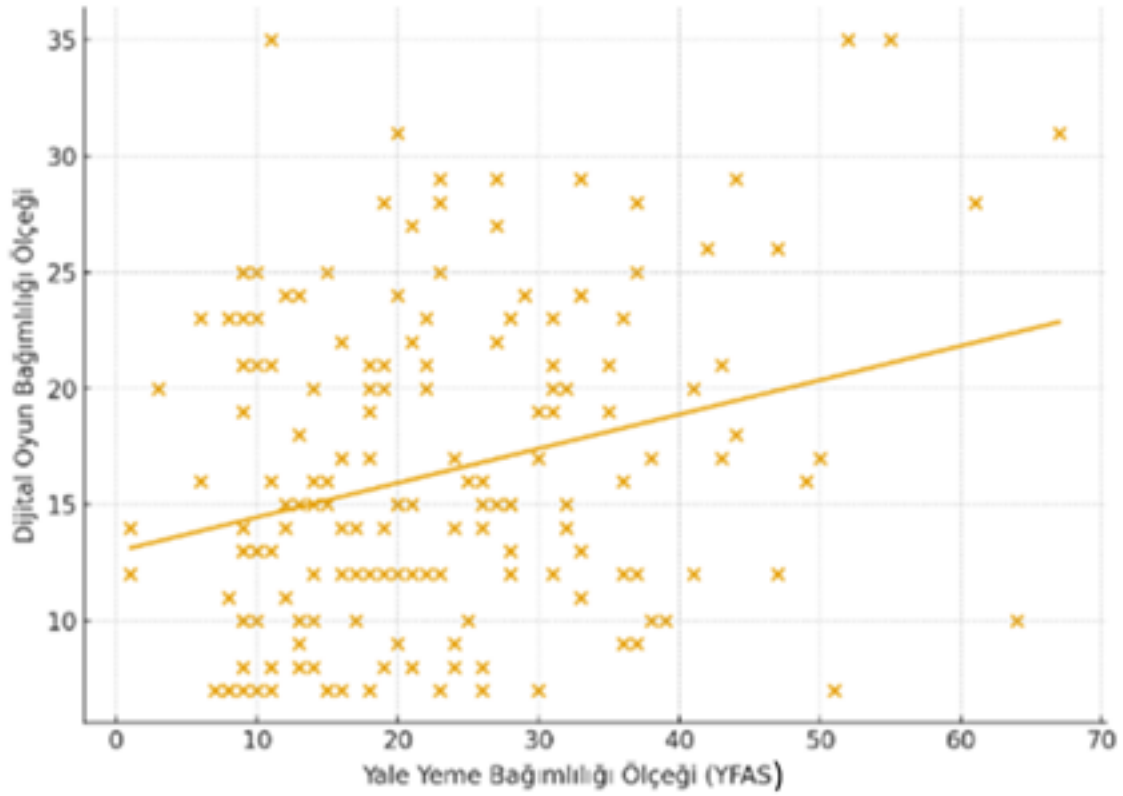
*DOBÖ Tanı	n	Ort.	SS	% 95 Güven Aralığı		t	p
				Alt Sınır	Üst Sınır		
Yok	106	20.41	11.39	-9.78	-1.97	-2.972	0.003
**YYBÖ Var	64	26.28	14.13				

*DOBÖ: Dijital Oyun Bağımlılığı Ölçeği

**YYBÖ: Yale Yeme Bağımlılığı Ölçeği

***Bağımsız gruplar için t testi

Şekil 1. Yale Yeme Bağımlılığı Ölçeği ve Dijital Oyun Bağımlılığı Ölçeği Arasındaki İlişki

SS-0142

Rize İlinde 0-5 yaş Arası Çocukların Menenjit ve Rotavirüs Aşılarının Yapılma Durumu, Ebeveyn Tutumu ve Etkileyen Faktörler

Eneshan Avcı¹, Cüneyt Ardic¹, Rana Kayapınar¹, Mehmet İrşad Kuraç¹, Yeşim Ece Avcı¹, Muhammed Yusufolu¹, Ayşe Yazan Arslan¹, Asuman Okur²

¹Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Rize

²Giresun Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı, Giresun

Giriş ve Amaç: Menenjit ve rotavirüs enfeksiyonları, çocukluk çağında ciddi morbiditeye neden olabilen ve aşı ile önlenebilir hastalıklardır. Bu çalışmanın amacı, Rize’de 0-5 yaş arası çocuklarda menenjit ve rotavirüs aşılarının yaptırılma durumunu belirlemek, ebeveynlerin enfeksiyonlar ve özel aşılar hakkındaki bilgi düzeylerini değerlendirmek ve aşı yaptırma kararını etkileyen faktörleri araştırmaktır.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışma, kesitsel ve gözlemsel tipte bir anket çalışmasıdır. Çalışmaya, Rize Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Aile Hekimliği Kliniği’ne bağlı Eğitim Aile Sağlığı Merkezleri’ne başvuran 0-5 yaş arası çocukların ebeveynleri dahil edildi. Örneklem büyüklüğü minimum 337 çocuk ebeveyni olarak hesaplandı. Katılımcılar ile yüz yüze görüşme yapıldı. Anket formu; ebeveynler ve çocukların sosyodemografik verileri, kronik hastalık durumları, çocukların meningokok ve rotavirüs aşılanma durumları, hastalıklar ve aşılar hakkındaki bilgi ve tutumları ile aşı kararını etkileyen faktörleri içeren toplam 29 sorudan oluşmaktadır. Araştırmanın veri toplama süreci devam etmekte olup mevcut değerlendirmeler 170 katılımcı üzerinden yapıldı.

Bulgular: Araştırmaya dahil edilen çocukların yaş ortalaması 2,4±1,6 yıl olup, %4,7’sinde kronik hastalık öyküsü vardı. Çocuklarda rotavirüs aşısı yaptırma sıklığı %27,2, meningokok aşısı yaptırma sıklığı ise %19 olarak saptandı. En az bir doz özel aşı yaptırma oranı %33,1 idi. Bilgilendirme sonrasında rotavirüs aşısını yaptırmayı düşünenlerin oranı %67,7, meningokok aşısını yaptırmayı düşünenlerin oranı ise %48,5 olarak bulundu.

Meningokok aşısı yaptırma durumu ile anne eğitim düzeyi, meningokok enfeksiyonunu duyma durumu ve meningokok aşısı hakkında bilgi sahibi olma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptandı. Annesi üniversite mezunu olan çocukların %25’ine meningokok aşısı yaptırılmışken, anne eğitim düzeyi üniversite altı olan çocuklarda bu oran %9,4 idi (p=0,012). Meningokok enfeksiyonunu duymuş olanlarda aşı yaptırma sıklığı %23,6 iken, duymayanlarda %4,9 olarak bulundu (p=0,008). Meningokok aşısı hakkında bilgi sahibi olanların %30,6’sı aşığı yaptırmışken, bilgi sahibi olmayanlarda bu oran %2,9 idi (p=0,001).

Rotavirüs aşısı yaptırma durumu ile anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, rotavirüs enfeksiyonunu duyma durumu ve rotavirüs aşısı hakkında bilgi sahibi olma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptandı. Annesi üniversite mezunu olan çocukların %36,5’ine rotavirüs aşısı yaptırılmışken, anne eğitim düzeyi üniversite altı olan çocuklarda bu oran %12,3 idi (p=0,001). Babası üniversite mezunu olan çocuklarda rotavirüs aşısı yaptırma sıklığı %35,8 iken, baba eğitim düzeyi üniversite altı olanlarda %12,7 olarak bulundu (p=0,001). Rotavirüs enfeksiyonunu duymuş olanlarda aşı yaptırma sıklığı %31,5, duymayanlarda ise %3,8 idi (p=0,004). Rotavirüs aşısı hakkında bilgi sahibi olanların %36,3’ü aşığı yaptırmışken, bilgi sahibi olmayanlarda bu oran %2,2 olarak saptandı (p=0,001).

Aşı yaptırmayan ailelerin %35,5’i aşığı gerekli görmediğini, %19,8’i bilgi eksikliği nedeniyle yaptırmadığını, %13,5’i aşı konusunda tereddüt yaşadığını, %12’si yan etkilerden çektiğini, %8,5’i yönlendirilmediğini ve %5,7’si maliyet nedeniyle aşı yaptırmadığını belirtti.

Sonuç: Rotavirüs ve meningokok aşılarını yaptırma oranlarının düşük olduğu, ancak bilgilendirme sonrasında ailelerin aşı yaptırma isteğinin belirgin şekilde arttığı görüldü. Enfeksiyonları duyma ve aşılar hakkında bilgi sahibi olma durumunun aşı yaptırma oranlarını artırdığı saptandı. Bu bulgular, ebeveynlerin eğitim düzeyi ile hastalık ve aşı farkındalığının özel aşı kabulünde önemli rol oynadığını ve ailelere yönelik bilgilendirici müdahalelerin aşılanma oranlarını artırabileceğini düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aşı, meningokok, rotavirüs

SS-0144

Göğüs Ağrısı mı? Detaylı Anamnez ve Fizik Muayenenin Önemi: Tietze Sendromu

Merve Atalay Faruk¹, Ümmühan Tuğba Tümüklü², Mustafa Özcan¹

¹Yozgat Bozok Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı, Yozgat

²Yozgat Bozok Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Yozgat

Giriş: Tietze sendromu; kostosternal, kostokondral veya sternoklaviküler eklemlerde ağrı, hassasiyet ve lokalize şişlik ile karakterize, iyi huylu ve kendini sınırlayan nadir bir inflamatuvar artropatidir. Kardiyovasküler veya pulmoner kökenli ağrılarla kolaylıkla karışabilen bu tablo, tanı konulamadığında ciddi kaygıya ve gereksiz ileri tetkik istemlerine yol açabilmektedir. Birinci basamak hekimi, göğüs ağrısını bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirerek bu tanıyı koyabilecek önemli bir konumdur. Bu bildiride, göğüs ağrısı nedeniyle başvuran ve Tietze sendromu tanısı alan bir olgu sunulmaktadır.

Olgu: Elli altı yaşında, hiperlipidemi dışında ek hastalığı bulunmayan erkek hasta; yaklaşık bir hafta önce başlayan göğüs ağrısı şikâyeti ile polikliniğe başvurdu. Ağrının herhangi bir öncü semptom veya belirgin tetikleyici olmaksızın aniden başladığını ifade etti. Yürüme, eğilme, öksürme ve yan yatma gibi aktivitelerin ağrıyı belirgin şekilde artırdığını belirtti. Ağrının belirli bir bölgede yoğunlaştığını ve aynı bölgede hafif şişlik hissi olduğunu ifade etti. Ayrıntılı anamnezde, yıllar önce benzer bölgede göğüs ağrısı yaşadığı, sağlık kuruluşuna başvurmadığı ve ağrının kendiliğinden geçtiği öğrenildi. Hastanın çocukluk döneminde aynı bölgede düşmeye bağlı travma öyküsü olduğu, ancak son dönemde yeni travma veya zorlanma öyküsü bulunmadığı saptandı. Fizik muayenede sağ 3. kostosternal eklem düzeyinde lokalize şişlik ve hafif ısı artışı dikkati çekti. İncelemede kızarıklık veya renk değişikliği izlenmedi. Palpasyon ile bu bölgeye uygulanan basının mevcut ağrıyı belirgin şekilde provoke ettiği gözlemlendi. Laboratuvar incelemeleri ve EKG bulguları ile ayırıcı tanıları dışlandı. Bu bulgular doğrultusunda ileri basamağa yönlendirilen hastaya yapılan yüzeysel ultrasonografi sonucunda Tietze sendromu tanısı konuldu.

Sonuç: Tietze sendromu, göğüs ağrısının nadir görülen ancak göz ardı edilmemesi gereken nedenlerinden biridir. Bu olgu; ayrıntılı anamnez, odaklanmış fizik muayene ve yüzeysel ultrasonografinin birlikte kullanımının tanıya zamanında ve doğru şekilde ulaşmadaki önemini göstermektedir. Aile hekimliği pratiği, bütüncül yaklaşımı ve geniş hasta yelpazesi sayesinde Tietze sendromu gibi kolaylıkla gözden kaçabilen tabloların fark edilmesinde önemli bir role sahiptir. Bu olgu, hastanın doğru ön tanı ile vakit kaybetmeden ilgili bölüme yönlendirilmesinde ve kesin tanı sonrası uygun tedavinin başlanmasında birinci basamağın önemini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Artropati, göğüs ağrısı, Tietze sendromu

SS-0145

Antikoagülan Tedavi Alan Multimorbid Geriatrik Hastada Spontan Hemotoraks ve HAS-BLED Yönetimi

Sevval Telliöğlü¹, Yılmaz Sezgin¹

¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Trabzon Kanuni Eğitim Araştırma Hastanesi, Aile Hekimliği Kliniği, Trabzon

Amaç: Bu sunumda; hemorajik inme öyküsü olan ve apiksaban kullanan 85 yaşındaki bir hastada gelişen spontan hemotoraks tablosu sunularak, geriatrik popülasyonda antikoagülan kullanımının risk-yarar dengesi ile HAS-BLED skorlamasının klinik önemi vurgulanması amaçlandı.

Olgu: Seksen beş yaşındaki erkek hasta; hipertansiyon, Alzheimer hastalığı, gut, atriyal fibrilasyon, kalp yetmezliği ve koroner arter hastalığı tanıları ile takip edilmekteydi. Özgeçmişinde Ocak 2024 tarihinde geçirilmiş hemorajik serebrovasküler olay, iki anjioplasti ve bir stent öyküsü mevcuttu. Hastaya Eylül 2025'te akciğer ödemi nedeniyle bilateral tüp torakostomi ve perkütan endoskopik gastrotomi (PEG) işlemleri uygulanmıştı. Barthel skoru 5 (tam bağımlı) olan hasta; furosemid, apiksaban, donepezil, pantoprazol, domperidon ve kolşisin kullanmaktaydı. Atriyal fibrilasyon nedeniyle 2018 yılında apiksaban başlanan hastada, hemorajik serebrovasküler olay sonrası dabigatrana geçilmesi önerilmesine rağmen apiksaban tedavisinin sürdürüldüğü öğrenildi. Apiksaban ve dabigatranın kanama profilleri benzer olmakla birlikte, dabigatran antidotu olan idaruzumabın daha ulaşılabilir ve ekonomik olduğu bilinmektedir.

Yaklaşık 15 gün önce hastada ateş, titreme, öksürük, balgam, takipneik solunum ile birlikte hematüri ve piyüri geliştiği öğrenildi. Bu süreçte çevre ile iletişimde azalma, uykuya meyil ve genel durum bozukluğu gelişmişti. Bir önceki vizitte oligüri nedeniyle mesane sondası takılan hastada klinik kötüleşmenin devam etmesi ve takipneik solunumun sürmesi üzerine fizik muayene derinleştirildi. Fizik muayenede genel durum orta-kötü olarak değerlendirildi. Akciğer oskültasyonunda sol hemitoraksta solunum seslerinin alınamadığı, sağ hemitoraksta ise ek ses olmadığı saptandı. Laboratuvar incelemelerinde hemoglobin düzeyinde iki hafta içerisinde bazal değere göre 2 g/dL düşüş olduğu görüldü. Tek taraflı solunum sesi kaybı, progresif uyku hali, genel durum bozukluğu ve hemoglobin düşüşü nedeniyle hasta acil servise yönlendirildi. Acil serviste yapılan ileri tetkik ve görüntülemeler sonucunda hemotoraks tanısı konuldu. Hastanın kullandığı antikoagülan tedavi ve geçirilmiş torasik girişim öyküsü önemli risk faktörleri olarak değerlendirildi. Göğüs Cerrahisi tarafından sol hemitoraksa tüp torakostomi uygulandı. Hemostatik kontrol ve solunum desteği sağlanan hastanın tedavisi yoğun bakım ünitesinde sürdürüldü. Yakınlarının isteği üzerine taburcu edilen hasta evinde vefat etti. Hastanın HAS-BLED skoru 6 olarak hesaplandı ve yüksek kanama riski taşıdığı değerlendirildi.

Tartışma ve Sonuç: Hemorajik serebrovasküler olay öyküsü bulunan geriatrik hastalarda antikoagülan tedavi, tromboembolik olaylardan korunma sağlarken spontan hemotoraks gibi yaşamı tehdit eden kanamalara da zemin hazırlayabilmektedir. Bu olguda olduğu gibi HAS-BLED skoru yüksek olan hastalarda, özellikle plevral skar alanlarında spontan kanama odakları gelişebileceği akılda tutulmalıdır. Akut klinik kötüleşme durumunda solunum sesi kaybı mutlaka hemotoraks açısından değerlendirilmelidir. Antikoagülan tedavi alan ve HAS-BLED skoru yüksek olan geriatrik hastaların yakın ve düzenli takip edilmesi büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hemotoraks, Apiksaban, Hemorajik SVO

SS-0146

Çocuklarda Yabani Ot (Ragweed) Polen Duyarlılığı: Sıklık, Klinik Özellikler ve Eşlik Eden Aeroalerjenler – Tek Merkez Deneyimi

Sibel Kaplan Sarıkavak¹

¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Haseki Eğitim Araştırma Hastanesi, Pediatrik Alerji ve Klinik İmmünoloji, İstanbul

Giriş: Ragweed (*Ambrosia artemisiifolia*), son yüzyılda dünya genelinde yayılım gösteren invaziv bir bitki olup güçlü alerjenik özellikleri nedeniyle önemli bir halk sağlığı sorunudur (1,2). Kuzey Amerika kökenli olan bu bitki, küresel ticaret yoluyla Avrupa'ya yayılmış ve yüksek adaptasyon yeteneği sayesinde birçok bölgede yerleşik hale gelmiştir. Ragweed poleni, özellikle geç yaz ve sonbaharda alerjik rinit ve konjonktivitinin önemli nedenlerinden biridir (3). Türkiye'de de özellikle Karadeniz Bölgesi'nde yayılımının arttığı bildirilmektedir (4). Aeroalerjen duyarlılığının değerlendirilmesinde deri prik testi ve serum spesifik IgE ölçümü yaygın olarak kullanılmakta olup, bu yöntemlerin farklı hasta gruplarını tanımlayabileceği bilinmektedir. Bu çalışmada, çocuk alerji polikliniğine başvuran hastalarda yabani ot duyarlılığı sıklığı ve klinik özelliklerinin incelenmesi amaçlandı.

Gereç ve Yöntem: Bu retrospektif çalışmada, Temmuz 2024-Mart 2025 tarihleri arasında Haseki Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk Alerji Polikliniği'ne başvuran ve alerjik hastalık ön tanısı ile değerlendirilen çocuklar dahil edildi. Çalışmanın amacı, ragweed başta olmak üzere yabani ot polenlerine karşı duyarlılık sıklığını, klinik özellikleri ve eşlik eden aeroalerjen duyarlılıklarını incelemektir. Toplam 320 hasta çalışmaya dahil edildi.

Bulgular: Deri prik testine göre ev tozu akarı duyarlılığı %32,4, hamamböceği %16,2, *Alternaria* %14,3, kedi epiteli %21,3 ve *Betula* %7,0 olarak saptandı. Toplam yabani ot duyarlılığı %4,4 (n=14) olup; deri prik testi pozitifliği %2,5, spesifik IgE pozitifliği ise %1,9 idi. İki grup arasında örtüşme saptanmadı. Yabani ot duyarlılığı olan hastalarda *Alternaria* (%57,1), *Betula* (%57,1), ev tozu akarı (%64,3) ve çim poleni (%42,9) duyarlılığı anlamlı olarak daha yüksekti. Odds oranı analizinde en güçlü ilişki çim poleni ile saptandı (OR=27,38; %95 GA: 7,69-97,51). Bunu sırasıyla *Betula* (OR=17,78), *Alternaria* (OR=8,42) ve hamamböceği (OR=4,25) izledi. Tüm hastalarda konjonktivit (%100) mevcut olup; astım ve rinit sıklığı %78,6 idi. Polisensitizasyon oranı %100 olarak bulundu (p<0,001). Mevsimsel rinitli hastalarda yabani ot duyarlılığı %35 olarak saptandı. Total IgE düzeyleri, yabani ot duyarlılığı olan hastalarda anlamlı olarak daha yüksekti (340,5 IU/mL'ye karşı 87 IU/mL; p=0,044).

Tartışma: Literatürde ragweed duyarlılığı %0,5-53 arasında bildirilmekte olup, çalışmamızda bu oran %4,4 olarak bulundu (5). Mevsimsel rinitli hastalardaki %35'lik oran literatür ile uyumludur (4). Deri prik testi ve spesifik IgE ölçümünün farklı hasta gruplarını tanımlaması, tanısal yöntemlerin birbirini tamamlayıcı olduğunu göstermektedir. Tüm hastalarda konjonktivit bulunması, ragweed duyarlılığının rinokonjonktivit ile güçlü ilişkisini desteklemektedir (6,7). Yüksek polisensitizasyon oranı, literatürde bildirilen %60'ın üzerindeki oranlarla uyumludur ve bu hastaların geniş bir atopik fenotipin parçası olduğunu düşündürmektedir (8,9). Total IgE yüksekliği ise artmış IgE aracılı immün yanıt ile ilişkilidir (10).

Sonuç: Bu çalışma, birinci basamakta sık görülen üst solunum yolu semptomlarının alerjik bulgularla karışabileceğini ve yabani ot alerjisinin doğru tanınmasıyla gereksiz tedavilerin önlenebileceğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yabani ot alerjisi, polisensitizasyon, alerjik rinokonjonktivit

SS-0147

Genç Yetişkinlerde Sağlık Anksiyetesinin Yordayıcıları Olarak Sağlık Okuryazarlığı ve Başa Çıkma Stratejileri: Üniversite Temelli Bir Ruh Sağlığı Çalışması

Nurten Elkin¹, Talat Sarıkavak²

¹İstanbul Gelişim Üniversitesi

²İstanbul Atlas Üniversitesi

Giriş: COVID-19 pandemisi sonrasında genç yetişkinlerde sağlık anksiyetesi önemli bir halk sağlığı sorunu haline gelmiştir. Sağlık bilgilerine kolay erişim ve yanlış bilgilendirme (infodemi), bedensel duyumların yanlış yorumlanmasına ve sağlık izleme davranışlarının artmasına yol açmaktadır. Sağlık anksiyetesi yüksek olan bireyler, ciddi bir tıbbi hastalık bulunmasa dahi sağlıkları konusunda sürekli endişe duymakta ve sağlık hizmetlerini daha fazla kullanmaktadır. Bu durum, birinci basamak sağlık hizmetleri üzerinde önemli bir yük oluşturmaktadır. Bu çalışma, üniversite öğrencilerinde sağlık okuryazarlığı, sağlık anksiyetesi ve başa çıkma stratejileri arasındaki ilişkileri belirleyerek aile hekimliği pratiğine yönelik erken tanı ve müdahale stratejileri geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Gereç ve Yöntem: Eylül-Aralık 2022 tarihleri arasında bir üniversitenin Hemşirelik (n=179) ve Çocuk Gelişimi (n=174) bölümlerinde öğrenim gören toplam 357 öğrenci ile kesitsel bir çalışma yürütüldü. Hemşirelik öğrencileri tıbbi eğitim almış grubu, Çocuk Gelişimi öğrencileri ise sağlık eğitimi almamış genel genç yetişkin örneklemini temsil etmektedir. Katılımcılara Sağlık Anksiyetesi Ölçeği (HAS), Türkiye Sağlık Okuryazarlığı Ölçeği (TSOY-32) ve COPE Başa Çıkma Stratejileri Envanteri uygulandı. Sağlık anksiyetesinin yordayıcılarını belirlemek amacıyla aşamalı çoklu regresyon analizi kullanıldı.

Bulgular: Katılımcıların %83,7'si kadın olup yaş ortalaması 20,54 idi. Tıbbi eğitim alan hemşirelik öğrencileri ile genel örneklem arasında sağlık anksiyetesi ve sağlık okuryazarlığı düzeyleri açısından anlamlı fark saptanmadı (p>0,05). Bu bulgu, tıbbi bilginin tek başına sağlık anksiyetesini azaltmada yeterli olmadığını göstermektedir. Hemşirelik grubunda yalnızca inkâr ve mizah başa çıkma stratejilerinin anlamlı düzeyde daha fazla kullanıldığı görüldü.

Regresyon analizinde yüksek sağlık okuryazarlığının sağlık anksiyetesini anlamlı düzeyde azalttığı saptandı ($\beta=-0,224$; $p<0,001$). Kadın cinsiyetin sağlık anksiyetesi için risk faktörü olduğu bulundu ($\beta=0,176$; $p<0,001$). Başa çıkma stratejileri arasında pozitif yeniden yorumlama ($\beta=-0,186$; $p=0,003$) ve mizah ($\beta=-0,137$; $p=0,014$) sağlık anksiyetesini azaltırken; duyguları dışa vurma ($\beta=0,197$; $p=0,003$) ve kısıtlama ($\beta=0,176$; $p=0,013$) sağlık anksiyetesini artırmaktaydı. Model, toplam varyansın %14'ünü açıklamaktaydı.

Sonuç ve Öneriler: Bu çalışma, sağlık okuryazarlığının ve adaptif başa çıkma stratejilerinin sağlık anksiyetesini azaltmada önemli rol oynadığını göstermektedir. Genç yetişkin hastalarda tekrarlayan sağlık yakınmaları ve sık başvurular sağlık anksiyetesi açısından değerlendirilmeli, sağlık bilgilerini anlama ve değerlendirme güçlüğü yaşayan bireyler erken dönemde tanınmalıdır. Kadın hastaların daha yüksek risk taşıdığı göz önünde bulundurularak psikososyal değerlendirme önceliklendirilmelidir. Ayrıca başa çıkma stratejilerinin sorgulanması, hastaların anksiyete düzeyinin anlaşılmasına katkı sağlayabilir. Gereksiz tetkik ve sağlık hizmeti kullanımını azaltmak amacıyla doğru bilgi kaynaklarına yönlendirme yapılması ve belirsizlik toleransını artırmaya yönelik kısa müdahalelerin birinci basamakta uygulanması yararlı olabilir. Pandeminin genç yetişkinler üzerindeki ruhsal etkileri devam etmekte olup, sağlık anksiyetesinin erken tanınması ve yönetimi hem bireysel sağlık hem de sağlık sistemi sürdürülebilirliği açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gençlik Ruh Sağlığı, Sağlık Anksiyetesi, Sağlık Okuryazarlığı

SS-0149

Alt Üriner Sistem Semptomları Değerlendirmesinde IPSS, POCUS Birlikteliği ile Riskli Bireylerin Taranması Modeli Olarak Kullanılabilir Mi: Birinci Basamakta Toplum Temelli Bir Pilot Saha Çalışması

Gökhan Kırak¹, Mehmet Erbakan¹, Alpaslan Mert², Engin Ersin Şimşek¹

¹Kartal Dr. Lütfi Kırdar Şehir Hastanesi Aile Hekimliği Kliniği, Kartal, İstanbul

²Ataşehir 14' Nolu ASM İstanbul/Ataşehir

Amaç: Bu çalışma, birinci basamak sağlık hizmetine başvuran 50 yaş ve üzeri erkeklerde hasta ve araştırmacı tarafından uygulanan IPSS ölçeği arasındaki uyumu ve POCUS ölçümleri (prostat hacmi, post-miksiyonel rezidüel mesane hacmi) ile ilişkisini inceleyerek ülkemizde birinci basamakta kullanılabilir bir prostat tarama modeli oluşturmayı amaçlamaktadır.

Gereç ve Yöntem: Kesitsel ve tanımlayıcı nitelikteki bu pilot çalışmaya, Kartal Dr. Lütfi Kırdar Şehir Hastanesi Tuzla Eğitim Aile Sağlığı Merkezi'ne başvuran 69 erkek hasta dahil edildi. IPSS ölçeği önce hasta tarafından kendi kendine dolduruldu, ardından araştırmacı tarafından yüz yüze uygulandı. Prostat hacmi ve post-miksiyonel rezidüel mesane hacmi POCUS ile ölçüldü. Veriler normal dağılım göstermediğinden Spearman korelasyon analizi, Mann-Whitney U testi ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanıldı. IPSS uyumu Bland-Altman yöntemi ile değerlendirildi.

Bulgular: Yaş ortalaması 62,17±8,01 yıl olan katılımcıların %21,7'sinde alt üriner sistem semptomları (AÜSS) saptandı. Hasta ve araştırmacı IPSS skorları arasında çok güçlü uyum bulundu ($r=0,910$; $p<0,001$). Bland-Altman analizinde ortalama fark 0,09, uyum sınırları ise -5,40 ile 5,23 olarak saptandı. AÜSS varlığında IPSS skoru, AÜSS olmayan gruba kıyasla yaklaşık dört kat daha yüksekti (medyan 11'e karşı 3; $p<0,001$). IPSS skoru ile prostat hacmi ($r=0,04$) veya post-miksiyonel rezidüel mesane hacmi ($r=-0,09$) arasında istatistiksel olarak anlamlı korelasyon saptanmadı ($p>0,05$). Prostat hacmi ile post-miksiyonel rezidüel mesane hacmi arasında ise zayıf-orta düzeyde pozitif ilişki bulundu ($r=0,326$; $p=0,006$).

Sonuç: IPSS ölçeği, hasta ve araştırmacı uygulamaları arasındaki yüksek tutarlılığı ile birinci basamakta AÜSS'ü güvenilir şekilde yansıtmaktadır. Ancak semptom skoru tek başına prostat büyüklüğünü veya rezidüel mesane hacmini öngörememektedir. IPSS semptom yükünü değerlendirirken, POCUS anatomik ve fonksiyonel bilgi sunmakta; bu iki yöntem birbirini tamamlayarak klinik karar alma sürecini güçlendirmektedir. Birinci basamakta her iki yöntemin birlikte kullanımı AÜSS yönetimini optimize edebilir.

Anahtar Kelimeler: IPSS, POCUS, prostat hacmi, post-miksiyonel rezidüel volüm, alt üriner sistem semptomları, aile hekimliği, birinci basamak sağlık hizmetleri

Tablo 1. Değişkenler

Tablo 1

Çalışmaya Dahil Edilen Erkek Katılımcıların Sosyodemografik ve Klinik Özellikleri (N=69)

	N	Ort.	SS	Medyan	P25	P75	SW p
Sürekli değişkenler							
Yaş (yıl)	69	62.17	8.01	61.00	57.00	67.00	0.053
IPSS – Hasta	69	6.17	6.43	4.00	2.00	8.00	<0.001
IPSS – Araştırmacı	69	6.26	6.23	4.00	2.00	8.00	<0.001
Prostat Hacmi (cm ³)	69	25.44	13.99	19.18	16.02	30.73	<0.001
Post-miksyonel Mesane Hacmi (cm ³)	69	25.96	39.31	17.58	7.52	30.02	<0.001
VKI (kg/m ²)	69	28.65	3.61	28.40	26.54	31.10	0.518
Kategorik değişkenler							
					n	%	
AÜSS Varlığı		Var			15	21.7	
		Yok			54	78.3	
Büyüme Şekli		Tarama amaçlı			59	85.5	
		Şikayet ile			10	14.5	
Medeni Durum		Evli			64	92.8	
		Bekar / Dul / Boşanmış			5	7.2	
Eğitim Durumu		İlkokul			22	31.9	
		Ortaokul			13	18.8	
		Lise			20	29.0	
		Üniversite ve üzeri			14	20.3	
Maddi Durum		Gelir giderden az			20	29.0	
		Gelir gideri karşılıyor			40	58.0	
		Gelir giderden fazla			9	13.0	

Not. Ort. = Ortalama; SS = Standart Sapma; P25–P75 = 25.–75. persentil; SW p = Shapiro-Wilk normallik testi p değeri; VKI = Vücut Kitle İndeksi; AÜSS = Alt Üriner Sistem Semptomları; IPSS = International Prostate Symptom Score.

Tablo 2. Korelasyon

Tablo 2

Hasta ve Araştırmacı Tarafından Uygulanan IPSS Skorlarının Prostat Hacmi ve Post-miksiyonel Rezidüel Mesane Hacmi ile İlişkisi: Spearman Korelasyon ve Çoklu Doğrusal Regresyon Bulguları

	IPSS – Hasta	IPSS – Araştırmacı	Prostat Hacmi (cm ³)	Post-miksiyonel Mesane Hacmi (cm ³)
IPSS – Hasta	1 000	0 910*	0 039	0 069
	–	p < 0 001	p = 0 750	p = 0 572
IPSS – Araştırmacı	0 910*	1 000	0 073	0 091
	p < 0 001	–	p = 0 549	p = 0 459
Prostat Hacmi (cm ³)	0 039	0 073	1 000	0 326*
	p = 0 750	p = 0 549	–	p = 0 006
Post-miksiyonel Mesane Hacmi (cm ³)	0 069	0 091	0 326*	1 000
	p = 0 572	p = 0 459	p = 0 006	–

Çoklu Doğrusal Regresyon

	B	SH	β	t	p	%95 GA Alt	%95 GA Üst
Model 1 – Bağımlı: Prostat Hacmi (cm³)							
Model özeti: R ² = 0 038, Düz. R ² = 0 030, F(2,66) = 2 047, p = 0 137							
Sabit	23 023	2 368	–	9 722	< 0 001	18 295	27 751
IPSS – Hasta	-0 786	0 623	-0 298	-1 261	0 212	-2 029	0 458
IPSS – Araştırmacı	1 161	0 643	0 425	1 806	0 075	-0 122	2 445
Model 2 – Bağımlı: Post-miksiyonel Mesane Hacmi (cm³)							
Model özeti: R ² = 0 127, Düz. R ² = 0 100, F(2,66) = 4 796, p = 0 011							
Sabit	12 168	6 407	–	1 899	0 062	-0 624	24 960
IPSS – Hasta	-0 602	1 685	-0 099	-0 357	0 722	-3 968	2 763
IPSS – Araştırmacı	2 798	1 740	0 444	1 608	0 113	-0 676	6 271

Not. * p < 0 05. r_s = Spearman korelasyon katsayısı, B = Standartize edilmemiş katsayı, SH = Standart Hata, β = Standartize katsayı, GA = Güven Aralığı.

SS-0150

18-65 Yaş Bireylerde Fiziksel Aktivite Düzeyinin Mental İyi Oluş Üzerindeki Etkisi

Serdar Yeşilkaya¹, Mahcube Çubukçu²

¹Hasköy Aile Sağlığı Merkezi, Canik, Samsun

²Samsun Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile hekimliği Ana Bilim Dalı

Amaç: Bu araştırmanın temel amacı, Samsun İli Canik ilçesi Hasköy Aile Sağlığı Merkezi' ne kayıtlı 18-65 yaş arası bireylerde fiziksel aktivite düzeyinin mental iyi oluş üzerindeki etkisini incelemektir. Çalışmada, bireylerin fiziksel aktivite düzeyleri ile mental iyi oluş durumları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi hedeflenmiştir.

Gereç ve Yöntem: Kesitsel nitelikteki çalışmanın evrenini, Samsun ili Canik ilçesinde bulunan Hasköy ASM'ne kayıtlı 18-65 yaş arası 1900 kişi oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise 17.11. 2025 - 17.02.2026 tarihleri arasında yüz yüze görüşme yöntemiyle ulaşılan 320 katılımcı teşkil etmiştir. Sosyodemografik veriler, Uluslararası Fiziksel Aktivite Anketi Kısa Formu (IPAQ-SF), Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeğinden (WEMWBS) oluşan 37 sorudan oluşan anket formu yüz yüze uygulanmıştır. Veri analizi için IBM SPSS 26.0 paket programı kullanılmıştır. $p < 0,05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan 320 kişinin yaş ortalaması $41,3 \pm 12,0$ yıl olup (min. 18, maks.65), Katılımcıların %32,5'i (n=104) 18-36 yaş grubunda, %32,2'si (n=103) 48 yaş ve üzerindedir. Katılımcıların %57,5'i (n=184) kadındır. Medeni durum açısından %82,5'i (n=264) evlidir. Eğitim durumuna göre %31,3'ü (n=100) ilkokul, %42,2'si (n=135) ortaokul/lise ve %26,6'sı (n=85) lisans ve üstü mezundur. Meslek dağılımında %12,8'i (n=41) işsiz, %38,4'ü (n=123) ev hanımı, %8,8'i (n=28) memur ve %35,6'sı (n=114) serbest meslek sahibidir. Katılımcıların %79,4'ü (n=254) çocuğa sahipken %20,6'sı (n=66) çocuğu olmadığını belirtmiştir. Çocuk sayısı ortalama $1,9 \pm 1,2$ olup medyan değer 2,0'dır (0-4 arası). Katılımcıların %4,7'si (n=15) kırsal bölgede, %95,3'ü (n=305) kentsel bölgede yaşamaktadır. Fiziksel aktivite açısından katılımcıların %46,6'sı çok aktif, %31,3'ü ise inaktif gruptadır. Mental iyi oluş açısından ise %60,9'u orta, %36,3'ü yüksek seviyede saptanmıştır. Katılımcıların fiziksel aktivite düzeyleri ile mental iyi oluş düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlılık yoktur ($p=0,115$).

Sonuç: Bir ASM'ne kayıtlı olan 18-65 yaş arası kişilerde fiziksel aktivite, mental iyi oluşa etki etmemiştir. Birinci basamak sağlık hizmetlerinde mental iyi oluşu artırmak adına sadece fiziksel aktivite değil; cinsiyet, istihdam ve sosyal destek mekanizmaları gibi multidisipliner yaklaşımların entegre edilmesi gerektiği kanaatine ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: fiziksel aktivite, mental iyi oluş, aile sağlığı merkezi

5.

SAMSUN
KARADENİZ
AİLE HEKİMLİĞİ
KONGRESİ

16-19 MAYIS 2026

www.kahg.org

POSTER BİLDİRİLER

PS-0089

Abdominal Aort Anevrizması Taraması Sırasında İnsidental Saptanan Mesane Kanseri:Olgu Sunumu

İrem Özdemir¹, Burcu Aykanat Yurtsever¹

¹Trabzon Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı, Trabzon

Yetmiş bir yaşındaki erkek hasta, evde ölçtüğü tek bir kan basıncı değerinin 130/85 mmHg olması üzerine danışma amacıyla 02.10.2025 tarihinde aile hekimliği polikliniğine başvurdu. Özgeçmişinde benign prostat hiperplazisi, iki yıl önce geçirilmiş pulmoner emboli öyküsü ve iki ay önce servikal spinal kanal darlığı nedeniyle geçirilmiş operasyon öyküsü mevcuttu. Hastanın düzenli kullandığı ilaçlar arasında pregabalın, tamsulosin ve rivaroksaban bulunmaktaydı. Otuz yıl boyunca günde bir paket sigara kullandığı, ancak yaklaşık 20 yıl önce sigarayı bıraktığı öğrenildi.

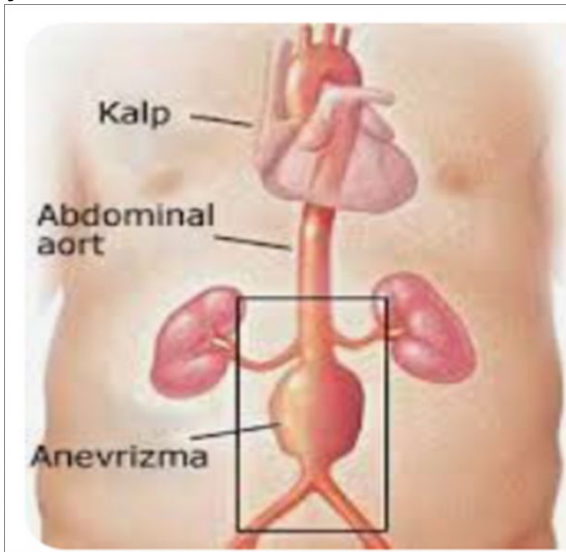
Fizik muayenesinde sağ kolda arteriyel kan basıncı 110/80 mmHg, sol kolda 110/70 mmHg olarak ölçüldü. Nabız 90/dk, oksijen satürasyonu %99 ve solunum sayısı 18/dk idi. Hastaya yaşam tarzı düzenlemeleri önerilerek bir haftalık evde kan basıncı takibi planlandı. Ayrıca mevcut risk faktörleri (ileri yaş, erkek cinsiyet ve sigara öyküsü) göz önünde bulundurularak abdominal aort anevrizması taraması amacıyla abdominal ultrasonografi istendi.

Hasta kontrol vizitinde, evde yaptığı ölçümlerde en yüksek kan basıncı değerinin iki kez 130/80 mmHg olduğunu belirtti. Fizik muayenesi doğal olan hastanın poliklinikte ölçülen kan basıncı 120/75 mmHg idi. Yaşam tarzı önerilerine devam edilmesi planlandı.

Abdominal ultrasonografi raporunda abdominal aortanın izlenebilen alanlarda normal olarak değerlendirildiği, ancak mesanenin sağ inferolateral duvarında lümene protrüde görünümde yaklaşık 16×13 mm boyutlarında nodüler lezyon izlendiği ve "mesane CA?" açısından ileri değerlendirme önerildiği bildirildi. Bunun üzerine hasta üroloji polikliniğine yönlendirildi. Üroloji kliniğinde yapılan değerlendirme sonrasında mesanedeki kitle nedeniyle transüretral rezeksiyon (TUR) uygulandı. Patolojik incelemede TUR materyalinin yüksek dereceli invaziv papiller ürotelyal karsinom ile uyumlu olduğu raporlandı. Hastaya kemoterapi başlandığı öğrenildi.

Anahtar Kelimeler: erken tanı, mesane kanseri, sigara

Şekil 1. Abdominal aort anevrizması

PS-0101

Birinci Basamakta İlaç Yönetimi: Sertralin Kullanımı Sırasında Saptanan Asemptomatik Lökopeni

Osman Hacıabdullahoğlu¹, Mustafa Özcan¹

¹Bozok Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı, Yozgat

Giriş: Sertralin; anksiyete bozukluğu ve majör depresif bozukluk başta olmak üzere çeşitli psikiyatrik hastalıkların tedavisinde kullanılan, selektif serotonin geri alım inhibitörü (SSRI) grubundan bir ilaçtır. SSRI'lar, diğer antidepresan gruplarına kıyasla daha güvenli yan etki profilleri ile bilinmekle birlikte, nadiren ciddi hematolojik yan etkilere yol açabilmektedir. Literatürde SSRI kullanımına bağlı daha çok peteşi, purpura, ekimoz ve epistaksis gibi kanama eğiliminde artış bildirilmiştir. Bunun yanında, kemik iliği fonksiyonlarını etkileyerek lökopeni ve nötropeni gibi daha ciddi komplikasyonlara neden olabileceği de bilinmektedir. Bu olgu sunumunda, sertralin kullanımı sonrası lökopeni saptanan bir vakanın klinik süreci ve yönetiminin sunulması amaçlanmıştır.

Olgu: Herhangi bir şikâyeti olmayan 34 yaşındaki kadın hasta, rutin kontrol amacıyla aile hekimliği polikliniğine başvurdu. Yapılan tetkiklerde biyokimya parametreleri normal sınırlarda saptanırken, tam kan sayımında lökosit sayısının (WBC: $3,67 \times 10^3/\mu\text{L}$) referans değerlerin altında olduğu görüldü. Hastanın yakın zamanda geçirilmiş enfeksiyon öyküsü veya bilinen kronik bir hastalığı bulunmamaktaydı. Son bir yıldır anksiyete bozukluğu tanısıyla 50 mg/gün sertralin kullandığı öğrenildi. Sertralin tedavisi öncesinde yapılan tetkikler incelendiğinde lökosit değerlerinin normal olduğu görüldü. Ön planda ilaca bağlı yan etki düşünülerek ayırıcı tanıların dışlanması amacıyla hasta hematoloji polikliniğine yönlendirildi. Hematoloji değerlendirmesi sırasında hastanın aktif bir şikâyeti bulunmuyordu. Fizik muayenesinde sistem muayeneleri doğal olarak değerlendirildi. Yapılan periferik yaymada atipik hücre izlenmedi ve lökosit sayısının alt sınırdaki olduğu doğrulandı. Hastanın Naranjo İlaç Yan Etki Olasılık Ölçeği ile yapılan değerlendirmesinde 7 puan aldığı ve bunun "muhtemel" ilaç yan etkisi ile uyumlu olduğu belirlendi. Bunun üzerine sertralin dozu kademeli olarak azaltılarak tedavi kesildi. İlaç kesildikten bir ay sonra yapılan kontrolde hastanın lökosit değerinin $4,10 \times 10^3/\mu\text{L}$ 'ye yükseldiği saptandı.

Tartışma: Literatürde, sertralin dahil SSRI grubu ilaçların nadir de olsa hematolojik yan etkilere yol açabileceği bildirilmektedir. Bu yan etkiler genellikle tedavinin ilk 1-3 ayı içerisinde ortaya çıkmakta ve ilaç kesildikten sonraki haftalar içinde düzelmektedir. Sunulan olguda da literatürle uyumlu şekilde, ilacın kesilmesini takiben bir ay içerisinde lökosit değerlerinde düzelmeye gözlenmiştir. Bu tür olgularda Naranjo Ölçeği'nin kullanılması, ilaç ile yan etki arasındaki nedensellik ilişkisinin kanıta dayalı biçimde değerlendirilmesine katkı sağlamak ve hastayı gereksiz ileri tetkiklerden koruyabilmektedir. Ayrıca bu vaka, SSRI tedavisi alan hastalarda özellikle tedavinin erken dönemlerinde tam kan sayımı takibinin klinik açıdan önemli olabileceğini göstermektedir.

Sonuç: Birinci basamak hekimleri, yeni başlanan farmakoterapi süreçlerinde hastaları yalnızca hedeflenen semptomatik düzelmeye açısından değil, sistemik yan etkiler açısından da dikkatle izlemelidir. Yan etki reaksiyonlarının erken dönemde tanınması, hastayı potansiyel ciddi komplikasyonlardan korurken aynı zamanda primer tedavinin uygun stratejilerle kesintiye uğramadan sürdürülmesine katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: lökopeni, Naranjo skoru, sertralin

PS-0143

Subkorneal püstüler dermatoz: Olgu sunumu

İsmail Hakkı Aras¹

¹Trabzon Üniversitesi Kanuni Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Aile Hekimliği Kliniği, Trabzon

Giriş: Subkorneal püstüler dermatoz (SPD), yüzeysel püstüller ile karakterize, sıklıkla gövde ve intertriginöz bölgeleri tutan, nadir görülen kronik nötrofilik bir dermatozdur. Etiyolojisi tam olarak bilinmemekle birlikte immünolojik mekanizmalarla ilişkili olduğu düşünülmektedir. Bu olgu sunumunda, yaygın püstüler döküntü ile başvuran ve ayırıcı tanı sürecinde SPD tanısı alan bir hastanın klinik ve histopatolojik bulgularının sunulması amaçlanmıştır.

Olgu: Altmış yaşındaki kadın hasta, gövde ve bacaklarda kızarıklık ve döküntü şikâyeti ile dermatoloji polikliniğine başvurdu. Öyküsünden, 5-6 yıldır vücut kıvrım bölgelerinde tekrarlayan eritemli lezyonlar olduğu ve topikal tedaviler ile izlendiği öğrenildi. Başvurudan yaklaşık bir hafta önce dış merkezde tinea corporis ön tanısı ile antifungal tedavi başlandığı, bu tedavi sonrasında tüm vücutta yaygın püstüler döküntü geliştiği belirtildi. Ayrıca aynı dönemde üst solunum yolu enfeksiyonu nedeniyle nonsteroid antiinflatuvar ilaç (NSAİİ) kullandığı öğrenildi. Şizofreni ve mental retardasyon tanıları bulunan, bakımevinde takip edilen hastanın kullandığı ilaçlar arasında valproik asit, olanzapin, ketiapin ve mirtazapin yer almaktaydı.

Fizik muayenede tüm vücutta yaygın eritemli zemin üzerinde püstüler lezyonlar ile yer yer deskuamasyon ve postinflatuvar hiperpigmentasyon izlendi. Klinik değerlendirmede SPD ön tanısı ile birlikte püstüler psöriazis, akut jeneralize ekzantematöz püstüloz (AGEP) ve toksik epidermal nekroliz (TEN) ayırıcı tanıda değerlendirildi. Tanıyı kesinleştirmek amacıyla yapılan cilt biyopsisinde epidermiste subkorneal püstül oluşumu, intraepidermal nötrofilik infiltrasyon ve hafif spongiozis izlendi; bulgular SPD ile uyumlu olarak değerlendirildi. Hastaya sistemik steroid (prednizolon 40-60 mg/gün) ve immünmodülatör tedavi olarak intravenöz immünglobulin (IVIG) (toplam 2 g/kg, bölünmüş dozlarda) başlandı ve topikal tedaviler eklendi. Enfeksiyon şüphesi nedeniyle geniş spektrumlu antibiyotik tedavisi düzenlendi. İzlemede IVIG ve steroid tedavisi sonrasında kısmi klinik düzelme sağlandı ve lezyonlarda gerileme gözlemlendi.

Tartışma ve Sonuç: Bu olgu, çoklu ilaç kullanımı ve önemli komorbiditeleri bulunan bir hastada gelişen yaygın püstüler dermatoz tablosunu göstermesi açısından dikkat çekicidir. Antifungal tedavi ve eş zamanlı ilaç kullanımı sonrasında hızla gelişen yaygın püstüler döküntü; klinik olarak AGEP, püstüler psöriazis ve TEN gibi ağır tablolar ile karışabilmektedir. SPD, nadir görülmesi ve klinik olarak diğer püstüler dermatozları taklit edebilmesi nedeniyle tanısız açıdan zorluk oluşturmaktadır. Bu nedenle kesin tanı için histopatolojik inceleme kritik öneme sahiptir. Sonuç olarak SPD; yaygın püstüler döküntü ile seyreden ve ağır ilaç reaksiyonlarını taklit edebilen bir dermatoz olup, özellikle kompleks hastalarda doğru tanı ve uygun tedavi için multidisipliner yaklaşım gerektirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Subkorneal püstüler dermatoz, yaygın püstüler döküntü, TEN

5.

SAMSUN

**KARADENİZ
AİLE HEKİMLİĞİ
KONGRESİ**

16-19 MAYIS 2026

www.kahg.org